

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ששי

היכל
שביעי

המשך ראש השנה ה'תר"ם

•

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שלום דובנער

זצוקלה"ה נכנ"מ זי"ע מליובאוויטש

— הוצאה חדשה עם תיקונים והוספות —

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

מפתח כללי

עמוד	זמן אמירתו	תוכן התחלת המאמר	דבור המתחיל
א	ליל ב' דר"ה	בחירה שייך באדם	מן המיצר כו'
יד	יום ב' דר"ה	מלוכה וממשלה	כבוד מלכותך כו'
כו	ש"ת	מלוכה בנש"י להיותם חלק אלקה	זה היום תחלת כו'
מא			אמנם במה מעוררים

HEMSHECH ROSH HASHANAH—5660

Copyright © 2024

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / Fax (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

ORDERS:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / Fax (718) 778-4148

www.kehot.com

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

Kehot Publication Society® and the Kehot logo are registered trademarks of Merkos L'Inyonei Chinuch®.

Printed in the United States of America

נסדר בדפוס "עזרא"

ע"י ירמיה הכהן בן לאה מיטא שי'

פתח דבר

לקראת חודש תשרי תשפ"ה, הננו מוציאים לאור את ההמשך של ראש השנה תר"ס, לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, במהדורה חדשה ומתוקנת, תדפיס מתוך המהדורה החדשה של ספר המאמרים תר"ס שמכינים כעת לדפוס.

הקונטרס נערך ע"י הרה"ת ר' יהונתן דוד שי' רייניץ.

מערכת „אוצר החסידים”

ימי הסליחות, ה'תשפ"ד
ברוקלינג, נ.י.

ספר המאמרים

— תר"ס —

בס"ד. (ליל ב' דר"ה, תר"ס)

מך המיצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה², וצ"ל מהו ענין ב' פעמים י"ה, והול"ל מן המיצר קראתי י"ה ענני במרחב, ומהו עוד הפעם י"ה. וגם למה לא נאמר הוי, דלכאורה הול"ל מן המיצר קראתי הוי, דהלא שם י"ה הוא רק חצי השם³, והי' צ"ל הוי' שם שלם כו'. ובפרט כאשר ידוע⁴ דהעיקר הוא שיהי' ההמשכה באותיות ו"ה דוקא, שיהי' השם שלם⁵, ואז מאיר הגילוי למטה ג"כ. שזהו תכלית הכוונה בהרצון לבריאת והתהוות העולמות, שיהי' גילוי אור למטה דוקא, וכדאיתא במד"ר⁶ ע"פ⁷ שוקיו עמודי שש, שוקיו זה העולם כו', הרי יש רצון ועונג בבריאת העולמות, והעונג הוא מה שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים⁸ כו', וזהו שאמרז"ל⁹ במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, דהיינו שעלה במחשבה לפניו שיהיו צדיקים שיקיימו תורה ומצות, וימשיכו גילוי אלקות למטה, עי"ז נחלט הרצון דברה"ע כו'. וכל גילוי למטה הוא ע"י אותיות ו"ה דוקא, דהיינו כאשר נמשך מבחי' י"ה בו"ה. כי לפעמים כתיב¹⁰ כי יד על כס י"ה, והיינו שיש בחי' כיסוי והפסק בין בחי' י"ה לו"ה, ואז נעשה ההעלם וההסתר למטה כו', ולזאת צריכים להמשיך הגילוי בו"ה שיהי' השם שלם, ואז נמשך גילוי אור למטה כו'.

ובפרט בר"ה שהוא זמן בנין המל'¹¹, דכל העבודה דר"ה ובפרט תקיעת שופר הוא להמשיך בנין המל', והיינו ע"י גילוי אור העליון שמאיר במל', עי"ז נעשה בנין המל' להיות

(4) ראה תו"א תצוה פג, ב. פה, א. ובהביאור ע"ז שם, ב ואילך. לקו"ת ראה ית, ג. סה"מ תרל"ג ח"א ע' קע ואילך. תרניו ע' תמ ואילך. ובכ"מ.
(5) ראה תנחומא תצא יא. פירש"י בשלח יז, טז.
(6) במדב"ר פ"י, א. שהש"ר פ"ה, טו.
(7) שה"ש ה, טו.
(8) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פ"י, ג, ו. תניא פל"ו (מה, ב).
(9) ב"ר פ"ח, ז. רות רבה פ"ב, ג.
(10) בשלח יז, טז.
(11) ראה פע"ח שער כד (שער ר"ה) פ"א ואילך. שער הכוונות דרושי ר"ה דרוש א ואילך.

(1) מאמר זה הוא מאמר הראשון מהמשך ראש השנה תר"ס, ההמשך כולל ד' מאמרים (ד"ה מן המיצר, ד"ה כבוד מלכותך, ד"ה זה היום תחלת מעשיך, וד"ה אמנם במה מעוררים).
תוכן מאמר זה (ד"ה מן המיצר) נמצא בד"ה זה בסה"מ תרמ"ח ע' קנה"ו [וכאן הוא בהרחבת הביאור עם הרבה הוספות]. וראה גם שם ע' תלריז.
וראה עוד בהנסמך בהערות: 22, 66.
(2) תהלים קיח, ה.
(3) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ו ה"ד: י"ה שהוא שם בפני עצמו, מפני שזה השם מקצת שם המפורש הוא. וראה שבועות לה, ב. ירושלמי מגילה פ"א, ה"ט. טושו"ע י"ד סי' רעו ס"י.

בבחי' פרצוף שלם, דענינו הוא, דכאשר המל' היא בבחי' פרצוף שלם, אז מאיר האור מבחי' מל' לבי"ע כו'. וכמ"ש בזח"א דמ"ט סע"א ע"פ¹² ויבן את הצלע, דענין הצלע הו"ע שחורה אני ונאווה¹³, ופי' בסה"מ¹⁴ סי' קל"ז בשם הרמ"ז¹⁵ דבהיות המל' בסוד נקודה אחת אזי נק' צלע, ואז היא שחורה ממש כו'. נמצא כשהיא בבחי' נקודה בלבד היא בבחי' שחורה, שהוא בחי' חושך והעדר הגילוי, ואינו מאירה אז בבי"ע כו'. וכמ"ש מזה בבה"ז פ' בלק במאה"ז ע"פ זה¹⁶, וכמשל התינוק כו'¹⁷. וכשנבנית בבחי' פרצוף שלם, אז נמשך הגילוי בבי"ע כו'. ובנין המל' הוא ע"י גילוי אור עליון שממשיכים בבחי' מל', וכמ"ש בזהר¹⁸ או"א בנו לה כו', דכנין המל' הוא מחו"ב. ושרש ההמשכה היא מבחי' הכתר, דלכן נאמר בבנין המל' שם מלא, ויבן ה' אלקים את הצלע¹², ואי' באד"ר¹⁹ דקל"ח ע"ב דבכל מקום שנאמר שם מלא הוי' אלקים הוא בבחי' עתיק. דשם אלקים שנאמר אצל שם הוי' הוא בחי' ע"ס דאצי, והיינו מה שהוי' דסדר השתל' כאלקים יחשב²⁰, והשם הוי' הוא בבחי' עתיק כו'. וזהו ג"כ ענין שם מלא דכתיב בבנין המל', וי"ל שהו"ע המשכת התענוג בענין המלוכה, שעיי"ז יתעורר בבחי' רצון למלוכה כו' כמ"ש במ"א²¹, ועיי' המשכת התענוג והרצון בבחי' מל', נבנית בבחי' פרצוף שלם להאיר לבי"ע כו'.

וכי"ז²² נעשה ע"י תקיעת שופר בפרט, וע"י עבודה דר"ה בכלל. דכללות העבודה בר"ה הוא בתשובה ובקבלת עול מל', שעיי"ז מעוררים הרצון למלוכה להיות בנין המל' כו'. וכידוע²³ דקודם תק"ש האור מסולק מבחי' מל', שזהו מ"ש²⁴ תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגינו, דמיכסא סיהרא כו'²⁵. ובהכיסוי יש ב' ענינים, הא' בחי' עליית המל', שהמל' עולה למעלה בבחי' בינה, שז"ע בכסה כס ה"א שהוא בחי' בינה. ויש עלי' עוד מה שהמל' עולה בבחי' אריך אנפין, שז"ע מה שמפרשים בכסה בה"א כמו בכסא באל"ף²⁶, כמו

(12) בראשית ב, כב (שם: ויבן ה' אלקים).

(13) שה"ש א, ה.

(14) = ס' הדרת מלך על הזוהר (להמקובל הר"ר שלום בוזאגלו (בעמ"ס מקדש מלך) אמשטרדם, תקכ"ו) לוח"א מט, סע"א שם. – הובא באוה"ת בראשית (כרך ג) תקמג, ב.

(15) = הר"ר משה זכות.

(16) = בביאורי הזוהר פ' בלק במאמר הזוהר על פסוק זה (שחורה אני). – נדפס בביאווה"ז לאדהאמ"צ (הוצאת תשע"ה) רז, ג ואילך. ובתוס' הגהות בביאווה"ז להצ"צ ח"א ע' תצו ואילך. תקב ואילך. ובשינויים במאמרי אדה"ז תקס"ו ח"ב ע' תרנו ואילך. על מארז"ל ע' רפא ואילך. הנחות הר"פ ע' לח ואילך.

(17) ראה ביאווה"ז לאדהאמ"צ שם רת, ב: שמצד צמצום האור בבחי' נקודה אחת בלבד. .. לא הי' בכחה להתפשט עוד. .. כי זהו הכלל שכאשר אין לו לעצמו רק בבחי' הצמצום כדי צרכו בלבד, לא יוכל להיות משפיע לאחרים, ע"ד משל התינוק להיותו יונק עדיין לצרכו בלבד, אינו יכול להשפיע חיות ומזון לאחרים, משא"כ הגדול שמשפיע חיות ומזון לאחרים מפני שיש לו ריבוי המזון יותר מכדי צרכו. עיי"ש בארוכה.

(18) זח"א כח, א. וראה גם שם מט, סע"א.

(19) = באידרא רבא שבזח"ג קלח, ב. – הובא ונת' בלקו"ת חוקת נו, סע"ג. אוה"ת בראשית (כרך ג) שם תקמג, א.

(20) ראה משנת חסידים מס' יומא פי"א, מ"א. (הובא בלקו"ת דרושים לשבת שובה סה, סע"ג-ד. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תתקטז). וראה גם פרי עץ חיים שער יוהכ"פ פ"ה. שער הכוונות דרושי יוהכ"פ דרוש ד.

(21) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תתפח ואילך. הנחות הר"פ ע' קפ"ז. ביאווה"ז להצ"צ ח"א ע' שצט ואילך. ועוד.

(22) הבא לקמן בפסיקא זו מיוסד על הגהות לד"ה תקעו בחדש באוה"ת דרושים לר"ה סע"א אש"ר. וראה גם אוה"ת נ"ך (כרך ב) ע' תתקכב. ד"ה טוב טעם ודעת תרס"ה. המשך תער"ב ח"ג ע' א'תלב.

(23) ראה רד"ה יו"ט שר"ה תרס"ה. מאמר דפ' חיי שרה תרס"ה (קרוב לתחילתו). ועוד.

(24) תהלים פא, ד.

(25) ראה ר"ה כ, ב.

(26) ראה מצו"צ לתהלים שם.

שפרש"י²⁷ בכסה לשון זמן, יום מועד קבוע לכך, וכמו ליום הכסא יבא ביתו כו'²⁸. וכסא הוא כס אל"ף, והיינו שהעלי' היא בבחי' אל"ף שהוא בחי' אריך אנפין כו'. והב' דבכסה הוא לשון כיסוי, שהוא בחי' העלם והסתר, שאינו מאיר בהי' מל' למטה, והיינו לפי שנסתלק האור מבחי' מל', וכמ"ש באגה"ק סי' י"ד²⁹ בענין מראשית השנה³⁰, מרשית חסר א' רומז על הסתלקות האור שמסתלק בליל ר"ה עד אחר התקיעות שיורד אור חדש עליון יותר כו'. וב' הענינים אחד הם. דהנה ידוע שיש ב' מיני עליות³¹, הא' כשהעלי' היא בהאור וגם בהכלי, שאז מאיר בהכלי גילוי אור עליון יותר, שזהו מעלת שבת ויוהכ"פ, דחיצוניות העולמות עולים במדרי' עליונה יותר, ומקבלים האור והחיות מבחי' מח' כו' כמ"ש במ"א³¹. ונמצא בעלי' זו מאיר גילוי אור עליון יותר בעולם, וכמו בשבת, שגם בחיצוניות העולמות מאיר האור בגילוי הרבה יותר מימות החול כו'. ואופן העלי' הב', הוא כשהעלי' היא בבחי' האורות לבד, והיינו שהאורות לבד עולים למע', ונשאר הכלי למטה בבחי' חשך כו'. וכמו עד"מ בעת השינה, דאז הוא עליית הנשמה³², כמ"ש³³ בידך אפקיד רוחי, שהנשמה עולה למעלה ושואבת לה חיים מלמעלה כו'³⁴, דלגבי הנשמה היא עלי' באמת, אבל לגבי הגוף הוא בחי' חשך, שהרי אינו מאיר בו גילוי אור הנשמה, כמו בעת שהוא ער שהנשמה אינה מתעלה ומאירה בגוף, משא"כ בשינה כשהנשמה מתעלה נשאר בגוף רק קיסטא דחיותא³⁵, שאינו בגילוי כלל כ"א בהעלם כו'. וכמו"כ הוא ענין העלי' דר"ה, שהוא בחי' עליית האור לבד, דלכך נק' דורמיטא³⁶, כמ"ש בפע"ח³⁷ דז"א הוא בבחי' דורמיטא, ומתעורר ע"י השופר כו', והיינו כענין השינה הנ"ל שהנשמה עולה למע' והי' חשך לגבי הגוף כו', וכמו"כ הו"ע הדורמיטא דז"א שעולים ומסתלקים האורות מבחי' ז"א, ומאיר רק אור מועט כו'. וכמ"ש בזח"ג דצ"ט סע"א ת"ח³⁸ כד האי שופר עילאה (היינו בינה) דנהירא דכולא בי' (ר"ל שבו מאיר חכ', שהרי הן תרין ריעין³⁹, וגם התגלות עתיק הוא בבינה⁴⁰) אסתלק ולא נהיר לבנין כו', ופי' המק"מ⁴¹ דהיינו שאינו מאיר בכלים דז"א כו'. וכמו"כ הוא בבחי' מל' דמיכסא סיהרא, והיינו שהאורות עולים ומסתלקים למעלה בבחי' בינה וא"א, שלגבי האור הוא עלי', אבל לגבי הכלים הוא בחי' הסתלקות וחשך, שאינו מאיר רק קיסטא דחיותא בחי' אור מועט כו'. וע"י דתקעו בחודש שופר, ג נעשה בכסה ליום חגיגו, דיום חגיגו הוא בחי' גילוי, והיינו שנעשה מבחי' בכסה, להיות

ע' ה. וש"נ. תרס"ב ע' רצט ואילך. עטר"ת ע' תקיד. תש"ב ע' 94-5. וע' 137. ועוד.

(33) תהלים לא, ו.

(34) ב"ר פי"ד, ט. וראה גם פדר"א פי"ב (ובפי' הרד"ל שם).

(35) ראה זח"א פג, א.

(36) זח"ג קמב, ב (באד"ר). וראה עץ חיים שער כ"ט (שער הנסירה) פ"א. ובכ"מ.

(37) ראה פרי עץ חיים שער ר"ה פי"ב. שער השופר רפ"א. פי"ד. וראה גם שער הכוונות ענין ר"ה. ועוד.

(38) = תא חזי.

(39) ראה זח"ג ד, א.

(40) ראה זח"ג קעת, ב. תו"א לך לך יא, סע"ב-ג.

(41) = המקדש מלך לזח"ג צט, סע"א שם.

(27) עה"פ תהלים שם.

(28) משלי ז, ב.

(29) דף קכ, סע"ב [והבא לקמן עד התיבות: עליון יותר, הוא ל' אגה"ק שם].

(30) עקב יא, יב.

(31) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' תקעג. אוה"ת ויקרא (כרך ג) ע' תקמט"ג. ברכה ע' איתתצת. סה"מ תרל"ב ח"א ע' ג. תרמ"ב ע' ה"ו. פרי"ת ע' קסו. לקמן ד"ה בכ"ה בכסלו (ס"ע טסו). וראה קו"א לתניא קנז, ב. אוה"ת דרושים לר"ה שם ע' אישסו.

(32) ראה פרי עץ חיים שער קשעהמ"ט פ"י. שעה"כ ענין דרושי הלילה דרוש י. ספר הגלגולים פ"ח. ועוד. אוה"ת מסעי ע' א"תא. סה"מ תרל"ב ח"א ע' ג. תרל"ה ח"ב ע' שנט. תרמ"ב

יום חגיגו כו'. לפי שע"י תקיעת שופר מעוררים בחי' שרש ומקור הראשון דבחי' מל' כמו שהוא בבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו', שע"י נמשך הגילוי בבחי' מל', להיות בנין המל' בבחי' פרצוף שלם, ויאיר בחי' האור הפנימי והעצמי בבחי' גילוי למטה כו', שז"ע ליום חגיגו כו'.

ומכל הנ"ל מובן, דהעיקר הוא ההמשכה בז"א ומל', שהוא בחי' ו"ה. ולפי"ז ביותר אינו מובן מ"ש קראתי י"ה, דלכאורה הול"ל קראתי הוי', וכמו ממעמקים קראתיך הוי'⁴², ולמה דוקא בתקיעת שופר, שאז עיקר ההמשכה בבחי' בנין המל', אומר קראתי י"ה דוקא כו'.

והנה בשל"ה דף קנ"ה ע"א⁴³, פי' מ"ש מן המיצר קראתי י"ה, היינו הקריאה שגם בחי' ו"ה יהי' בבחי' י"ה, וע"ד ביום ההוא יהיה ה' אחד⁴⁴, שיהיה [הוא] ב' פעמים י"ה, והו"ע גילוי אור הגנוז באוא"ס עצומ"ה כו', דשם הוי' שבעצמות אוא"ס הוא ב' פעמים י"ה, שזהו משארז"ל בפרד"א⁴⁵ עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד, דבחי' היה הן הג' אותיות דשם, ה"א יו"ד ה"א, והאור הזה נגנוז באות יו"ד, שהוא עיקר השם הכולל הכל, ואחר הגניזה נעשה מן י"ה האחרונים ו"ה. ועז"א קראתי י"ה, שקוראין בחי' י"ה הנעלם ונגנוז בעצמותו, שיומשך ויאיר בגילוי, וזהו ענני במרחב י"ה, שבחי' ו"ה נעשה בחי' י"ה כו'. ולפי"ז מובן מה שנא' קראתי י"ה ולא נא' קראתי הוי', הוא לפי שעיקר ההמשכה היא בבחי' ו"ה, דאותיות ו"ה היו קודם הבריאה ג"כ בבחי' י"ה, ואותה אנו מבקשים שיומשך בחי' האור הגנוז והנעלם היינו בחי' י"ה הב'. ועז"א ענני במרחב י"ה, שהוא בחי' ההמשכה בבחי' ו"ה שנעשה י"ה כו'.

ולחבין ענין בחי' המשכת י"ה הנעלם בעצמותו, להיות גם ו"ה בבחי' י"ה, ומה שייך זה לתקיעת שופר שע"י ממשיכים המשכה הנ"ל. הענין בכללות הוא, דהנה ידוע הטעם⁴⁶ מה שאומרים פסוק זה קודם תק"ש, הוא להיות שבזה מרומז כללות ענין כוונת התקיעות. דהנה הכוונה הפנימיות בענין תק"ש⁴⁷, הוא בחי' הצעקה בקול פשוט מעומקא דליבא⁴⁸, היוצא מן המיצר אל המרחב. וענין היציאה מן המיצר הוא מן בחי' פנימיות ועצמות הנפש, שזהו הנק' מיצר, כי כל אור פנימי ועצמי הוא בבחי' נקודה בלי התפשטות, דהתפשטות בכל דבר הוא גילוי הדבר ההוא, והעצם ה"ה למעלה מבחי' גילוי, דכל עצם בלתי מתגלה⁴⁹, לכן הוא בבחי' נקודה בבחי' העדר ההתפשטות כו'. ועש"ז

(42) תהלים קל, א.

(43) בדפוס אמסטרדם ת"ח ותנ"ח. והוא במס' פסחים שלו פרק תורה אור דרושי מצה עשירה (דרוש הא'). – הובא ברשימות הצ"צ לתהלים (יהל אור) עה"פ ע' תמח. ובד"ה זה בסה"מ תרע"ח ע' א ואילך.

(44) זכרי' יד, ט.

(45) פרק ג.

(46) ראה סידור האריז"ל סדר תק"ש.

(47) ראה לקו"ת נצבים מד, ב ואילך. דרושים לר"ה נד, ג.

נו, ד. נח, ד ואילך. סידור עם דא"ח רלא, ד. רלה, א. אה"ת דרושים לר"ה ע' אשעח. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תקסה ואילך. וש"נ. תר"ם ח"ב ע' תקכו. תקמד. המשך תרס"ו ע' א ואילך. וש"נ.

(48) ע"פ זח"ב סג, רע"ב. זח"ג ע, רע"א.

(49) ראה מורה נבוכים ח"א פנ"א. וראה תו"ח וישב טה, א.

וש"נ. אמרי בינה שער הק"ש פ"ח. סה"מ תרמ"ו ע' ב. תרנ"ב ע' צו. תרנ"ח ס"ע קסד ואילך. המשך תרס"ו ע' לו. ר"ע ככו.

רלו. ועוד.

נק' מיצר, להיותה בבחי' נקודה אחת לבד כו'. וז"ע היציאה מן המיצר, שהו"ע יציאת והתגלות הקול היוצא מפנימיות ועצמות הנפש. וע"ז מורה ג"כ צורת השופר, מה שצדו הא' קצר והשני רחב, שמורה ג"כ על היציאה מן המיצר אל המרחב כו'⁵⁰. וע"י התקיעה והצעקה שלמטה, עי"ז מעוררים ג"כ בחי' התקיעה מלמע', וכמ"ש⁵¹ ו'אד' הוי' בשופר יתקע, והוא ג"כ גילוי בחי' קול פשוט היוצא ומתגלה מן המיצר אל המרחב, והיינו הגילוי מבחי' פנימיות ועצמות בחי' ההעלם העצמי דא"ס, שלמע' מבחי' גילוי והתפשטות, דעל שם זה נק' מיצר, דהיינו בחי' הנקודה העצמית דא"ס. ומשם יומשך מן המיצר אל המרחב, דהיינו שבחי' העצמות יומשך בבחי' גילוי והתפשטות, שזהו ענין המרחב כו'. וכמו לע"ל שיהי' גילוי בחי' העצמות ממש, וכמ"ש⁵² ונחי' לפניו, דכל חיות הוא בחי' גילוי אור, וקאמר ונחי' לפניו, שהחיות יהי' בבחי' פנימיות ועצמות דא"ס כו'. וזהו מן המיצר קראתי י"ה, דהקריאה הוא להמשיך בחי' י"ה הנעלם בעצמותו, די"ל שזהו בחי' העלם העצמי דא"ס שלמע' מבחי' גילוי, דלכן הוא בבחי' י"ה ולא ו"ה כמשי"ת. והקריאה היא מן המיצר, ויש בזה ב' ענינים, הא' בחי' המיצר שבאדם, והיא הצעקה בקול פשוט, שהוא הזות בחי' פנימיות ועצמות נפשו, שז"ע המיצר שבנפש כנ"ל. והב' דהקריאה היא מבחי' מיצר העליון, שהוא בחי' הנקודה העצמית דא"ס כו'. ושניהם אמת, דבכדי להמשיך בחי' מיצר העליון, זהו דוקא ע"י בחי' המיצר שבנפש. וכמ"ש⁵³ לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה' אבקש, שע"י בקשו פני שהוא בחי' ההתעוררות בבחי' פנימיות ועצמות הנפש, עי"ז את פניך הוי' אבקש, שמעוררים בחי' הפנימיות דהוי', שהוא בחי' העצמות דא"ס כו'. וזהו מן המיצר, פי' ע"י הצעקה מבחי' המיצר שבנפש, עי"ז קראתי מן המיצר העליון בחי' י"ה הנעלם בעצמותו כו', להיות ענני במרחב י"ה, שגם בבחי' המרחב שהוא בחי' הגילוי, יהי' בחי' י"ה שהוא גילוי בחי' העצמות כו'.

וזהו ג"כ כללות ענין בנין המל' שבר"ה, דנת"ל דענין בנין המל' הוא להיות בבחי' פרצוף שלם, שיהי' גילוי המל' למטה כו'. והנה עיקר התגלות המלוכה הוא שיהי' גילוי בחי' עצמות אוא"ס למטה, דשרש המל' באמת הוא בבחי' פנימיות ועצמות א"ס, כמאמר⁵⁴ מראש מקדם נסוכה כו' כמ"ש במ"א⁵⁵, וזהו תכלית הכוונה שיומשך בחי' המל' כמו שהוא בבחי' העצמות, שאז יהי' אמיתית התגלות בחי' המלוכה למטה, דהיינו גילוי בחי' העצמות כו'. וז"ע מה שמצינו ענין מלוכה בתורה גבי קריעת ים סוף, כמ"ש⁵⁶ ה' ימלוך לעולם ועד, וכמו שאומרים⁵⁷ מלכותך ראו בניך בוקע ים כו', ובקרי"ס הי' הגילוי מבחי' עתיקא, כמ"ש בזהר⁵⁸ בעתיקא תליא מילתא, שהוא בחי' פנימיות הכתר, ובשרש הראשון הוא בחי' הפנימיות דא"ס כו'. וזהו ג"כ ענין קריעת הים, דיודע⁵⁹ דים הוא בחי' העלם,

מק"ק בראד (זאלקווא, תק"ה) בסופו בפי' „לכה דודי". (הובא ונת' באוה"ת שלח ע' תעז). לקו"ת ראה יח, ד. כט, ד. שה"ש יח, ד.

(56) בשלח טו, יח.

(57) נוסח ברכת „אמת ואמונה" בתפלת ערבית.

(58) זח"ב מח, א.

(59) ראה לקו"ת צו יד, ב ואילך. שער האמונה לאדאמ"צ

(50) ראה חידושי הר"ן לר"ה כז, ב (בשם הירושלמי). ט"ז לאו"ח סתק"צ ס"ק י"א. שו"ע אדה"ז שם ס"כ. ועוד.

(51) זכרי' ט, יד.

(52) הושע ו, ב.

(53) תהלים כז, ח.

(54) פיוט „לכה דודי" בסדר קבלת שבת.

(55) ראה ס' „ערוגת הבושם" למוהר"ר ר' משה אוסטרר

וקריעת הים הוא שההעלם נמשך בבחי' גילוי כו', ובשרש שרשו הוא בחי' גילוי ההעלם העצמי דא"ס כו' כמ"ש במ"א⁶⁰, ועז"א מלכותך ראו בניך, ה' ימלוך לעולם ועד כו', הרי דאמיתת גילוי המלוכה הוא בחי' גילוי העצמות כו'. ואותה אנו מבקשים בר"ה ג"כ, ותמלוך אתה הוא ה' אלקינו לבדך על כל מעשיך כו'⁶¹, מלוך על העולם כולו בכבודך⁶² העצמי, והופע בהדר גאון עוזך על כל יושבי תבל ארצך כו'⁶², שיהי' גילוי בחי' עצמות א"ס למטה כו', וממילא ידע כל פעול כי אתה פעלתו⁶², שזהו כענין וראו כל בשר כי פי ה' דבר כו'⁶³, דכאשר יהי' גילוי המלוכה בבחי' גילוי עצמות א"ס, ידע וירגיש כאו"א את הכח הפועל האלקי, שהוא בחי' מל' הפועל מציאות הנבראים, וכידוע⁶⁴ דשרש ההתהוות הוא מבחי' עצמות דוקא, כי הוא לבדו בכחו ויכולתו להוות מאין ליש כו', וכאשר יאיר בחי' זו בגילוי, אז ידע וירגיש כל פעול כי אתה ממש פעלתו כו', עד שאפי' כל אשר נשמה רק באפו יאמר ה' אלקי ישראל מלך כו'⁶².

ובחי' זו היא ג"כ בבחי' יציאה מן המיצר אל המרחב, דעיקר המרחב וההתפשטות הוא בבחי' מל' דוקא, דכל עיקר ענין המל' הוא בחי' הגילוי, וכידוע בענין המל' שבכל ספי' שהוא הגילוי של הספי' ההיא כו' כמ"ש במ"א⁶⁵, וא"כ ההמשכה דבחי' עצמות א"ס בבחי' מל' להיות בבחי' מלך כו', זהו היציאה מן המיצר אל המרחב, דהיינו ההמשכה מבחי' מיצר העליון בחי' הנקודה העצמית דא"ס, אל המרחב בבחי' גילוי והתפשטות המלוכה למטה כו'. וכל זה נעשה ע"י תקיעת שופר למטה, שהוא בחי' הזזה והתפעלות עצם הנפש, שבא בבחי' קול בגילוי כו', עי"ז ממשיכים למע' ג"כ בחי' עצמות א"ס שיאיר בגילוי למטה כו'.

וביאור⁶⁶ הענין, יש להקדים מה שאנו אומרים⁶⁷ זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, וקאי על ר"ה, דיום זה דר"ה שהוא יום ברוא אדה"ר הוא תחלת מעשיך. ולכאורה אין זה מובן, והלא העולם נברא קודם שנברא אדה"ר, דבכ"ה באלול נברא העולם⁶⁸, ור"ה שהוא יום שנברא אדה"ר הוא יום ו' למע"ב, ולמה נק' היום הזה תחלת מעשיך כו'.

ח"א ע' תמא ואילך. אוה"ת שה"ש (כרך א) ע' רצא ואילך. המשך תעריב ח"ב פרק שפ"ח ואילך [ובהוצאה החדשה בח"ד ע' א'עז ואילך]. סה"מ תרפ"ז ע' כד ואילך. וראה גם לקו"ת מסעי פט, סע"ד ואילך. צב, ב.

(66) בהבא לקמן ראה ד"ה מן המיצר בטה"מ תרמ"ח שם ע' קנה"ז. – הבא לקמן (בפיסקא זו ושלאחריו) מיוסד על ד"ה הבאים ישרש באוה"ת שמות ע' פח ואילך. וראה גם אוה"ת ואתחנן (כרך ו) ע' ברפג. סה"מ תרכ"ט ס"ע שטי"י.

(67) תפלת מוסף דר"ה, (מרה"ה כו, א).
(68) ראה ויק"ר פכ"ט, א. פסיקתא דר"ב פיסקא כג. יל"ש פינחס רמז תשפב. וראה פרקי דר"א רפ"ח (ובהגהות הרד"ל שם). וראה גם ר"ן לר"ה טז, א (הובא בחדא"ג מהרש"א לר"ה שם).

פד, א ואילך. מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שסט ואילך. המשך והחרים תרל"א בטה"מ תרל"א ח"א ע' רסד"ה. וש"נ. ע' שו ואילך. וש"נ. סה"מ תרנ"ט ע' קנב ואילך. וש"נ. תרע"ח ע' רנד ואילך.

(60) ראה אוה"ת בשלח ס"ע תקע"ג. סה"מ תרל"א שם ע' של. שלג. [וראה גם בהנסמן בהערה הקודמת].

(61) נוסח ברכת, "אתה קדוש" בתפילת העמידה לר"ה ויוהכ"פ.

(62) נוסח ברכת "מלוך על העולם" בתפילת העמידה לראש השנה.

(63) ישע"י מ, ה.

(64) ראה אגה"ק ס"י כ (קל, ב).

(65) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' תקיב ואילך.

ביאורה"ז לאדהאמ"צ (הוצאת תשע"ה) קעא, ג ואילך. ולהצ"צ

אך הענין הוא, דהנה כתיב⁶⁹ כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, כבודי הוא בחי' מל'⁷⁰, כי כבוד שייך למלוכה, וכמשארז"ל⁷¹ מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, וגם כבוד הוא בחי' לבוש⁷², וכמשארז"ל⁷³ ר' יוחנן קארי למאני מכבודתא, ובחי' מל' הוא בחי' לבוש, כמ"ש⁷⁴ ה' מלך גאות לבש כו', ועש"ז נק' המל' כבוד. ופי' כבודי הוא בחי' מל' דא"ס כמו שהוא לפני הצמצום, והוא בחי' מחשבה הקדומה דאנא אמלוך כו'⁷⁵, ועז"א ולכבודי בראתיו כו', דכל ענין התהוות העולמות הוא מפני שעלה במח' אנא אמלוך, ואין מלך בלא עם כו'⁷⁶. עם קאי על נבראים דבי"ע, דפי' עם הוא מלשון גחלים עוממות⁷⁷, ואי' בגמ' שבת דע"ז ע"ב שהוא כמו ארזים לא עממוהו⁷⁸, ופרש"י לא החשיכו אותו. ובפסחים דע"ה ע"ב פרש"י לא הכהו מראיתו. ובפסוק⁷⁹ איכה יועם זהב פרש"י יועם יכה, דתרגום כהה עמיא. נמצא דעוממות הוא מלשון חשך וכהות, והיינו כמו ותכהין עיניו מראות⁸⁰, וכמו ולא כהתה עינו⁸¹. ולפ"ז יובן בפ"י עם, שהוא לשון עוממות ועמיא, היינו על עולמות בי"ע (והעיקר על עולם העשי'). שהוא מקום החשך והכהות, שאין אלקות מאיר שם בבחי' גילוי. ולכן עיקר ענין הכהות נאמר על העינים, כי ראי' זהו גילוי אלקות, וכמ"ש⁸² אשר עין בעין נראה אתה ה' כו', ולע"ל כתיב⁸³ עין בעין יראו, וענין כהות העינים, היינו שאינו מאיר גילוי אלקות כו'. והוא ג"כ ענין שאינו דומה שמיעה לראי'⁸⁴, שהן בחי' חכ' ובינה⁸⁵, דחכ' הוא בחי' ראי', ראיית המהות דאלקות, והו"ע ראי' מקרוב⁸⁶, דאוא"ס מאיר בחכמה בבחי' קירוב⁸⁷, ומבואר במ"א⁸⁸ דהיינו בחי' גילוי המהות דאלקות כו'. משא"כ בינה הוא בבחי' שמיעה מרחוק⁸⁶, שאינו מאיר שם בחי' המהות דאלקות, רק מה שמשיג את אלקות, שהוא בחי' דמות והארה לבד, דכל השגה הוא בריחוק מן העצם כו'⁸⁹. וזהו ההפרש בין אצי' לעולמות בי"ע, דבאצי' הרי אבא עילאה

69 ישעיהו מג, ז.
 70 ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פי"א ערך כבוד. מארי"א אות כ, ס"ו.
 71 סוטה מא, ב. קידושין לב, ב.
 72 ראה לקו"ת אחרי כה, ד. שלח מג, ד. האזינו עג, סע"ד. עה, א. ובכ"מ.
 73 שבת קיג, א.
 74 תהלים צג, א.
 75 כ"ה בכ"מ בדא"ח [ובמאמרי אדה"ז תקסט"ח ח"א ע' ז הובא בשם הזהר. ובסהמ"צ להצ"צ קע, ב בשם האד"ר], וראה ת"י למלכים"א א, ה.
 76 עמק המלך שער שעשועי המלך רפ"א. ס' החיים פ' גאולה פ"ב. בחיי וישב לח, ל. תניא ח"ב פ"ו [פא, ב]. להעיר מפדרא"א פ"ג. – הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בד"ה הבאים ישרש באוה"ת שמות שם. [וראה גם בחיי ר"פ בלק. כד הקמח רה, ב ד"ה ועוד במצוה זו].
 77 ע"פ שבת עז, ב. פסחים כז, א. עה, ב. [הובאו לקמן בפנים]. וראה שעוה"ה"א פ"ז שם.
 78 יחזקאל לא, ח.
 79 איכה ד, א.
 80 תולדות כז, א.
 81 ברכה לד, ז.
 82 שלח יד, יד.
 83 ישע"י נב, ח.
 84 מכילתא יתרו יט, ט. וראה פרש"י יתרו כ, יט.
 85 ראה תו"א וירא טו, ד. מקץ מ, א. משפטים עה, א. סה"מ תרל"ב ח"א ע' י. וע' קצא. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תנט ואילך. ועוד.
 86 ראה תו"א ויחי מה, ב. שם, סע"ד. סה"מ תרל"ז ח"ב שם ע' תנט. ובכ"מ.
 87 ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פי"ג.
 88 ראה סה"מ תרל"ז ח"ב שם ע' תנג ואילך. תר"ן ע' רפב ואילך. המשך תער"ב ח"א (הוצאת תשע"ז) ע' פא ואילך. צה ואילך. וש"נ. סה"מ עזר"ת ע' קפח ואילך. וראה סה"מ תרכ"ז ע' שמו ואילך. [ובהנסמן שם].
 89 ראה סה"מ תרמ"ז ע' קטו. תרס"ו"ט ע' קסט. המשך תער"ב ח"ב (הוצאת תשע"ז) ע' שע. ח"ג ע' תתקפו. תתקצא. [וראה שם ע' תתקנו ואילך]. סה"מ תרפ"ה ע' שח"ג. תרצ"ז ע' 273. ועוד.

מקננא באצי⁹⁰, שהוא בחי' ראי', והו"ע גילוי הקו שמאיר באצי' בבחי' גילוי ממש כו'. משא"כ בבריאה אינו מאיר בחי' החכ' שהוא בחי' ראי', וכמארז"ל⁹¹ ע"פ⁹² כי לא יראני האדם וחי, שאפי' החיות הנושאות את הכסא אינם רואים את הכבוד, כ"א אימא עילאה מקננא בכורסיא⁹³, שהוא בחי' שמיצה מרחוק כו'. וזהו שהבריאה נק'⁹⁴ בורא חושך, שהוא בחי' חושך לגבי אצי', שאין מאיר שם בחי' גילוי אור כמו באצי' כו'. וזהו"ע הכהות שבעולמות ביי"ע, שאינו מאיר שם גילוי אור כו'. וזהו סיבת היש והפירוד דבי"ע, דמשם יפרד כו'⁹⁵, דבכל מקום שמאיר גילוי אור הוא בבחי' הביטול, משא"כ העדר האור הוא סיבת הישות כו' כמ"ש במ"א⁹⁶. וזהו ג"כ מה שפי' כהה הוא לשון עכירות, והיינו בחי' הישות, שהו"ע עפרורית ועכירות כו' כמ"ש במ"א⁹⁷. ועש"ז נק' עולמות ביי"ע בשם עם.

ויובן זה ג"כ מענין גחלים עוממות, דקאי על עולמות ביי"ע, דהנה ע"ס דאצי' נקראים בס"י⁹⁸ כשלהבת הקשורה בגחלת, בחי' גחלים לוחשות⁹⁹. וי"ל דשלהבת הוא בחי' האורות דאצי', וכמ"ש¹⁰⁰ כי ה' אלקיך אש אוכלה, והיינו בחי' האור שמאיר בע"ס דאצי' כו' כמ"ש במ"א¹⁰¹, וגחלים לוחשות הן בחי' הכלים דע"ס דאצי', שהם ג"כ בבחי' אש, לפי שהאורות דאצי' מאירים ממש בהכלים, ומתייחדים עמהם בבחי' יחוד גמור. ובפרט כאשר ידוע ומבואר במ"א¹⁰² דהכלים דאצי' הם בחי' אלקות ממש, אלא ששרשם הוא מבחי' הרשימה כו' כמ"ש במ"א¹⁰³. ומשו"ז הם בחי' כלים להאור, שהאור מאיר בהם, ומתייחד עמהם בבחי' יחוד גמור, עד שנעשים ג"כ בבחי' אש בבחי' גילוי אור כו'. וזהו"ע גחלים לוחשות, שהן בחי' אש (וע"ש בגמ' דפסחים הנ"ל). וכמו שהשלהבת עולה תמיד למעלה, וכן גחלי אש ה"ה בעלי' למעלה, כמו"כ הע"ס דאצי' הם תמיד בבחי' עלי' וביטול, ובבחי' דביקות בא"ס המאצילן כו'. משא"כ עולמות ביי"ע אינן בבחי' לוחשות, כ"א בבחי' גחלים עוממות, שאינו מאיר שם הגילוי אור, והם בבחי' ישות ופירוד כו'. ולכן נק' בבחי' עם. ועז"א אין מלך בלא עם, בבחי' נבראים נפרדים דוקא כו'. וכמו במלכותא דארעא, שעל בנים אינו שייך ענין המלוכה¹⁰⁴, להיותם בבחי' עצם אחד, ודבוקים ובטלים אליו ממילא

99 ע"פ ברכות נג, ב. פסחים כז, א. וראה פירש"י עירובין נג, ב (ד"ה לזהבין): גחלים לוחשות, אדומות כזהב.

100 ואתחנן ד, כד.

101 ראה סה"מ תרל"ט ח"ב ע' תקכה. תרס"ד ע' קי"א.

102 ראה מאמרי אדה"ו תקס"ב ח"א ע' קפח ואילך. סהמ"צ להצ"צ קסט, א ואילך. אוה"ת בהר (כרך ג) ע' תתפא ואילך. המשך תרס"ו ע' רנד ואילך. וש"נ.

103 ראה לקו"ת הוספות לס' ויקרא נד, א. סידור עם דא"ח קסו, א ואילך. סהמ"צ להצ"צ נא, א ואילך. סה"מ תרמ"ג ע' עט. תרמ"ט ע' ערה ואילך. תר"ן ע' שכד. תרנ"ז ע' קכט. תרס"ג ח"א ע' לג. תרס"ד ע' יא ואילך. המשך תרס"ו ע' תרטו. ועוד.

104 ראה שעשהיה"א פ"ז (פא, ב). לקו"ת צו טז, ג. בלק

סח, ג. אוה"ת אחרי (כרך ב) ע' תקסו. דרושים לחה"ס ע' א'תשלא. ועוד.

90 ראה רמ"ז לוח"ב רכ, ב. ניצוצי אורות לוח"ג קיז, א. תו"א משפטים עה, א. ספר המאמרים תרצ"ו ע' 119. וש"נ.

91 במדב"ר פי"ד, כב.

92 תשא לג, כ.

93 תקו"ז ת"ו (כג, א). עץ חיים שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ג.

94 ישע"י מה, ז. וראה פרי עץ חיים שער הק"ש פ"א. משנת חסידיים מס' תפלת הבריאה פ"א. פ"ז. ח. לקו"ת דרושים ליוה"כ פ"ט, ב. שה"ש ד, ג. ה. ד. מב, ד. המשך תרס"ו ע' רעז. וש"נ. שצט. וש"נ.

95 בראשית ב, י.

96 ראה סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תנו"ח. וש"נ. תרנ"ט ע' נד

ואילך. עב. עז ואילך. המשך תרס"ו ע' תקעז.

97 ראה ד"ה הבאים ישרש באוה"ת שמות שם ע' פט.

וראה גם שו"ת צ"צ יו"ד סקכ"ו ס"ג.

98 = בספר יצירה פ"א מ"ז.

כו', כ"א על עבדים דוקא, שהן נפרדים מן המלך במהות בפ"ע, רק שהם בטלים אליו כו'. וכמו"כ יובן ענין המלוכה למע', ששייך רק על נבראים דבי"ע, שהן בבחי' נבראים נפרדים, רק שהן בטלים לאלקות. וזהו ג"כ ענין כהה, מלשון וכהתה כל רוח (יחזקאל כ"א י"ב), ופי' במצ"ד שהוא ל' שפלות, והו"ע הכנעה וביטול. וכענין כ"ע¹⁰⁵ אע"ג דאיהו אור צח כו' אוכם¹⁰⁶ הוא קדם עילת העילות¹⁰⁷, דאוכם הו"ע שחרות וביטול כו'. ועד"ז הוא ג"כ ענין וכהתה, לשון שפלות וביטול כו'. וכמו"כ הוא בנבראים דבי"ע, שנק' עם לשון כהה, היינו שיש בהם בחי' הביטול לאלקות, אבל הוא בבחי' ביטול היש, שהן בבחי' יש ומציאות ובטלים כו', וע"ז שייך ענין המלוכה כו'. ונמצא מובן, דסיבת ההתהוות דבי"ע הוא מהמח' והרצון דאנא אמלוך כו'.

ובזה יובן ג"כ דקדוק הלשון שעלה ברצונו אנא אמלוך, לשון להבא, שעתידי למלוך כבי' כו'. דהנה בבחי' מדת מל' למע', יש בחי' מדת המלוכה כמו שהיא כלולה בעצמותו. וכמו בחי' החכ' והחסד דא"ס, וכידוע במשל כחות הנפש הכלולים בעצם הנפש¹⁰⁸, וכמו כח השכל הנטוע ומושרש בעצם הנפש, וכן כח החסד והטוב שבעצם הנפש, שהוא למע' עדיין מבחי' גילוי כו'. וכמו"כ יש בחי' המלוכה הנטוע ומושרש בעצם הנפש כו' כמ"ש במ"א¹⁰⁹. ובדוגמא כזאת למע' הוא בחי' כח המלוכה שבעצמות א"ס, שהוא בבחי' התנשאות שמצד עצמו¹¹⁰, שלמע' מבחי' ההתנשאות על עם כו'. ומה שעלה ברצונו אנא אמלוך הוא בחי' הגילוי וההתפשטות, שבא מבחי' ההתנשאות שמצד עצמו להיות בבחי' ההתנשאות על עם כו'. אמנם להיות כי ההתנשאות על עם ממש שייך רק לאחר שנתהוו עולמות ונבראים ממש, והיינו לאחר הצמצום כו', ולזאת בבחי' מחשבה דאנא אמלוך, שהוא בחי' מל' דא"ס כמו שהוא לפני הצמצום, אומר אנא אמלוך לשון להבא כו'.

והגם כי לא מחשבותי מחשבותיכם¹¹¹ כתיב, דלמע' תיכף שעלה במח' רצון אנא אמלוך, מיד נתהווה, והיינו גם בבחי' או"א"ס שלפני הצמצום, הרי מיד שעלה ברצונו אנא אמלוך, הרי מיד נתהווה בבחי' השערה בכח, שז"ע מה ששיער בעצמו בכח מה שעתידי להיות בפועל כו'¹¹². וז"ש בזהר¹¹³ בריש הורמניתא דמלכא גליף גליפו בטהירו עילאה, פי' הורמניתא דמלכא רשות ורצון המלך ית'¹¹⁴, וי"ל דהיינו בחי' המח' והרצון דאנא אמלוך כו'. ובריש הורמניתא י"ל דקאי על בחי' מדת המלוכה כמו שהיא בעצמותו, שמשם בחי' מח' זו דאנא אמלוך כו' כנ"ל, וכשעלה ברצונו אנא אמלוך, גליף גליפו בטהירו

109) סה"מ תרנ"א ע' סח ואילך. תרנ"ז ע' קפ ואילך. תרס"ד ע' סח ואילך. תרס"ו-ס"ז ע' קג ואילך. וש"נ.

110) ראה סה"מ תרנ"ז שם ע' קפג ואילך. ריב ואילך. תרס"ד שם. המשך תרס"ו ע' שצה. וש"נ.

111) ישעי' נה, ח.

112) ראה מק"מ לזח"א טו, א.

113) זח"א שם.

114) ראה דרך אמת לזח"א שם. וראה גם אור החמה ומקדש מלך לזח"א שם. הדרת מלך ספ"ט מג, א"ב. ד"ה יו"ט של ר"ה תרס"ה.

105) = כתר עילאה (כ"ה בתקו"ז שם, ובכ"מ בדא"ח: כתר עליון. אור: כתרא עילאה).

106) אוכס אוכס: ב"פ אוכס כן הובא גם בלקו"ת ביאור זאת חקת ס"ה [נט, ג]. – הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בד"ה הבאים ישרש באוה"ת שמות שם.

107) תקו"ז ת"ע (קלה, ב).

108) ראה תו"א נח י, ג ואילך. תו"ח נח סז, ב ואילך. שער

היחוד לאדהאמ"צ פ"י ט, ב ואילך. פ"ט טז, ב. אוה"ת ענינים ע' שכת. ד"ה ויגדלו הנערים תרס"ה. המשך תרס"ו ע' רפ ואילך. וש"נ.

עילאה, שזהו בחי' החקיקה והשיעור ששיער בעצמו בכח כל העולמות והנבראים שיהיו אח"כ בפועל כו'. ומ"ש גליף גליפו, שהן ב' חקיקות, הוא לפי שהעולמות בכלל נכללים בדרך כלל בב' מדרי', בחי' עלמין סתימין דלא אתגליין¹¹⁵, ובחי' עלמין דאתגליין¹¹⁶, שהן עולם הזה ועולם הבא כו', לכן אמר גם בהחקיקה והשיעור גליף גליפו, ב' חקיקות על ב' מדרי' הנ"ל, והיינו שהשיעור הי' על כל העולמות מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין כו', וכ"ז נעשה ע"י בחי' הרצון דאנא אמלוך כו'. מ"מ, הרי נת"ל דבחי' עם הם בחי' עולמות ב"ע דוקא, וע"ז דוקא שייך ענין המלוכה, אבל על עולם האצי' אינו שייך ענין המלוכה עדיין כו'.

והנה בחי' ההשערה בכח הנ"ל הוא בחי' אצי' דכללות¹¹⁶, וכידוע¹¹⁷ בענין ד' עולמות אבי"ע הכללים, דא"ק הוא בחי' אדם דבריאה דכללות¹¹⁸, ועקודים נקודים או ע"י וא"א¹¹⁹ בחי' אדם דיצי', ואצי' הפרטית הוא בחי' עשי' דכללות, ואצילות דכללות הוא בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום, מה ששיער בעצמו בכח כו' (וי"ל דההשערה בכח היא בחי' מל' דאצי' דכללות כמו שהוא באצי' עדיין כו'), דשם אינו שייך עדיין שום מציאות ח"ו, דכל ענין ובחי' מציאות, אפי' במדרי' היותר דק והיותר נעלה, אינו שייך כלל בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום כו'. והתחלת המציאות הוא לאחר הצמצום, שאז נמצא בחי' מציאות כלי, שזהו בחי' בריאה כו', ועש"ז נק' א"ק אדם דבריאה, ע"ש בחי' הכלים דשם כו' כמ"ש במ"א¹²⁰. ולפ"ז מובן דכמו שהוא לפני הצמצום, שם אינו שייך עדיין ענין ובחי' מלוכה ממש, כ"א לאחר הצמצום שנתהווה איזה מציאות כו'. וזהו שאמר אנא אמלוך, שעתיד למלוך כבי', כשיתהוו בחי' עולמות ונבראים כו', והיינו משום דממח' ורצון זה דאנא אמלוך נעשה בחי' הצמצום ונתהוו העולמות, ואז הוא בבחי' מלוכה כו'. וז"ש ולכבודי בראתיו יצרתיו כו', דסיבת התהוות עולמות ב"ע הוא לכבודי בחי' מל', דלהיות שעלה ברצונו ית' אנא אמלוך, ואין מלך בלא עם, לזאת ממח' זו נתהוו בחי' עולמות ב"ע שז"ע בראתיו כו'.

והנה הגם דהתהוות העולמות הוא מבחי' הרצון דאנא אמלוך כו' כנ"ל, מ"מ לא נשלם עדיין הרצון למלוכה עד שנברא האדם דוקא, ולא נמשך גילוי המלוכה למעלה ולמטה עד שנברא האדם כו'. והראי' שהרי ביום ו' למע"ב כשנברא אדה"ר אמר⁷⁴ ה' מלך גאות לבש, שקיבל עליו עול מלכותו ית', ועי"ז נמשך גילוי המלוכה. משא"כ בהימים שקודם בריאת אדה"ר, לא נמשך עדיין ענין המלוכה, כ"א בחי' ממשלה לבד כו'.

ח

שער ג שם. ובמקומות שבהערה הקודמת.
 119) כ"ה גם בלקו"ת מסעי צה, א שם: ועקודים נקודים או עתיק יומין ואריך אנפין נק' אדם דיצירה. ובכ"מ. וראה ד"ה ושמרתם בסה"מ תרפ"ו ע' רהע: דבמדריגות הכללי' הם עקודים נקודים, ובמדריגות הפרטי' הם עתיק ואריך.
 120) ראה סה"מ תרמ"ד ע' שכא. תרנ"ז ע' סט ואילך. תרס"ה שם. וש"נ. סה"מ תרפ"ו ע' רעד ואילך. תרצ"ב ע' צז ואילך. וראה גם אוה"ת ענינים ע' פז.

115) תקו"ז בהקדמה (יז, א).
 116) ראה לקו"ת מסעי צה, א. ועוד.
 117) ראה תקו"ז סתי"ט (מב, א). ת"ע (קלג, סע"א). עץ חיים שער ג (סדר אצילות למהרח"ו) פ"א. לקו"ת מסעי צה, א. אוה"ת ענינים ע' עז ואילך. סה"מ תרס"ה ע' רמט ואילך. וש"נ. המשך תרס"ו ע' ריג. וש"נ. וע' תרלח. וש"נ. סה"מ תש"ח ע' 113. וש"נ.
 118) ראה תקו"ז שם. עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ד. שער ב (השתלשלות י"ס דרך עגולים) ענף ב.

ליל ב' דראש השנה, תר"ס

יא

וכידוע¹²¹ ההפרש בין מלוכה לממשלה, דמלוכה הוא שמקבלים מלכותו ברצון ובחירה, שבוחרים אותו להיות מלך עליהם, והוא בדעת שלימה ובהסכם גמור, להיות בטל אליו לכל אשר יצוה לעשות כו'. משא"כ ענין הממשלה הוא שמושל עליהם בעל כרחם, שלא ברצונם, וכמו המושל על הבהמה, שאין לה דעת ובחירה שתבחר בהממשלה עלי' ברצון ודעת כו', ומ"מ האדם מושל עלי' ובטילה אליו, רק שהוא בהכרח שלא ברצון ודעת, כ"א למטה מן הדעת כו'. משא"כ באדם הוא בבחי' בחירה ברצון ודעת, וע"ז שייך ענין המלוכה כו'.

וכמו"כ יובן למע', שיש ב' מדרי' אלו דמלוכה וממשלה, דמלוכה הוא ברצון דוקא, וכמ"ש¹²² ומלכותו ברצון קבלו עליהם כו', והוא באדם שהוא בעל בחירה, ובבחי' דעת חזק באלקות, שמקבל עליו עול מלכותו ית' בבחי' הסכם חזק, להיות בטל לרצונו כו'. משא"כ מלאכים שנק' בשם בהמות וחיות¹²³, אינו שייך עליהם ענין המלוכה, כ"א בחי' ממשלה לבד, דהגם שהם בטלים לאלקות, הרי הביטול הוא ממילא, בלי שום בחירה ורצון ודעת כלל כו'. והגם שהמלאכים הם ג"כ בעלי שכליים¹²⁴, ובפרט במלאכים דבריאה¹²⁵, דאימא עילאה מקנא בכורסיא, שמשיגים אלקות, וכמ"ש במ"א¹²⁶ דהשרפים שאומרים קדוש¹²⁷, היינו שמשיגים איך שאוא"ס קדוש ומובדל מגדר עולמות, וחפצם ורצונם ליכלל באוא"ס כו'. הענין הוא¹²⁸, שבמלאכים לא השכל והדעת הוא עיקר עבודתם, דעיקר עבודתם הוא בבחי' אהוי"ר טבעית שלא ע"פ שכל ודעת, והשכל והדעת שלהם הוא רק סיבה לעורר את אהבתם שלמע' מן השכל כו'. ולכן אהבתם ורצונם הוא בתוקף גדול, עד שנק' שרפים, שנשרפו בבחי' ביטול ורצון זה כו' כמ"ש במ"א¹²⁹. וכידוע¹²⁶ בענין שרפים עומדים ממעל לו¹³⁰, שזהו מפני שכל מהותם הוא הרצון הזה שרוצים ליכלל באוא"ס כו'. ואם הי' עיקרם בבחי' השכל והדעת, הרי לא הי' בהם תוקף הרצון כ"כ כו'. אלא מובן מזה שעיקרם הוא אהבתם הטבעית, והשכל הוא רק לעורר את האהבה בלבד כו'. והיינו כמו הבהמה, דעיקרה הוא מדות לבד כו'.

רע"ב. סה"מ תרל"ה ח"א ע' ו. ח"ב ע' שב. וש"נ. המשך מים רבים תרל"ו פקי"ג. תר"ם ח"א ע' לו. תרמ"ג ע' סה. תרמ"ז ס"ע תח. תרנ"א ע' רלח. תרנ"ה ע' קמב. וס"ע ריב ואילך. תרנ"ו ע' של. המשך תער"ב (הוצאת תשע"ז) ח"ג ע' תשעט"פ. ח"ד ע' אצו. סה"מ תרפ"ח ע' לא. תרע"ח ע' רז. ועוד. (127) ישע"י ה, ג.

(128) ראה סה"מ תרכ"ו שם ס"ע קפח"ט. סה"מ תרמ"ח שם ע' קנו [ושם: "כך מבוואר בד"ה איכה יעיב ב"ס' תקס"ו"] [ובהערת המו"ל שם: ב"ס' תקס"ו (גוכי"ק) לא מצאנו ד"ה זה], והוא טה"ד, וצ"ל: „ב"ס' תרכ"ו" ס"ע קפח"ט שם].

(129) ראה לקו"ת נשא כה, סע"ד. סה"מ תרכ"ט ע' קו. תר"ל ע' צב. ועוד.

(130) ישע"י שם ה, ב.

(121) ראה לקו"ת דברים א, רע"ב. דרושים לר"ה נה, סע"ב. נו, סע"ב ואילך. מאמרי אדה"ז תק"ע ע' קמ ואילך. סידור עם דא"ח ח"א (הוצאת תשע"ט) פו, ב ואילך. וש"נ. רשימות הצ"צ לתהלים ע' תרפה ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' תלו. תרמ"ח שם ע' קנה. לקמן רד"ה כבוד מלכותך. ובהערה שם. [וראה גם ראב"ע וישב לו, ח. גר"א בראשית יז, א].

(122) תפילת, ואמונה כל זאת" בתפילת ערבית.

(123) ראה תניא רפ"ט (נא, ב). תו"א משפטים עה, ב. סה"מ תרכ"ו ס"ע קפח. תרמ"ח שם ע' קנו. ובכ"מ.

(124) ראה גם הלי' יטוה"ת פ"ב ה"ח.

(125) ראה תניא רפ"ט שם בהגה"ה.

(126) ראה לקו"ת אמור לב, ב. שה"ש ה, א. מאמרי אדה"ז

תקס"ח ח"א ע' רטז. סה"מ תרל"ב ח"ב ע' תסא. תרע"ח ע' תיז. תרפ"ו ע' קסא. וראה גם אוה"ת בראשית (כרך ו) תתרכז,

משא"כ האדם עיקרו הוא השכל, דזה מעלת האדם על בע"ח, שהוא בעל שכל, וכמ"ש¹³¹ ויהי האדם לנפש חי, בחי' והחכמה תחי' כו'¹³². והגם כי זה כל האדם שיהי' בחי' המדות בהתגלות הלב, וכמ"ש¹³³ וידעת היום והשבות אל לבבך כו', דהידיעה לבד אינו מספיק, כ"א צ"ל ההשבה אל הלב דוקא¹³⁴, בבחי' אהוי"ר בהתגלות לבו דוקא כו'. מ"מ מעלת האדם הוא בבחי' השכל, והוא שיהיו המדות ע"פ השכל, להיות המדה בהתיישבות דוקא, ואז היא בבחי' פנימי, ונמשך ממנה פעולה טובה בעשי' בפועל, בסור מרע ועשה טוב¹³⁵. וגם הארת השכל בהמדות, דגם לאחר שכבר נולדו ונתגלו המדות יאיר בהם אור השכל, שפועל הביטול בהמדות עצמן, בכדי שלא יהי' מהם יניקת החיצונים כו'. דהמדות מצ"ע אפשר להיות בהם יניקת החיצונים, וכמ"ש¹³⁶ לא יחפוץ כסיל בתבונה כ"א בהתגלות לבו. דאת זה לעומת זה עשה אלקים¹³⁷, דכשם שיש מדות בקדושה, כמו"כ יש מדות בלעו"ז, דהמדות דלעו"ז יונקים מהמדות דקדושה, כמו אברהם יצא ממנו ישמעאל כו'¹³⁸. והיינו כשהמדות הן בפ"ע, שאינו מאיר בהם אור השכל, אז אפשר להיות יניקה כו'. וסיבת הדבר, הוא מצד הישות של המדות. וכמו בתוקף התפעלות האהבה, כשהיא בבחי' יש, הנה מצד הפתיחות הלב שבה, יכול להיות שיבוא אח"כ לידי אהבה וחמדה זרה ח"ו. וכמו"כ ביראה, מצד עוצם הרתיחה, או מצד הכיווץ ביותר, יכול לבוא לידי כעס ח"ו כו'. אבל כשמאיר בהם אור השכל, ה"ז פועל ביטול בהמדות, דגם בהתפעלות האהבה הוא בבחי' ביטול, ולא יבוא לידי אהבה זרה ח"ו. וכן ביראה, הוא בבחי' הנחת עצמותו כו'. ואז לא יהי' מהם שום יניקה להמדות דלעו"ז, אדרבה הם מתבררים ומתהפכים ג"כ לאלקות כו'. וזהו דבמלאכים עליונים דד' חיות המרכבה, הגם שהם בבחי' עוצם הביטול לאלקות באהוי"ר, מ"מ בריבוי ההשתל', הרי מפני ארי' אל הימין¹³⁹, נשתלשל הארי' שלמטה¹⁴⁰, שהוא חי' טמאה שטורף ודורס כו'¹⁴¹, ומפני שור שבמרכבה, בריבוי ההשתל' נתהווה הנה"ב שבאדם כו'. הרי הגם שהם בבחי' תוקף ההתפעלות והביטול באלקות, מ"מ מהפסולת שלהם, משתלשל מהם בריבוי ההשתל' מציאות הנוגה כו'. וכמאמר¹⁴² מזיעתם של החיות נהר דינור יוצא כו', דהחיות הם בבחי' תוקף התפעלות היראה, ומהפסולת שלהם משתלשל בחי' גבורות קשות כו'. והיינו מפני שמהמדות יכול להיות יניקה כו'. אבל עבודת הנשמות הוא, שגם בהמדות יאיר אור השכל, ויהיו בבחי' ביטול, ולא יהי' מהם יניקה לחיצונים כו'.

ט

וראה לקו"ת שה"ש ט, ד.

(139) יחזקאל א, י.

(140) ראה טעמי המצות להאריז"ל פ' ויקרא (ד"ה מצות

קרבנות). אוה"ח עה"ת אחרי יו, יד. וראה תו"א וישלח כה, ג.

ביאורה"ז לאדהאמ"צ (הוצאת תשע"ה) קה, ג"ד. וש"ג. אוה"ת

וארא ע' קסד. סה"מ תרכ"ט ע' קס. [ובמקומות שנשמנו שם

בתחילת המאמר].

(141) ראה חולין מב, א (במשנה). שו"ע יו"ד סנ"ז, ס"א.

(142) חגיגה יג, ב.

(131) בראשית ב, ז.

(132) קהלת ז, יב.

(133) ואתחנן ד, לט.

(134) ראה בארוכה ד"ה ואל מי תדמינוי בסה"מ תרס"ה ע'

שעט ואילך. וש"ג.

(135) תהלים לד, טו.

(136) משלי יח, ב.

(137) קהלת ז, יד.

(138) ויקר' פל"ו, ה. פסחים נו, א. ספרי ואתחנן ו, ד. ועוד.

וזהו מעלת האדם, שהוא בבחי' השכל דוקא, עד שגם בהתפעלות שלמעלה מהטעם ודעת, הנק' רעותא דליבא, בבחי' פנימיות הלב, יש בזה ג"כ בהעלם בחי' שכל ודעת. והראי' לזה מענין העקשות, כאשר אדם מתעקש באיזה ענין שרוצה כך וכך דוקא, וכמה שיסבירו לו ע"פ השכל שצריך להיות באופן אחר, לא יועיל כלל, וירצה דוקא באופן זה, ולא באופן אחר. ולכאורה זהו רק מצד תוקף הרצון לבד. אמנם בהכרח לומר שיש בזה ג"כ טעם, והו"ע טעם כמוס לרצון¹⁴³, שהרי אנו רואין שיכול להיות שבמשך זמן יתחלף רצונו, ואם נאמר שבתחלה הי' הדבר אצלו בבחי' רצון לבד, היינו מצד המדות טבעיים, א"כ איך יתחלף במשך הזמן, כי הרי הדבר האהוב והשנאוי מצד הטבע ממש לא יתחלף לעולם כו'. אלא בהכרח לומר, שגם מתחלה הי' בזה איזה טעם, אלא שהוא טעם כמוס ונעלם, שאינו בגילוי גם לעצמו, היינו שאינו בבחי' גילוי טעם ושכל אצלו, כ"א וואס ער האט א גישמאק¹⁴⁴ אין דער זאך, כשיהי' באופן כך וכך דוקא, ומשו"ז הוא רוצה באופן כך וכך דוקא. הרי שגם בהרצון שלמעלה מטעם ודעת, יש בזה בחי' השכל וטעם כמוס בהעלם כו'. והו"ע מה שיכול להיות מוח שליט על הלב¹⁴⁵, גם על פנימיות הלב¹⁴⁶, שגם בבחי' תוקף ההתפעלות דרעו"ד יהי' בבחי' התיישבות כו'. ויש בזה יתרון מעלה, דכל שהוא בבחי' התיישבות הוא בבחי' פנימי יותר כו'. וגם מה שיכול להיות השוב לאחור הרצוא, דבבחי' הרצוא דרעו"ד אפשר להיות בבחי' כלות הנפש לגמרי כו'. אבל כאשר המוח שליט על הלב, יבא אח"כ לבחי' שוב, וכמו ר"ע שנכנס בשלום ויצא בשלום כו'¹⁴⁷, דתכלית הכוונה הוא השוב שאחר הרצוא כו' כמ"ש במ"א¹⁴⁸. ונמצא מכ"ז מובן, דעיקר העבודה בבחי' שכל הוא באדם דוקא כו'.

146) ראה סה"מ תרנ"ט ע' קע. תרס"ג ח"א ע' כח. המשך תרס"ו ע' תקמו. סה"מ תרס"ט ע' עז. עת"ר ע' רב. המשך תער"ב (הוצאת תשע"ז) ח"א ע' קיח. ח"ב ע' תמו. [וראה תו"ח בא ח"א קכט, ג. ועוד].
147) חגיגה יד, סע"ב. טו, סע"ב (ע"פ גירסת הע"י).
ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א.
148) ראה בכ"ז אוה"ת ויקרא (כרך ב) ע' תקמ. סה"מ תרמ"ט ע' רנט ואילך. המשך תרס"ו ע' צה ואילך. וש"נ. וע' רא ואילך. סה"מ תשכ"ב ע' רב. וע' רז ואילך. לקו"ש ח"ג ע' 990.

143) ראה לקו"ת שלח מח, ב. מט, ג. שה"ש מז, סע"ד ואילך. ביאורו"ז לאדאמ"צ קפג, ב ואילך. ולהצ"צ ח"ב ע' תתקעא. וש"נ. סה"מ תרל"א ח"א ע' רנב ואילך. [ובמקומות שנשמנו שם בתחילת המאמר]. המשך תרס"ו ע' מט ואילך. וש"נ.

144) ראה סה"מ תרנ"ח ע' קלז: שהטעם כמוס ענינו טעם ועונג כמו טעמו וראו כו'. וראה גם סה"מ תרס"ג ח"א ע' כז. המשך תרס"ו ס"ע מט"ג. פט. קכח. לקמן ד"ה כבוד מלכותך (ע' וטו).

145) ראה זח"ג רכד, א. תניא פי"ב (יז, א). פי"ז (כג, א). פנ"א (עא, סע"ב).

בס"ד. יום ב' דר"ה [תר"ס]

כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו², ופי' אבן יחייא³ דהנה יש מלוכה וממשלה, וההפרש ביניהם הוא דמלוכה הוא ברצון, וממשלה בע"כ⁴, וזה נק' גבורה להיות שהוא בדרך ממשלה ובע"כ, אבל כבוד מלכותך קאי על נשמות ישראל, שהם ממליכים אותו ית' עליהם ומקבלים עול מלכותו ית' ברצון. ויובן זה בהקדם משנת"ל⁵ דענין הבחירה שייך באדם דוקא, להיות כי הבחירה הוא ע"פ שכל ודעת, וזה שייך דוקא באדם.

אמנם, לבד זה דעיקר ענין העבודה ע"פ השכל הוא באדם דוקא, יובן שכל ענין הבחירה ברצון שייך דוקא באדם, ומשו"ז שייך ענין המלוכה על האדם דוקא. כי הנה ידוע⁶ דהאדם חלוק מכל הנבראים, במה שהוא כלול מכל המדות ומכל המדריגות, דכל הנבראים כאו"א הוא במדריגה אחת פרטית, וכמ"ש הרמב"ם ז"ל⁷ שכל הנבראים יש להם פעל אחד, או ב' פעלים כו', אבל האדם יעשה מעשים רבים משתנים זה מזה כו'. וכמו בבעלי חיים, שהעורב הוא אכזרי⁸ ולא יש בו ענין הרחמים⁹, ולהיפך הנשר הוא רחמני¹⁰ ולא יש בו ענין האכזריות כלל כו', שכל אחד נברא בטבעו במדה אחת לבד.

(5) לעיל ד"ה מן המיצר (ע' יא ואילך).
 (6) ראה לקו"ת אמור לו, ג. אוה"ת ויקרא (כרך ב) ס"ע תקכה"ו. שלח בהוספות ע' 72 ואילך. סה"מ תר"ה ח"א ס"ע כא ואילך. וע' רט ואילך. תרנ"ה ע' קעה. ועוד. – בהבא לקמן (בפיסקא זו ושל אחריה) ראה לקו"ת אמור שם לו, ג. לת, ב.
 (7) בהקדמתו לפיה"מ (ד"ה אחרי כן ראה להסתפק). הובא בלקו"ת אמור לו, ג שם.
 (8) עירובין כב, רע"א. כתובות מט, ב. ירושלמי פאה פ"א ה"א. קידושין פ"א ה"ו. תנחומא עקב ב. יל"ש משלי רמז תתקסג.

(9) באוה"ת שלח שם ע' 73 מעיר ע"ז: (ובגמרא בכתובות [מט, ב] משמע שהעורב הלבן מרחם על בניו כמש"ש עורבא בעי בניה וההוא גברא לא בעי בניה כו', מ"מ י"ל עכ"פ שאינו כלול יותר רק מן שני מדות, וכמ"ש הרמב"ם פועל א' בלבד או ב' פעלים כו', אבל האדם כלול מהרבה מדות מאד). ובסה"מ תרנ"ה שם ע' קעה"ו: העורב שהוא אכזרי, ומ"מ יש בו רחמים ג"כ, וכמשארז"ל (כתובות דמ"ט ע"ב) עורבא בעי בני' והאי גברא לא בעי בני'. ופריך שם והכתיב לבני עורב אשר יקראו, לא קשיא הא בחיורוי והא באוכמא. ופרש"י כשגדל הוא משחיר, ואז אוהבין אותו, אבל מתחלתו כשהוא לבן שונאין אותו. ובתוס' שם ד"ה הא בחיורוי שיש ב' מיני עורבים לבן ושחור כו'. הרי יש במיני [עורבים] ענין הרחמים ג"כ. והיינו מפני שספ"י דתהו היו ג"כ כלולים יו"ד מיו"ד רק פעם א' ולא יותר כו'.

(10) ירושלמי פאה וקידושין שם. תנחומא עקב שם. וראה גם ספרי ופרש"י עה"פ האוינו לב, יא. יל"ש משלי שם.

(1) מאמר זה (מפיסקא: אמנם שייכות ענין הבחירה לשכל, עד פיסקא: ועיו"ל שייכות ענין הבחירה) מיוסד על ד"ה את הוי' האמרת באוה"ת תבוא ע' תתרעב ואילך. וע' תתרפג ואילך. שם (כרך ד) ע' א'תתקט. שם (כרך ו) ע' ב'שפ ואילך. ובסה"מ תר"ל ע' רצ ואילך. ובארוכה בד"ה ביום עשתי עשר תשל"א בתו"מ סה"מ מלוקט ח"ג ע' קכו ואילך. [ובהוצאות הקודמות כח"ג ע' צט ואילך].
 וראה בהנסמן בהערה: 51, 73, 82.
 לחלקו הא' (עד פיסקא: אמנם שייכות ענין הבחירה לשכל) ראה לקו"ת אמור לו, ג. לת, ב.

(2) תהלים קמה, יא.
 (3) ס' "פירוש חמש מגילות" וכתובים למהר"ר יוסף ב"ר דוד אבן יחייא (בולוניא, רח"צ) בפירושו לתהלים עה"פ (דף סא, סע"ג-ד), וז"ל: כבוד מלכותך וגו', הנה המלכות יהי' על שני פנים, אם שהאומה יבחרו איש להנהיגם, ויתנו עליו הוד מלכותו, וזהו הנק' מלך. או שהוא מעצמו יקום וימשול עליהם בחזקה, ויכריחם על כרחם להשתעבד אליו, וזהו הנק' מושל או גבור, וכאומרו בנמרוד אשר מלך בחזקה הוא החל להיות גבור בארץ. והנה האל הוא מלך על האומה ישראלית, כי הם מרצונם ממליכים אותו בכל יום עליהם, ומקבלים עול מלכותו באהבה, וכאומרו כה אמר ה' מלך ישראל וגואלו וגו', וזולתם מן הפסוקים הרבה מאד. אבל על אומות העולם איננו מלך, כי אם מושל וגבור, וכאומרו מושל בגבורתו עולם. וזהו אומרו כבוד מלכותך יאמרו שהוא המלוכה מפני הכבוד שלו ית' מהאומה ישראלית. וגבורתך ידברו שהיא הממשלה אשר לו ית' על האומות מפני הגבורה.
 (4) = בעל כרחך.

משא"כ האדם יש בו התכללות כל המדות. וכמו שמצינו באברהם שהי' איש חסד¹¹ ביותר, ומ"מ כבש רחמיו מעל בנו יחידו כו'¹². והגם שהי' מצד ציווי ה' שציווה אותו¹³ לעקדו ע"ג המזבח כו', מ"מ הרי בהכרח לומר שהי' בו מדת הגבורה והאכזריות¹⁴, דאל"כ לא הי' באפשרו לקיים את הציווי כלל כו', אלא בהכרח לומר שהי' בו מדת הגבורה ג"כ. ולכן הגם שעיקרו הי' במדת האהבה, ובפרט על בנו יחידו, ומ"מ מחמת ציווי ה' כבש את רחמיו מעל בנו יחידו כו'. וכמו"כ מי שהוא בטבע הגבורות יש בו ג"כ ממדת האהבה והרחמים כו'. וכמו שבעלי החיים למטה המה כאו"א במדה פרטית דוקא, כמו"כ הוא בדוגמא כזאת במלאכים עליונים, דמלאך מיכאל הוא בכח"י אהבה וחסד¹⁵, ומלאך גבריאל בכח"י גבורה ויראה כו'¹⁶, שכל אחד הוא במדה מיוחדת, ולכן אין מלאך אחד עושה ב' שליחות¹⁶, לפי שהוא במדרי' פרטית דוקא כו'. משא"כ האדם כלול מכל המדות, שיש בו בחי' אהבה וגם בחי' יראה כו'. ולכן נאמר בבריאת האדם¹⁷ נעשה אדם, לשון רבים, דבכל הנבראים כתיב יהי אור¹⁸, יהי רקיע¹⁹, ויעש את הרקיע כו'²⁰, לשון יחיד, משא"כ באדם נאמר לשון רבים, לפי שכלול מכל המדרי' כו'.

ומשום זה יש בו ג"כ ענין הבחירה²¹, לבחור במה שירצה, ויש בו היכולת על שני הפכיים, שאם יבחר בטוב יכול להיות במעלת ומדרי' צדיק גמור, בחי' צדיק וטוב לו²², וגם ח"ו יכול לבחור ההיפך כו', מה שלא יש כח בחירה זו בשאר הנבראים לבד האדם. שכל הנבראים, הרי כמו שנבראו כן הם תמיד, ואינן יכולים לעבור את פי ה' כו'²³, וגם במלאכים עליונים כתיב²⁴ ויעמידם לעד לעולם חק נתן ולא יעבור, שאינם משנים את תפקידם כו'. ורק האדם לבד יש בו כח הבחירה לבחור במה שירצה כו'. והיינו לפי שיש בו בחי' ההתכללות, שכלול מכל המדרי' ומבחי' חסד וגבורה. וידוע דמב' המדות חסד וגבורה בריבוי ההשתל' משתלשל מזה בחי' טוב ורע כו' כמ"ש במ"א²⁵. והאדם שכלול מכל המדרי', יש בו התכללות הרע ג"כ, והו"ע היצה"ר שבו שהוא מק"נ כו'²⁶. ומשו"ז יש בו ענין הבחירה לבחור במה שירצה, מה שלא נמצא כזאת בשארי נבראים, מפני שלא יש בהם ההתכללות, כי אם הם במדה פרטית, וכמו שנבראו בתחלה כן הם תמיד כו'. וכמו"כ מלאכים עליונים, שנבראו כאו"א במדה ובמדרי' אחת פרטית, אם בחסד או בגבורה,

יא

(11) ראה זח"א מזו, ב. ובהנמסר במאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תתקלח.
 (12) נוסח תפילת "רבוננו של עולם" בתפילת השחר לחול.
 (13) ראה וירא כב, ב.
 (14) ראה לקו"ת אמור שם: בכל מדה מהמדות והשכליים הוא כלול ג"כ משאר המדות, דרך משל באכזריות שלו כלול רחמנות, כמו אב המכה את בנו, שהכאה זו אכזריות היא, והרי כלול בה רחמנות ואהבה, שאינו מכה אותו רק מפני אהבתו והמלתו עליו, וכמ"ש חושך שבטו שונא בנו ואוהבו שחרו מוסר.
 (15) ראה תקו"ז ת"ע (קבו, א. קבו, א). לקו"ת במדבר י, א. יא, ב. ספר המאמרים תש"ג ע' 84. ועוד.
 (16) בר"פ פ"ג, ב. פירש"י וירא ית, ב.
 (17) בראשית א, כו.
 (18) שם, ג.
 (19) שם, ו.
 (20) שם, ז.
 (21) בהבא לקמן (בפיסקא זו) ראה לקו"ת אמור שם לח, ב.
 (22) ברכות ז, א.
 (23) ע"פ בלק כב, ית. כד, יג. וראה תניא פכ"ד (ל, ב). [וראה שם כט, סע"ב ואילך].
 (24) תהלים קמח, ו.
 (25) ראה לקו"ת שלח מא, א. אוה"ת בראשית (כרך ג) תקסב, א ואילך. נ"ך (כרך ג) ע' אקסד. סה"מ תרל"ח ע' קסט ואילך. תרנ"ח ע' קצג. עת"ר ע' קלא ואילך. תרפ"ד ע' צה ואילך.
 (26) ראה עץ חיים שער נ (שער קיצור אבי"ע) פ"ג.

(והיינו בבחי' הטוב שבגבורה, והוא בחי' הגבורה כמו שהיא למע' בבחי' הקדושה כו'. ויש מלאכים שנבראו מהשתל' הגבורה כמו שנעשה בבחי' גבורות קשות, ונק' 27 בני אלקים כו', וכמ"ש במ"א²⁸), ואינם כלולים מרע כלל, ולכן אינו שייך בהם ענין הבחירה²⁹ לבחור ברע ח"ו, שאין בהם ענין הרע כלל, וכמאמר³⁰ כלום יצה"ר יש בכם כו'. והגם דכתיב³¹ והייתם כאלקים יודעי טוב ורע, ידיעה זאת היא בדרך מקיף לבד³², דמאחר שאין בהם בחי' זו, ממילא אין הידיעה פועלת בהם שום התפעלות ונטי' כלל אל הרע ח"ו כו'. משא"כ באדם שהוא כלול מהרע ג"כ, הרי ידיעת הרע פועל בו התפעלות ויכול לנטות ח"ו כו'.³³ וזהו ענין חפשיית הבחירה שיכול לבחור במה שירצה כו'. ואחר כ"ז כשבחור בטוב דוקא, הוא שבחור בזה מצד עצמו, בלי שום דבר המכריחו, שהרי יש ביכולתו לבחור באחרת ח"ו, ורק מצד עצמו הוא בוחר בטוב, ממילא הבחירה היא בבחי' הרגש פנימי בנפשו, ופועל בו ההכנעה והביטל במדותיו ובכל כחות נפשו, שכולם יהיו מוכנעים ובטלים לאלקות כו'. וכ"ז יקר מאד הדבר בעיני ה'³⁴, וממשיך עי"ז גילוי מלכותו ית'. ומשו"ז שייך על האדם דוקא ענין המלוכה, להיות שהקבלה היא בבחי' בחירה ורצון כו'.

אמנם³⁵ שייכות ענין הבחירה לשכל ודעת, יוכן ע"פ מה דאיתא במד"ר איכה³⁶ ע"פ³⁷ חלקי ה' אמרה נפשי, משל למלך שנכנס למדינה, והיו עמו דוכסין ואיפרכין כו', חד אמר אנא נסיב דוכסין, וחד אמר אנא נסיב איפרכין כו', הי' פקח אחד לשם, אמר אנא נסיב מלכא, דכולהו מתחלפין ומלכא אינו מתחלף כו'. דלכאורה אינו מובן, מה צריכים פקחות בזה, לבחור בהמלך בעצמו יותר מהדוכסין שלו, שלכאורה יבין זה גם תינוק קטן³⁸.

אך הענין הוא, דדוכסין ואיפרכין הם ע' שרים דנוגה³⁹. והנה ידוע⁴⁰ ההפרש בין קדושה

1) ע' ב'שפ ואילך. ובסה"מ תר"ל ע' רצ ואילך. וראה גם אוה"ת תבוא (כרך ה) ע' ב'ע. פ' ראה ע' תשפד. תשצ. שה"ש (כרך ב) ע' תקנא"ב. ביאוה"ז להצ"צ ח"א ס"ע רמו ואילך. סה"מ תרכ"ו ע' רכד. תר"ל ע' רסח. ד"ה יהי הוי' אלקינו בסה"מ תשל"ח ע' שמו ואילך.

36) איכ"ר פ"ג, ת. ובשינויים כדבר פ"ב, כד.

37) איכה ג, כד.

38) כ"ה גם בד"ה את הוי' האמרת באוה"ת תבוא שם ע' תתרעב. תתרפג. אוה"ת שה"ש (כרך ב) שם ס"ע תקנא. סה"מ תרכ"ו שם ע' רכד. תר"ל שם ע' רסח.

39) ראה זח"א מו, סע"ב. קעז, א. זח"ג רנט, א. סידור עם דא"ח קמה, ג. רפו, ב ואילך. שער האמונה לאדהאמ"צ מ, א ואילך. ועוד.

40) בהבא לקמן ראה תו"א תולדות כ, סע"ב ואילך. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' א'קלו. וש"נ. אוה"ת תולדות קנב, א ואילך. סה"מ תרל"ט ח"א ע' כז ואילך. וש"נ. תר"ם ח"ב ע' תריט ואילך. תרנ"ד ע' סה ואילך. המשך תער"ב ח"ב (הוצאת תשע"ז) ס"ע תקפג ואילך. תרפ"ו ע' קפג. תש"ב ע' 81.

27) איוב א, ו.

28) ראה פ' הרמ"ז לוח"ב לב, ב. ולוח"ג רלא, א. מאמרי אדהאמ"צ קונטרסים ע' שלב ואילך. אוה"ת נ"ד (כרך א) ע' תרנא. תרפו. שה"ש (כרך א) ע' קפת. קצ. המשך תער"ב ח"ג (הוצאת תשל"ז) ס"ע ארפו ואילך. סה"מ תרפ"ט (הוצאת תשע"ה) ע' לא ואילך. תש"ו ע' 21 ואילך.

29) ראה י"ג עיקרים להרמב"ם יסוד החמישי (בפיהמ"ש להרמב"ם הקדמה לפרק חלק). תניא פל"ט (נב, רע"ב). אוה"ת נח (כרך ג) תרנח, ב. סה"מ תרכ"ט ע' קסד"ה. וש"נ. תר"ל ע' רסח. תשי"ב ע' קמג. ועוד.

30) שבת פט, א.

31) בראשית ג, ה.

32) ראה תו"א בראשית ה, ג ואילך. ובארוכה תו"ח בראשית ל, ב ואילך.

33) ראה תו"א ותו"ח שם בארוכה.

34) ע"פ תהלים קטז, טו. וראה סה"מ תרע"ח ע' רפב.

תרפ"א ע' רצז. תרפ"ה ע' רמד. תרפ"ח ע' קא.

35) הבא לקמן (עד פוסקא: ועי"ל שייכות ענין הבחירה) מיוסד על ד"ה את הוי' האמרת באוה"ת תבוא שם ע' תתרעב ואילך. וע' תתרפג ואילך. שם (כרך ד) ע' א'תתקט. שם (כרך

לסט"א, דבקדושה יש עשר ספירות, עשר ולא תשע ולא י"א⁴¹, ובסט"א הן י"א כתרין דמסאבותא⁴². וידוע⁴³ הטעם מה שבסט"א יש יותר מבקדושה הוא, דכל המוסיף גורע⁴⁴, והיינו דבקדושה מאיר החיות בפנימיות בהכלים ומתאחד עמהם, ולכן אין החיות נחשב למדרי' בפני עצמה, ובכללותם הוא עשר, היינו הכלים עם האור והחיות שבהם כו'. אבל בסט"א, אין האור והחיות מתלבש בתוכם בפנימיות, לפי שאינם כלים לאלקות, כי בכדי להיות כלי להאור האלקי צ"ל בטל דוקא, וכידוע דאין אוא"ס שורה אלא במי שבטל דוקא⁴⁵, אבל מי שהוא בבחי' ישות אין אני והוא יכולים לדור כו'⁴⁶. ולכן בסט' דקדושה שהכלים בטלים בתכלית באלקות, הרי הם כלי להאור והחיות דאוא"ס, שמתלבש בתוכם ממש ומתאחד עמהם. אבל בסט"א שהם בתכלית הישות, ואין בהם בחי' הביטל, הרי אינם כלים להאור האלקי שיתלבש בתוכם, כ"א מאיר עליהם בבחי' מקיף, ומזה הם מקבלים חיותם כו'. וזהו"ע מה שבסט"א הן י"א כתרין, היינו המקיף דלבונה זכה⁴⁷, שהוא החיות יב שלהם שעומד בפני עצמו ומקיף עליהם מלמעלה כו'.

וזהו שא' במד"ר הנ"ל חד אמר אנא נסיב דוכסין כו', היינו שבחרו בהע' שרים, ורצו לקבל מעשר ספירות דנוגה דוקא, הנק'⁴⁸ ספרים החיצונים, ר"ל ספירות דנוגה שהם חיצונים כו'. וכוונתם בזה הוא, לפי שלשם נמשך בלי חשבון, ובלו דכיותא דגרמי⁴⁹ שלא ע"י ביטל, כמ"ש בזהר תרומה דקך"ח ע"א⁵⁰, וזה כל חפצם ורצונם להיות בבחי' תכלית הישות ולא להיות בטל לאלקות כלל, כ"א בבחי' הישות והפירוד, ומ"מ יומשך להם שפע חיות גשמי ע"י המקיף כו'.

אך הפקח הבין מ"ש⁵¹ אל תבטחו בנדיבים בנן אדם שאין לו תשועה, נדיבים המה הקליפות והסט"א, שנק'⁵² נדיבים, כמ"ש בזהר תרומה הנ"ל דרוח מסאבא איהו אזדמן

41) ס' יצירה פ"א, מ"ד.

42) ראה זח"ב צד, ב. זח"ג מא, ב. ע, א. קמג, סע"א וריש ע"ב (באדר). עץ חיים שער יא (שער המלכים) פ"י. פרי עץ חיים שער עולם העשי' פ"ד. שער הקדישים פ"ד. וראה תניא רפ"ו (י, א). ובכ"מ.

43) ראה מקומות שנשמנו בהערה 40.

44) סנהדרין כט, א.

45) ראה תניא פ"ו (י, ב). תו"א וישלח כו, רע"ב. תצוה פא, ד. מג"א צו, ד. ובכ"מ.

46) סוטה ה, א.

47) ראה תו"א תולדות שם כ, רע"ג. וישלח כה, ג'רע"ד.

ראה ד"ה את הוי' האמרת באוה"ת תבוא שם ע' תתקפ"ד: בחי' מקיף לבונה זכה, בחי' מקיף דנוגה הממוצע בין ע"ס דקדושה לעשר כתרין דמסאבותא, וע"י בחי' המקיף .. יקבלו רבוי השפעת טוב גשמיות אף אם לא יהי' להם הביטול ועבודת ה' ית'.

48) ראה ד"ה את הוי' האמרת באוה"ת תבוא שם ס"ע תתקפ"ד: והו"ע מארו"ל [סנהדרין צ, א (במשנה)] הקורא בספרים החיצונים אין לו חלק לעוה"ב, פי' ספרים החיצונים

הן ע"ס דנוגה, כמו שיש ספרים דקדושה ג' ספרים נפתחין ברה"ה, כמו"כ יש בלעיו"ז הע"ס דנוגה.

49) דכיותא דגרמי: בוח"ב פ' תרומה שהובא לקמן: ובאתדכאותא דגרמי.

50) הובא לשונו לקמן בפסקא שלאח"ז, ונת' בארוכה במקומות שנשמנו בהערה הבאה.

51) תהלים קמו, ג. – הבא לקמן בפסקא זו מיוסד על ד"ה אל תבטחו בנדיבים: בסידור עם דא"ח (הוצאת תשע"ט) ח"א צא, ד ואילך. וברשימות הצ"צ לתהלים (יהל אור) ע' תקסו. וראה גם שם ע' תרצ"ח. אוה"ת ואתחנן ע' קנט. סה"מ תר"ל ע' קעט.

52) ראה ס' 'ליקוט ראובני' (קטן) [ליקוט ערכים ע"פ קבלה ממוה"ר ראובן ב"ר האשקי כ"ץ – באד הומבורג, תע"ב] ערך נדיבים (בשם ס' הפליאה [ד"ה ראה והבן שע' שרים הם שרי האומות]). וז"ל: השרים הנאחזים מימעאל והוא צד אברהם נקראו נדיבים ... ודהע"ה אמר טוב לחסות בה' מבטוח בנדיבים אע"פ שהם של ימין כו'. הובא ברשימות הצ"צ לתהלים (יהל אור) ע' תנ.

תדיר במגנא וברי קנייא כו'. דמע"ס דקדושה אינו בנקל כ"כ להמשיך בחי' גילוי אור בנפשו, כ"א באשתדלותא רב⁵⁸ ובמסירות נפש ובהזדככות החומר כו'. ובהיפך בסט"א הן ע"ס דקליפה, שנמשך מהם השפע בלי עמל ויגיעה כו'. ועז"א אל תבטחו בנדיבים, לקבל מהם השפעה גשמית, כי הם בן אדם שאין לו תשועה, כי הושיעה ימינך⁵⁴ כתיב, ימינך דוקא, דישועה הוא מבחי' ימין⁵⁵ וחסד דוקא. ושרש הישועה הוא מבחי' ע"ק⁵⁶, דלית שמאלא בהאי עתיקא⁵⁷, ומשם נמשך להיות הושיעה ימינך דוקא. וידוע⁵⁸ דישועה הם בחי' ש"ע נהורין⁵⁹, ואי' ברמ"ז בראשית דף ד' ע"ב, שהם בחי' דעת דעתיק שכולל בו ג"כ חו"ב, והוא שרש לז' תחתונות, וזהו המספר ש"ע נהורין, דהשי"ן הוא כנגד חב"ד הכלולים בו, ועי"ן כנגד חג"ת נהי"ם שהוא שרש להם כו'⁶⁰. וא"כ הש"ע נהורין הם ע"ס דעתיק. ובמא"א⁶¹ מע' צ' אות י"ד כתב צחצחות הם ע"ס דעתיק כו', וצח בגימ' ע"ב כו' בסוד חסד, עכ"ל. וי"ל דזהו"ע דבחי' ישועה נמשך בבחי' ימין דוקא, כי שרש הישועה הוא מבחי' ע"ס דעתיק הנק' צחצחות, והוא בחי' חסד דלית שמאלא בהאי עתיקא, ולזאת ההמשכה משם הוא בבחי' ימין דוקא כו'. משא"כ בקליפות וסט"א שהם מפסולת דשמאל, בחי' סיגי הזהב, לכן אין להם תשועה כו'. והענין י"ל, דהנה ידוע דעתיק הוא בחי' פנימיות הכתר, דמשם נמשך למקום הראוי דוקא. דזה שמבחי' המקיף דכתר יכולים הכל לקבל, דכחשיכה כאורה⁶² כו', היינו מבחי' חיצוניות המקיף שהוא בחי' חיצוניות הכתר. אבל מבחי' פנימיות המקיף שהוא בחי' פנימיות הכתר, אינם יכולים לקבל, כ"א הראויים לקבל בלבד. והטעם מבואר במ"א⁶³ דמחיצוני' הכתר נמשך האור בבחי' מקיף לבד, ובדרך מקיף יכולים הכל לקבל, גם [מי] שהוא בבחי' ישות ופירוד כו' כנ"ל. אבל מבחי' פנימיות הכתר נמשך האור בבחי' פנימי דוקא, ולכן נמשך במי שבטל דוקא. אבל מי שהוא בבחי' יש אינו כלי כלל לאור זה, אדרבה משם נמשך ענין ולמלשינים אל תהי תקוה כו'⁶⁴, וכל אויביך יכרתון כו'⁶⁵. ועל בחי' זו נאמר⁶⁶ הלא אח כו' ואוהב את יעקב דוקא ואת עשו שנאתי, שז"ע מה שכתר אותיות כרת⁶⁷ כו'. וממילא מובן שהקלי' והסט"א אין להם

(53) לשון הזח"ב פ' תרומה שם.

(54) תהלים ט, ז. שם קח, ז.

(55) ראה זח"ב קסט, א. פרדס שער כ"ג (שער ערכי הכינויים) פ"י ערך ישועה. סה"מ תרע"ח ע' תז. – בד"ה אל תבטחו בנדיבים בסידור עם דא"ח שם (ועד"ז ברשימות הצ"צ לתהלים שם) מוסיף: והגם שלפעמים נק' ישועות כאשר בא מצד הגבורות וכמ"ש במ"א, הנה מ"מ שרש הישועה מן החסד שבקו הימין וכמ"ש הושיעה לו ימינו כו', אך הוא לפעמים מבחי' חסד שבגבורה, ולפעמים מבחי' גבורה שבחסד, ויהי איך שיהי מבחי' החסדים יש בו. [וראה גם לקמן בהמאמר].

(56) = עתיקא קדישא.

(57) זח"ג קכט, א. וראה שם רפט, א.

(58) ראה אגה"ק ס"ג (קד, סע"ב). ועוד. – הבא לקמן (עד

התיבות: ההמשכה משם הוא בבחי' ימין דוקא כו') מיוסד על אוה"ת חנוכה רצג, סע"א"ב.

(59) ראה זח"א ד, ב. זח"ג קכב, ב (באד"ר). קלג, סע"ב.

אגה"ק ס"ג (קד, סע"ב). תו"א ויצא כא, א. וישב כט, ד. ובכ"מ.

(60) ראה (נוסף לרמ"ז לזח"א בראשית שם) עץ חיים שער

יג (שער א"א) פ"ד: נודע כי כל הי' ספירות כלילין בעתיקא, והג' ראשונות הם ש', לפי שהם עליונים הם בחי' מאות. אך ז' תחתונות אין כל אחד מהם כלול מיו"ד, הרי הם ע'. והרי בין כולם ש"ע רבוא.

(61) = ובס' מאורי אור (ס' ערכים ע"פ קבלה) מערכת צ'.

(62) תהלים קלט, יב.

(63) ראה אוה"ת שמות (כרך ז) ע' ביתצח. סה"מ תרנ"ט ע' קסד. תרס"ה ע' מב. עטר"ת ס"ע קה"ז. ועוד.

(64) תפילת שמו"ע.

(65) מיכה ה, ח (ושם: יכרתו, וכ"ה לקמן בסוף הפיסקא. –

אבל בכ"מ בדא"ח: יכרתון).

(66) מלאכי א, ב"ג.

(67) ראה תקו"ז תס"ט (קח, ב). שער הפסוקים להאריז"ל לך לך יד, א. הוספות לתו"א פ' יתרו קט, א. שם, ד. סה"מ תרפ"ט ע' ג. ועוד.

תשועה, דענין התשועה הוא מבחי' עתיק בחי' פנימיות הכתר כנ"ל, דכל ענין הישועה הוא הישועה מן ההיפך, וכמו ומכל צרותיו הושיעו⁶⁸, וידוע דהישועה מן ההיפך צ"ל ע"י הגבורות דוקא. ולכן איתא במ"א⁶⁹ דישועה הוא מבחי' הגבורה. אמנם זהו מבחי' גבורה שבחסד, או חסד שבגבורה, כמ"ש בסדור בד"ה אל תבטחו בנדיבים כו'⁷⁰, והיינו בחי' תגבורת החסדים כו'. וזהו דשרש הישועה הוא מבחי' עתיק, דמשם נמשך בחי' תגבורת העצמית להושיע, וכמ"ש במ"א⁷¹ דבחי' כח ותגבורת העצמית הוא מבחי' פנימי הכתר כו'. ולכן הקליפות והסט"א אין להם תשועה, לפי שאינם יכולים לקבל מבחי' זו, אדרבה משם נמשך להיות וכל אויביך יכרתו כו'. ומאחר שהן עצמן אין להם תשועה⁷², כל שכן הבוטחים בהם כו'.

וז"ש⁷³ כולו מתחלפין, פי' מתבטלין, דמאחר שאין להם תשועה, ממילא סוף כל סוף הם מתבטלין ומתאבדין כו', וכמ"ש בגאולת מצרים⁷⁴ כי הנה הסתיו עבר הגשם חלף והלך לו. דהנה בימות הגשמים שהוא זמן הצמיחה, אז אינו ניכר מי הוא העיקר, אם הקש והתבן או החטה, אדרבה הקש והתבן נראים יותר, והחטה היא בהעלם בהקש ואינה נראית כו'. אבל כאשר הסתיו עבר כו', אז נראה שהעיקר הוא החטה, וכמ"ש במד"ר ס"פ וישלח⁷⁵ התבן והקש והמוץ מדיינין זה עם זה, אלו אומרים בשבילי נזרעה השדה כו', אמרו החטים המתינו עד שתבוא הגרון כו', בא לגרון זורק את התבן והקש והמוץ, ונוטל את החטים ועושן כרי כו'. כך בגלות מצרים הי' נראה הקש והתבן, וישראל היו בהעלם ובשפלות בגלות בתוכם, ואח"כ בחדש האביב הי' אז גאולת ישראל, ובני ישראל יוצאים ביד רמה⁷⁶ שהן העיקר, ומצרים נאבדו כו'. והיינו ע"י וינצלו את מצרים⁷⁷, שביררו הניצוצות שבהם⁷⁸, ע"ז ממילא נתבטלו כו'.

ושרש הענין הוא כנ"ל, דמפני שהם בבחי' תכלית הישות והפירוד, אינן כלים להאור האלקי, וכל חיותם הוא מבחי' המקיף, והניצוץ שבתוכם הוא בבחי' בליעה בהם, לא בבחי' התלבשות והתאחדות כלל, דלכן גם בקיומן נק' מתים⁷⁹, וכמ"ש⁸⁰ את המות ואת

הגשם חלף הלך לו אלו מאתים ועשר שנים. וראה גם שמו"ר פט"ו, א. תרגום עה"פ שה"ש שם. — בד"ה את הוי' האמרת באוה"ת תבוא שם ע' תתרעד מוסיף: כמ"ש כי הנה הסתיו עבר הגשם חלף והלך, שהו"ע מה שמקבלים מעולם התהו וכו' בבחי' קליפה קדמה בימות הגשמים, שאז הקש והתבן נראה עיקר וקליפת הפרי, אבל כאשר הסתיו עבר אזי החטים והפרי הם העיקר, והיינו ביצי"מ ע"י וינצלו את מצרים כו'.

(75) ב"ר פפ"ג, ה. שהש"ר פ"ז, ג.

(76) בשלח יד, ח.

(77) בא יב, לו.

(78) ראה פרי עץ חיים שער הק"ש פ"ג. לקו"ת וספר הליקוטים להאריז"ל ר"פ תצא. תו"א וואר נז, ד. בא ס, ג. ועוד.

(79) ראה אגה"ת פ"ז (צו, סע"א) — ע"פ ברכות יח, ב. ועוד.

(80) נצבים ל, טו.

(68) תהלים לד, ז.

(69) ראה זח"א א, א (בהקדמה). לקו"ת דרושים לסוכות פ, ג. מאמרי אדה"ז תקס"ו ח"ב ע' תשעז.

(70) סידור עם דא"ח שם צב, א.

(71) ראה מאמרי אדה"צ קונטרסים ע' שלו. המשך תער"ב ח"ג (הוצאת תשל"ז) ע' ארצא. סה"מ תרפ"ט ע' לו. תש"ו ע' 27. ובכ"מ.

(72) ראה פי' ראב"ע עה"פ (תהלים שם): יש אומרים בכך אדם שאין לו תשועת אמת להושיעכם, והנכון בעיני בכך אדם שלא יוכל להושיע נפשו. וראה ד"ה אל תבטחו בנדיבים ברשימות הצ"צ לתהלים שם ס"ע תקסו: וכיון שאין לעצמו תשועה, מכש"כ שלשוא וריק הבטחון בו.

(73) בהבא לקמן בפסקא זו ראה ד"ה את הוי' האמרת באוה"ת תבוא שם ע' תתרעד. וע' תתרהפ.

(74) שה"ש ב, יא. וראה שהש"ר עה"פ שם: כי הנה הסתיו עבר, אלו ארבע מאות שנה שנגזרו על אבותינו במצרים,

הרע, שהרע הוא בכחי' מות, מפני שהן עצמן אינם חיים כלל, מאחר שאין החיות מתאחד עמהם להיות הם נק' חיים מצד החיות שבהם. ואינו דומה גם לחיות הנפש שבגוף, שבעת חיותו נק' הגוף חי, מפני שהנפש מתלבש בכחי' התלבשות בהגוף ומתאחד עמו, ולכן הדם והגוף הוא חי מחיות הנפש כו'. משא"כ בקליפות וסט"א אין החיות מתאחד עמהם כלל, דגם הניצוץ שבתוכם אינו בכחי' התלבשות, כ"א בכחי' גלות, שהוא ג"כ רק מקיף, שאינו מתערב עמהם, וכ"ש המקיף דלבונה זכה שהוא בכחי' מקיף לבד כו'. ולכן נק' מתים גם בעת קיומן, לפי שאין קיומן מצד עצמם כ"א מצד המקיף. וכשמבררים אותם, היינו שלוקחין החיות שבתוכן, מתבטלים ומתאבדים לגמרי כו'. וזהו דכולהו מתחלפין, שהע' שרים כולם מתחלפין ומתבטלין, שגם בעת קיומן הן בכחי' מות בעצמם⁸⁵, וכשמבררים מתאבדים לגמרי כו'.

אבל⁸² מלכא אינו מתחלף, מלכא הוא בחי' ז"א דאצי⁸³, וכמו"כ כללות סטרא דקדושה אין בזה שום חילוף וביטל ח"ו, וכמ"ש⁸⁴ וה' אלקים אמת הוא אלקים חיים, אמת הוא שיש לו קיום נצחי⁸⁵, להיות קיומו מצד עצמו, ונק' בחי' חי בעצם⁸⁶. וזהו אלקים חיים כו', וכמ"ש במ"א⁸⁷ דהאור ה"ה בכחי' חיות, ובפרט שהאור מעין המאור כו'⁸⁸. וגם בכחי' הכלים, הרי האור מאוא"ס ב"ה מתלבש בהכלים, ומתייחד עמהם ביחוד גמור הרבה יותר מיחוד והתחברות דהנשמה בגוף, וכמאמר התיקונים⁸⁹ דאיהו וגרמוהי חד כו', ועמ"ש מזה בהגהות דראה ריח בני⁹⁰, ובפרט דהכלים דאצי' ה"ה ג"כ בחי' אלקות ממש כו', ולכן ה"ה בכחי' חיים ממש, ואינו שייך בהם שום חילוף וביטל ח"ו כו' (ועמ"ש מזה באורך בד"ה וביום שמחתכם ובמועדיכם, רנ"ו⁹¹). והגם דלע"ל יהי' גילוי בחי' עצמות אוא"ס, שלמעלה מבחי' ז"א ומבחי' סדר השתלשלות בכלל, ולכן נאמר⁹² והי' הוי' לי לאלקים, דבחי' הוי'

יד

85 ראה סה"מ תרכ"ט ע' קסב"ג. [ובהמ"מ שם. ובהנסמן שם ע' קנה]. תרל"ב ח"א ע' ערה. המשך תער"ב ח"ב (הוצאת תשע"ז) ע' ת. ועוד.

86 ראה מאמרי אדה"ז אתהלך לאוניא ע' עט. תקס"ב ח"א ס"ע רמח. תקס"ד ע' ריא. סדור עם דא"ח (הוצאת תשע"ט) ח"א סז, ד. פירוש המלות לאדהאמ"צ מז, א. ס, ד ואילך. אמרי בינה (הוצאת תש"ט) מא, א. תורת חיים וארא נז, ג. סה"מ תרס"ג ח"א ע' א ואילך. ח"ב ע' ב ואילך. תרפ"ה ע' ד ואילך. ה"ש"ע ע' 31 ואילך. תש"ח ע' 5 ואילך. ה"ש"ע ע' 255*6.

87 ראה סה"מ תרנ"א ע' קצח"ט. תרנ"ו ע' רנו ואילך. תרס"ה ע' תפה ואילך. המשך תער"ב ח"ב (הוצאת תשל"ז) ס"ע אקמג ואילך. פ"רת ע' רצו"ז. תרפ"ע ע' ג. המשך ר"ה תרצ"ד פ"יד (סה"מ תשי"א ע' 39).

88 אגה"ק ס"כ (קל, סע"א). המשך תרס"ו ע' רכה. וע' תקסח. ועוד.

89 תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב).

90 אוה"ת תולדות (כרך ז) תתתיט, סע"א-ב.

91 סה"מ תרנ"ו שם ע' רנו ואילך.

92 ויצא כה, כא.

81 ראה ד"ה ביום עשתי עשר תשל"א שם (תו"מ סה"מ מלוקט ח"ג שם ע' קלא): דמזה שהם מתחלפין א"ח מוכח שגם עכשיו אינם מציאות אמיתית. וזה שיש בהם חיות להשפיע חיות לבע"ח ולאווה"ע, הוא לא מצד עצמם ח"ו אלא מפני שהם יונקים מהקדושה, ומכיון שהחיות דקדושה שבהם אינו מתאחד עמהם (ואדרכא הוא בכחינת גלות בתוכם), הרי מצד מהותם הם בחינת מות. [ועד"ז הוא גם אלו שמקבלים השפעת החיות מהם, כמבואר בתניא, דזה שרשעים בחייהם קרויים מתים הוא מפני שחייהם נמשכים ממקום המות והטומאה].

82 בהבא לקמן בפסקא זו ראה ד"ה את הוי' האמרת באוה"ת תבוא שם ע' תתועד. וע' תתתרה.

83 ראה זח"ב נה, א, ובמק"מ שם. זח"ג ק, ב, ובביאוריה"ז לאדהאמ"צ לזח"ג שם (הוצאת תשע"ה) קסה, ג. – וראה ד"ה את הוי' האמרת באוה"ת תבוא שם (כרך ד) ס"ע א'תתקט [ועד"ז באוה"ת שבהערה הקודמת]: פ"י מלכא נק' אוא"ס המלוכב בע"ס דז"א דאצי, ונק' שם הוי'. [וע"ז ממשיך כאן לקמן בהמאמר: והגם דלע"ל יהי' גילוי בחי' עצמות אוא"ס .. הרי אדרבה יהי' גילוי זה ע"י שם הוי' דוקא].

84 ירמ"י י, י.

יהי נחשב בבחי' שם אלקים⁹³, הרי אדרבה יהי גילוי זה ע"י שם הוי' דוקא, שיהי בבחי' אלקים לגבי ע"ק כו', וכידוע דכל השמות יהיו לע"ל ג"כ, גם בחי' שם אד' שהוא בחי' ומדרי' האחרונה שנעשה מקור לעולמות יהי לעתיד ג"כ, ואדרבה יהיו במדרי' עליונה יותר כו', וכמ"ש מזה במ"א בד"ה והי' אור הלבנה רנ"ד⁹⁴, דבקדושה אינו שייך שום חילוף וביטל ח"ו, כ"א הכל הוא בבחי' קיום ובבחי' חיות עצמי כו'. רק שבכדי לקבל האור והחיות מבחי' סטרא דקדושה, צ"ל בבחי' ביטל דוקא, שיהי בטל לאלקות, ויקיים תומ"צ, שאז הוא כלי הראוי לקבל האור והחיות כו'.

וזהו"ע חכמת הפקח שאמר אנא נסיב מלכא, דהגם דמהע' שרים דנוגה נמשך ריבוי שפע גשמיות במגנא ובלי דכיותא דגרמי' כו', דגם שהוא בבחי' הישות והפירוד לגמרי, מ"מ נמשך שפע גשמיות⁹⁵. אבל בסטרא דקדושה צ"ל בבחי' ביטל דוקא, ולקיים תורה ומצות, ואז הוא כלי להאור והחיות האלקי. וצריך לזה עבודה ויגיעה ביגיעת נפש ויגיעת בשר, להיות נזהר בכל דבר שאסרה תורה, אף שנפשו של אדם מתאוה עליהם ומחמדתן⁹⁶, צריך לכבוש רוח תאוותו שלא להימשך אחר זה כלל וכלל, ולהיות נזהר בועשה טוב⁹⁷ לקיים כל המצות שנצטוו עליהם, ולעסוק בתורה כפי החיוב שמחויב בזה, ולא יהי' לו שום מניעה ועיכוב ע"ז כו'. ובכללות נפשו להיות בטל לאלקות בכל כחות נפשו ובמחדו"מ שלו כו'. שכל זה הוא בחי' עבודה רבה כו'. ומ"מ הרי הוא בוחר באלקות דוקא, ובו הוא חפץ כו'. והיינו מצד חכמתו, שמבין דכולהו מתחלפין, דהע' שרים דנוגה סוף כל סוף יתבטלו ויאבדו⁹⁸, מפני שאין להם קיום מצד עצמם כלל, וגם בקיומן ה"ה בבחי' מתים מצד עצמם כו' כנ"ל. ולכן גם כל התאוות גופנים דעוה"ז תחלתן מתוק וסופן מר, שהעונג שבהם אינו בבחי' קיום, כ"א נעשה מר, שכ"ה בשרשם שהן בבחי' מות, ולכן גם הדברים המסתעפים מהם הם ג"כ בבחי' מר ומות כו'⁹⁹. אבל מלכא אינו מתחלף, שאינו שייך בזה שום ביטל ח"ו, אדרבה הולך ועולה ממדרי' למדרי' היותר עליונה כו'. ולזאת

ההשפעה מהקדושה תהי' בריבוי גדול יותר מהריבוי שנשפע מחיצוניות המקיף (השייך גם להשפיע בקליפות), כמאמר רז"ל אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה וכמה. – וממשיך שם: „אבל ביאור זה אינו מספיק“, כדלקמן הערה 102.

99) ראה ד"ה ביום עשתי עשר תשל"א שם (ספ"ה) שם ע' קלא): דמזה שהם מתחלפין אח"כ מוכח שגם עכשיו אינם מציאות אמיתית, וזה שיש בהם חיות להשפיע חיות לבע"ח ולאווה"ע, הוא לא מצד עצמם ח"ו אלא מפני שהם יונקים מהקדושה, ומכיון שהחיות דקדושה שבהם אינו מתאחד עמהם (ואדרבא הוא בבחינת גלות בתוכם), הרי מצד מהותם הם בחינת מות. [ועד"ז הוא גם אלו שמקבלים השפעת החיות מהם, כמבואר בתניא, דזה שרשעים בחייהם קרויים מתים הוא מפני שחייהם נמשכים ממקום המות והטומאה]. וזהו אנא נסיב מלכא משום דכולהו מתחלפין, שאינו רוצה בהשפעה שנמשכת ממקום המות והטומאה עם היותה השפעה בריבוי, ורוצה דוקא בהשפעה שמצד הקדושה עם היותה השפעה מצומצמת.

93) ראה תר"א ויצא כא, ד. כב, ג. תר"ח ויצא כו, ג"ד.
94) סה"מ תרנ"ד ס"ע קכט"ל.
95) ראה בארוכה תר"א בשלח סא, א. שם, ג. קונטרס ומעין מאמר ח פ"ב ואילך (ע' 82 ואילך).
96) ע"פ חגיגה יא, ב. מכות כג, ב.
97) ע"פ תהלים לד, טו.

98) ראה ד"ה ביום עשתי עשר תשל"א שם (פ"ה) (תר"מ סה"מ מלוטק ח"ג ש ע' קל): הטעם של הפקח (לזה שבחר בהמלך ולא בהשרים) הוא מפני דכולהו מתחלפין ומלכא לא מתחלף. ולכאורה הי' אפשר לומר הכוונה בזה, שההשפעה הבאה מלעו"ז (עם היותה בריבוי יותר מההשפעה הבאה מהקדושה) הוא דבר המתחלף שאין לו קיום. כי לאחרי הברור, כשיתבררו הניצוצות שנפלו בקליפות (שמוה הוא החיות שלהם) יתבטלו לגמרי. [ומכ"ש בנוגע לישראל, שגם עכשיו, זה שישראל יכולים לקבל חיות מהלעו"ז, הוא רק לפי שעה]. וכן הוא לאידך גיסא, דזה שההשפעה הבאה מהקדושה היא במדידה והגבלה, הוא רק עכשיו, אבל לאחרי שיתגלה השרש דבחינת הפנימיות, שרשו הוא מפנימיות המקיף,

כל חפצו ורצונו הוא באלקות, וכזה דוקא הוא רוצה לחיות כו'. ולא יפול לבו כלל ממה שדרך רשעים צלחה¹⁰⁰, ונמשך להם ריבוי שפע מהע' שרים כו', אינו מתפעל מזה, ואינו נופל לבו ח'ו כלל מזה, מפני שיודע היטיב שהוא בבחי' מות ומר ממש, גם באותה שעה ממש, ובסוף יתגלה קלונם, ויראו הכל איך שהם בחי' מות ממש כו'¹⁰¹. וטוב לו הרבה יותר המעט אור מסטרא דקדושה, מריבוי השפע דמסט"א כו'. ומה שנמשך ריבוי שפע גשמי בסט"א, ה"ה מבין היטיב שזהו רק בכדי לנסותו, שהגם שרואה שדרך רשעים צלחה כו', ומ"מ לא יאבה ולא ישמע אליו, ולא ירצה בחיות ובטוב המדומה הזה, כ"א כל חפצו ורצונו יהי' לחיות חיי אמיתיים המשתלשלים מאלקים חיים כו'. וע"י שעומד בנסיון באמת נמשך לו בחי' ריבוי אור וחיות מאלקות בבחי' ריבוי השפע, הן ברוחניות והן בגשמיות כו'.

ומכ"ז יובן שייכות ענין הבחירה לבחי' השכל והדעת, שצריכים לזה חכמה ופקחות לבחור בחיים וטוב דוקא, דהגם שמהע' שרים נמשך ריבוי שפע ובמגנא, שבנקל מאד להשיג, ובקדושה צריכים השתדלות ויגיעה להיות כלי להאור כו', ומ"מ יבין דהשפע דע' שרים הוא בבחי' מות ורע, ולא ירצה בזה כלל, ולא יעשה בו התפעלות כלל כו', כ"א יבחר בטוב, שכל חפצו ורצונו הוא בהחיים האמיתיים המשתלשלים מאלקים חיים כו'¹⁰².

ועו"ל שייכות ענין הבחירה לשכל ודעת, דהנה באמת שרש כח הבחירה שיש בנשמות ישראל לבחור באלקות הוא מצד שרש נשמתם¹⁰³, דבשרש נשמתם הרי הם דבקים

טו

(100) ע"פ ירמ"י יב, א.

וע' תתרהפ.

(101) בד"ה את הוי' האמרת באוה"ת תבוא (כרך ו) שם ע' בשפא מציון כאן לאוה"ת בשלח (כרך ז) ע' ב'תרנה, וז"ל: וזהו"ע המשל הנז' במדרש אסתר ע"פ אחר הדברים האלה גדל המלך אחשוורוש את המן כו', זש"ה כי רשעים יאבדו ואויבי ה' יקיץ כרים, שאין מפטמין אותן לטובתם אלא לטבחה כו', משל לאדם שהי' לו סיחה וחמורה וחזירה, והי' נותן לחזירה בלא מדה, ולחמורה ולסיחה במדה, אמרה סיחה לחמורה מה שוטה זה עושה, אנו שאנו עושין מלאכתו של בעה"ב נותן לנו במדה, ולחזירה שהיא בטילה שלא במדה, אמרה לה תבוא השעה ואת רואה במפלתה, שאין מאכילין אותה לכבודה אלא לרעתה, כיון שבא קלנדס מיד נטלו לחזירה ונחרוה כו' עכ"ל [המדרש], והנמשל הוא עפ"מ שיש ב' מיני השפעות, הא' הנמשך במדה ע"י החשבון, והוא מה שנמשך ע"י חכמה .. ויש השפעה הנמשך לעכ"ם שלא ע"פ חשבון ומדה מנפילת האור שלמעלה מהחכ' כו'. וע"ז לכאורה גדלה התמי' מדוע דרך רשעים צלחה, אבל התירוץ הוא כמש"ש שאין מאכילין אותה יותר לכבודה כו', כי אדרבה לפי שאין נמשך בהם השפע מבחי' המאיר בבחי' פנימי, א"כ ישארו יש ודבר נפרד כו', ואין מאכילין אותם רק עד שיצאו הניצוצים המלוכשים בהם .. וזהו תבא שעה כו'. עכ"ל באוה"ת בשלח שם. ומסיים ע"ז באוה"ת תבוא שם: וזהו ענין שצריך לזה פקחות גדול להבין זה, ועז"נ מאד עמקו מחשבותיך כו'. [משל זה נז' גם באוה"ת תבוא שם ע' תתרהפ.

(102) ראה ד"ה ביום עשתי עשר תשל"א שם (ספ"ה תו"מ סה"מ מלוקט ח"ג שם ע' קלא): אבל, ביאור זה אינו מספיק, דלפי זה, גם בחירתו של הפקח בהמלך הוא בשביל ההשפעה שתהי' לו ע"ז, והחילוק בינו ובין אלו שבחרו בהשרים (דוכסין וכ"ו) הוא שהם חושבים רק במצב ההוה, והפקח חושב מה שיהי' בעתיד, ע"ד מארז"ל איהו חכם הרואה את הנולד. אבל מזה שאומר במדרש, דזה שישראל אין עובדין אלא להקב"ה הוא מפני כי חלקי הוי' אמרה נפשי, מוכת, דזה שהפקח בוחר בהמלך הוא לא מפני התועלת שיהי' לו מזה, אלא מצד המלך. והיינו דזה שישראל בוחרים בהקב"ה, אף שעכשיו ריבוי ההשפעה היא לעוברי רצונו הוא (לא מפני שאח"כ תהי' ההשפעה לעושי רצונו גדולה יותר, אלא) מפני שההשפעה לעושי רצונו היא מפנימיות רצונו ית' וחפצו האמיתי, וההשפעה לעוברי רצונו היא כמאן דשדי בתר כתפוי לשונאו שלא ברצונו, ולכן רוצים הם דוקא בההשפעה לעושי רצונו, עם היותה השפעה מצומצמת, להיותה נמשכת מפנימיות רצונו ית'. – וע"ז בא הביאור בפיסקא שלאח"ז: ש,באמת שרש כח הבחירה שיש בנשמות ישראל לבחור באלקות הוא מצד שרש נשמתם, כדלקמן בארוכה. וראה גם לקמן הערה 119.

(103) ראה גם לקו"ת אמור שם לת, ב. אוה"ת דרושים לר"ה ע' א'שלו ואילך.

ומיוחדים באלקות, וכמ"ש¹⁰⁴ ואתם הדבקים בהוי' אלקיכם חיים כולכם היום, דאתם מצד שרש נשמתכם, אתם דבקים ממש באלקים חיים, וכמאמר¹⁰⁵ חבוקה ודבוקה כך, דעצמות הנשמה היא חבוקה ודבוקה בעצמות אוא"ס. ולכן נשמות ישראל נק' חיים, וכדאיתא באדר"נ¹⁰⁶ עשרה נק' חיים, הקב"ה, תורה, וישראל כו' דכתי' ואתם הדבקים כו' חיים כולכם היום כו'. דלהיותם דבקים באלקים חיים הרי הם ג"כ בבחי' חיים. וכמו שהע"ס העליונים נק' חיים, מצד היחוד והדביקות באוא"ס, דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד כו'⁹⁰ כנ"ל, כמו"כ נשמות ישראל הם ג"כ בבחי' חיים ממש מצד הדביקות באוא"ס כו'. ובפרט שהרי הנשמה היא ג"כ בבחי' אלקות, וכמ"ש¹⁰⁷ כי חלק הוי' עמו, והיא חלק אלוקה ממעל כו'¹⁰⁸. ומשו"ז יש בה כח הבחירה לבחור באלקות מצד הדביקות והיחוד דהנשמה באלקות כו'.

אמנם בעצם ושרש הנשמה, מה שהיא רוצה ונמשכת לאלקות, הוא בדרך ממילא, בלי בחירה ורצון¹⁰⁹, והיינו מצד הדביקות הנ"ל, ממילא רצונה וחפצה באלקות, ואינו שייך רצון אחר כלל כו'¹¹⁰. אך בבחי' כחות הנפש דשכל ומדות, שם הוא עיקר ענין הבחירה¹¹¹. והענין הוא דמשנת"ל דהנשמה היא בבחי' דביקות באוא"ס ב"ה, היינו בבחי' עצמות הנשמה. אבל בחי' חכ' ומדות שבנפש הם בבחי' ריחוק מאוא"ס, ולכן הם בבחי' חכ' והשגה. וידוע דאוא"ס לית מחשבה תפיסא בי' כלל¹¹², דשם אינו שייך ענין החכ' וההשגה. וכ"ה בעצם הנפש שהוא למע' מטעם ודעת. והחכ' שבנפש שהוא בבחי' שכל והשגה, הוא מפני שהוא בבחי' ריחוק מאוא"ס כו'. ולכן התחלת ההתחלקות הוא מהחכ', כמ"ש בתו"א סד"ה וקבל היהודים¹¹³, והתחלקות ופירוד הם דבר אחד, ותלויים זה בזה, דבמקום ששייך ענין הפירוד שם שייך התחלקות כו'. ומשו"ז בחכ' ושכל שייך ענין הבחירה, דאפשר לבחור גם בההיפך ח"ו, דהרי האדם הוא כלול מטוב ורע, ולהיות דהשכל הוא בבחי' ריחוק מאוא"ס, לכן ביכולתו לבחור ח"ו בההיפך כו'. ומ"מ, הרי בוחר בשכלו באלקות דוקא כנ"ל. הנה באמת הוא מצד שרש ומקור הנשמה שהיא דבוקה

אלא לשעה, וסוף כל סוף לא ידח ממנו נדח, ואפי' הגילויים של הנשמה יהיו שלמים, אלא שלפי שעה הם בהעלם והסתור, וכביכול ע"ד מ"ש בענין הבחירה למעלה שזוהו רק מה שביכולתו להתעלם. – (ע"פ לקו"ש ח"ט ע' 281 הערה 46).
 (111) בלקו"ת אמור לת, ב) שכח הבחירה שבאדם הוא מצד שיש בו השראת אוא"ס [שלמעלה מבחי' חכ"ד – ראה שם ע"א], אבל מהמבואר שם שהשראת אוא"ס היא בעולם התיקון דוקא, מובן שזה שייך לענין השכל (מתלבש בשכל ?) כי תיקון עיקרו מוחין. וראה רמב"ם הל' תשובה רפ"ה (הובא בלקו"ת שם): שיהא הוא מעצמו יודע כו' ועושה כל מה שהוא חפץ. וראה גם תניא פל"ח (נא, סע"א): המדבר שהוא בעל שכל ובחירה. ועייג"כ תר"ח תולדות יד, ב ואילך. – (מלקו"ש ח"ו ע' 113 הערה 47).
 (112) תקו"ז בהקדמה (יז, א).
 (113) דף צת, א (כסוף הביאור לד"ה וקבל היהודים). וראה סה"מ תרס"ג ח"א ע' קנזח.

104) ואתחנן ד, ד.
 105) נוסח הושענא, אום אני חומה" ליום ג' דחג הסוכות.
 106) = באבות דר' נתן (ס"פ לד).
 107) האזינו לב, ט.
 108) תניא רפ"ב (ו, א).
 109) מ"ש כאן ש, עיקר ענין הבחירה" הוא, בבחי' כחות הנפש", כי, בעצם ושרש הנשמה מה שהיא רוצה ונמשכת לאלקות, הוא בדרך ממילא, בלי בחירה ורצון. – אבל מהמבואר בלקו"ת אמור לת, ב מובן, שגם בעצם הנשמה ישנו ענין הבחירה, (ואדרבה – שם הוא אמינות ענין הבחירה), והכוונה בהמאמר כאן י"ל שהיא לשלילת אופן הבחירה כמו שהוא בדרגא דשכל ומדות. – (ע"פ לקו"ש ח"ט ע' 281 הערה 46). [וראה גם סה"מ עת"ר ע' קצב, רלת. רמז. רנ].
 110) ראה לקו"ת אמור לת, ב: אך לפי שבחי' .. זו ירדה ונתלבשה .. ע"כ יכולה ממשלה זו גם לבחור הרע ח"ו כו'. וראה ספר השיחות תורת שלום ע' 220 ובערה 4 שם: שאף שהנשמה יש לה בחירה ויכולה ח"ו למרות את פי ד', אין זה

באוא"ס, לכן השכל יש לו ג"כ הנטי' לאלקות דוקא כו'. והענין הוא דהנה השכל נק' טעם, וידוע דבטעם יש ב' פי"א¹¹⁴, א' טעם לשון טעם ועצה, כמו מטעם המלך וזקניו¹¹⁵. והב' מלשון טעם ועונג, כמו טעמו וראו כי טוב ה' כו'¹¹⁶. והנה הטעם והעונג הוא בחי' כח התענוג שבנפש, שהוא בחי' עצם הנפש כו'. וטעם ועצה הוא בחי' כח החכ' שבנפש. אמנם מה שהחכ' נק' טעם, הוא שיש בו ב' הבחי' הנ"ל, דהיינו טעם ועצה וגם טעם ועונג, והוא כי הארה מכח התענוג מאיר בכח החכ', וזהו שההשכלה של השכל הוא כפי העונג והטעם שבנפש בהדבר ההוא. ולכן אנו רואין שהתענוג תלוי בחכ', דכאשר הדבר נעשה מכוון ע"פ חיוב שכלו וחכמתו, אז הוא מתענג בעצם נפשו מהדבר ההוא כו', והיינו לפי שבתחלה מה ששכלו [הי'] מחייב שיהי' הדבר כך וכך דוקא, זהו מצד העונג והטעם (דער גישמאק) שבנפשו בזה, ולכן כאשר נעשה הדבר כפי חיוב שכלו אז הוא מתענג בזה כו', וכמ"ש במ"א¹¹⁷. וזהו ג"כ מה שמבין בשכלו באלקות שהוא הטוב האמיתי, ובוחר בשכלו לחפוץ בזה דוקא, הוא מצד ההתקשרות והדביקות שבעצם נפשו באלקות כו'. אלא שבעצם הנפש אינו שייך ענין הבחירה, שהרי א"א להיות באופן אחר כלל, כ"א בהשכל, להיותו בבחי' ריחוק, הרי אין שם בחי' הדביקות בדרך ממילא, שהרי יכול להשכיל באופן אחר ח"ו כו'*, לכן כאן דוקא שייך ענין הבחירה לבחור במה שירצה כו'. ומ"מ הוא בוחר בטוב, מצד הדביקות שבעצם הנפש, והעונג הזה שבעצם נפשו הרי הוא נמצא בהעלם בכח החכ', לכן יש לו הנטי' בכח חכמתו להבין את הטוב באלקות ולבחור בטוב דוקא

כו'/119.

(* וי"ל¹¹⁸ שזהו במי שעצם נפשו הוא בתוך הקלי' ר"ל, אז גם שכלו מראה לו באופן אחר כו'. וע"פ פשוט י"ל שזהו מצד תוקף הגלות דנפש האלקית שמוסתר ונעלם בהנפש הבהמית, שאינו מאיר בגילוי כלל, וכל השכלתו הוא מהשכל הטבעי דנפש הבהמית כו').

בהמאמר: דלכאורה, גם לביאור זה שבחירת הפקח בהמלך היא לא מצד התועלת שיהי' לו מזה אלא מצד מעלת המלך, שלכן הוא מוותר על ריבוי ההשפעה הבאה על ידם, בחירתו בהמלך היא מצד השכל, דמכיון שכולהו מתחלפין ומלכא לא מתחלף, ראוי לוותר על ריבוי ההשפעה הבאה ע"י השרים, ולבחור בההשפעה המצומצמת שבאה מהמלך, ומזה שמקשר במדרש ענין זה (אנא נסיב מלכא) עם חלקי הוי' אמרה נפשי, משמע, דזה שישיראל בוחרים בהקב"ה הוא מצד הנשמה (שהיא חלק הוי') שלמעלה מהשכל.

ונקודת הביאור בזה, דשכל האדם כמו שהוא מצד עצמו מכריח לרצות רק בזה שטוב לו. דזהו שאומות העולם בוחרים בהשרים, אף שגם הם יכולים להבין שהמלך הוא העיקר (דכולהו מתחלפין ומלכא לא מתחלף), כי להיותם בבחינת יש, אינם רוצים לוותר על התועלת שיהי' להם ע"י שיקבלו מהשרים. וזה שבישראל ישנה ההכרה שצריך לוותר על התועלת והמצויאות שלהם ולבחור באלקות, הוא מצד הנשמה (חלק הוי') שבחירתה באלקות היא בחירה עצמית שלמעלה

114) ראה מאמרי אדהאמ"צ דרושי חתונה ח"ב ע' תש. אוה"ת פ' ראה (כרך ה) ע' ב"מח. סה"מ תרנ"ה ע' רלו. תרנ"ז ס"ע ש"שא. תרנ"ח ע' קלו. תרנ"ט ס"ע י. וע' רכד. תרס"ג ח"א ס"ע כו. תרס"ה ע' רנו. המשך תרס"ו ע' פט. תרפ"ו ע' רפ. תרצ"ב ע' קג. ועוד.

115) כ"ה בכ"מ בדא"ת, והוא ע"פ יונה ג, ז (ושם: מטעם המלך וגדוליו. ובפרש"י: מעצת המלך וגדוליו. ובמצו"צ שם: מטעם, ענין עצה הנאמרה בטעם, וכן וטעם זקנים יקח. ובפי' ראב"ע שם: מטעם, מעצתו ודעתו ושכלו, כמו בשנותו את טעמו).

116) תהלים לד, ט.

117) ראה סה"מ תרנ"ח שם ע' קלו. תרס"ג שם ס"ע כו ואילך.

118) על קטע זה כתב רבינו: "צצ"ו" [=אין צריך להעתיק].

וראה לעיל ב"פתח דבר" להספר הערה 2.

119) ראה ד"ה ביום עשתי עשר תשל"א שם (תו"מ סה"מ מלוקט ח"ג שם ע' קלא, ובהערה 48 שם מציין למ"ש כאן

וע"פ כל הנ"ל יובן מה שענין הבחירה היא באדם דוקא, לפי שהאדם כלול מכל המדרי, גם מבחי' טוב ורע, ומשו"ז יכול לבחור ח"ו בהיפך. ומ"מ הוא בוחר באלקות, מצד החכ' ודעת שבו, שמבין בשכלו שאלקות הוא בחי' תכלית הטוב, והוא בחי' חיים האמיתיים, ובזה דוקא צריך לחפוץ כו', ומשום זה בוחר בתורה ומצות ולהיות בטל, בכדי לחיות בבחי' חיים האמיתיים המשתלשלים מאלקים חיים כו'. ושרש כח הבחירה בעצם, הוא משרש ומקור הנשמה שדבוקה באלקים חיים כו', דבחי' זו נמצא בכח החכ', אבל הוא בהעלם. ולזאת הבחירה היא בכח החכ' דוקא, מפני שנמצא בה בהעלם מבחי' כח התענוג שבצד הנפש כו'. ולכן מהמדות בלי בחי' החכ', יכול להיות שיפול ברע ח"ו כו' כנ"ל, כ"א דוקא ע"י החכ', ע"ז הוא עיקר הבחירה, ושיהי' בקיום כו'. וזהו במעלת האדם שיש בו שכל כו'. אך להיות שהשכל הוא בבחי' ריחוק ופירוד, (עד שביכולתו להשכיל ג"כ להיפך ח"ו כו'), וכח התענוג שבו הוא בהעלם, לזאת הבחירה שמצד השכל הוא שמכח עצמו בוחר בלי שום דבר המכריח. דבאמת לא יש שום דבר המכריחו בגילוי, מאחר שהשכל הוא כבר בבחי' פירוד, וא"כ הבחירה היא חפשית ובלי הכרח, רק שמעצמו הוא בוחר בזה ע"פ השכל והדעת, וממילא הוא בהסכם חזק בנפשו, ופועל הביטל בכל כחות נפשו, (ער גיט זעך אוועק אין גאנצין צוא אלקות). וגם יכול להיות הבחירה אח"כ בבחי' תוקף ההמשכה מאד (מיט א שטארקין ציא) לאלקות, כמו מצד הרצון הפשוט שלמע' מטעם ודעת, והיינו שנתעורר בו בחי' כח הבחירה שמצד עצמות נפשו כו'. אבל כ"ז בא ע"י השכל והחכ' דוקא בתחלה, וגם בתוקף ההתפעלות שלמע' מטעם ודעת יש בזה ג"כ טעם כמוס כנ"ל, והוא העונג שבנפש, שיש לו טעם ועונג באלקות, וממילא ההמשכה והביטל הוא באופן אחר לגמרי כו'.

ומשום זה שייך ענין המלוכה על האדם דוקא, לפי שהאדם יש בו ענין הבחירה, שיכול לבחור ח"ו בהיפך, ומ"מ הוא בוחר בטוב, והיינו מצד השכל שבו, וא"כ הוא בכח עצמו בלי שום דבר המכריח, וממילא עצם הבחירה היא בהסכם גמור ודעת חזק כו', לכן שייך עליו דוקא ענין המלוכה, שבא ע"י בחירה ורצון דוקא כו'.

וזהו כבוד מלכותך יאמרו, דענין המלוכה שייך על נשמות ישראל דוקא, להיות [ש]בהם יז דוקא יש ענין הבחירה שבוחרים באלקות, כמאמר אנא נסיב מלכא, והיינו מצד הידיעה וההשגה שזהו בחי' חיים האמיתיים כו'. ובעצם הוא מצד עצם שרש נשמתם הדבוק באלקים חיים, ומשו"ז יבינו בשכלם שצריכים לבחור באלקות כו'. משא"כ בהשאר שבחרו בהע' שרים, אינו שייך בהם כ"א בחי' ממשלה לבד, אבל ענין המלוכה הוא על נשמות ישראל דוקא.

(מלכא לא מתחלף), צריך הוא לוותר על המציאות שלו ולבחור באלקות.

מהשכל (דבחירה זו היא לא מצד העילוי דאלקות, שמלכא לא מתחלף, אלא מצד העצמות), וזה פועל על שכלם, שגם השכל מכיר דמכיון שאלקות הוא האמת שחי וקיים בקיום נצחי

בס"ד. [ש"פ וילך], ש"ת, [תר"ס]

זק² היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון³, וקאי על היום דר"ה שהוא תחלת מעשיך. ולכאורה אינו מובן, והלא הוא יום וא"ו לבריאה⁴, למה נק' תחלת מעשיך. ויובן בהקדם משנת"ל⁵ בענין כבוד מלכותך יאמרו⁶, שיש ב' בחי', והם מלוכה וממשלה, וענין המלוכה שייך על נשמות ישראל דוקא, להיות שבהם דוקא יש ענין הבחירה, לכן בהם דוקא שייך ענין המלוכה ברצון כו'.

ועי"ל מה שבחי' המלוכה היא על האדם דוקא. דהנה בענין המלוכה צ"ל⁷ שהעם יהי' בערך אל המלך⁸, והיינו שהם אנשים כמותו, ומתייחסים אליו בערך מה, רק שהם פחותים במעלה ממנו, והוא גבוה מעליהם, לכן הוא מלך עליהם. משא"כ לגבי הקב"ה, הרי אין ערוך אליו כלל, וכמשל אילו נאמר שמלך על עצים ואבנים⁹, או שמלך על זבובים, שאינם מן המין והסוג שיתייחסו אליו ותפול שם המלך להיות מלכותו נק' עליהם, וביותר מזה אין ערוך הנבראים לגבי אוא"ס ב"ה. וא"כ איך שייך ענין המלוכה על הנבראים כו'.

אך הענין הוא, דזהו מה שבחי' המלוכה הוא על נש"י דוקא, דבאמת כל הנבראים אין להם ערוך לגבי אוא"ס כלל וכלל, ולא זו [בלבד] שעולמות ב"ע שהם נבראים בע"ג אין להם ערוך לגבי אוא"ס, אלא שגם עולם האצי', וגם העולמות שלמעלה מאצי', וכמו בחי' עתיק ואריה, ובחי' פרצוף דא"ק שהוא המדרי' היותר עליונה, אין להם ערוך כלל לגבי אוא"ס. דהגם דאצי' נק' אדם¹⁰ ע"ש אדמה לעליון¹¹, והיינו מצד אור הקו שמאיר באצי', שהאור מעין המאור כו'¹², כמ"ש במ"א¹³, ומכ"ש בעולמות הא"ס שלמעלה מאצי', שמאיר בהם גילוי אוא"ס כו'. מ"מ הרי האור אין ערוך לגבי העצמות כלל, שהרי הוא בחי' אור לבד, שהוא הארה, שאין בו מבחי' העצם כלל, והארה ועצם הרי הם רחוקים זה מזה באין ערוך ממש, ואפשר לומר על זה שאינו מסוג זה, ר"ל¹⁴ שאינו דבר זה (בל"א¹⁵

(1) = שבת תשובה.

(2) חלקו הא' (מפיסקא): אמנם גם בכל השנה, עד פיסקא: והנה כ"ז הוא העבודה דכל השנה) מיוסד על ד"ה ויקח קרח בסה"מ: תרכ"ט ע' רנב"ג. תרל"א ח"ב ס"ע תכח ואילך.

חלקו הב' (מפיסקא): וביאור הענין הוא דהנה כתיב כי לא מחשבותי, ואילך) נמצא בארוכה בהמשך ר"ה בסה"מ תרס"ט ע' סב ואילך.

(3) תפלת מוסף דר"ה (מ"ה כז, א).

(4) ראה ויק"ר פכ"ט, א. פסיקתא דר"כ פיסקא כג. יל"ש פינחס רמז תשפב. וראה פרקי דר"א רפ"ח (ובהגהות הרד"ל שם). וראה גם ר"ן לר"ה טז, א (הובא בחדא"ג מהרש"א לר"ה שם).

(5) לעיל סד"ה מן המיצר (ע' יא ואילך). רד"ה כבוד

מלכותך (ע' יד). וסד"ה כבוד מלכותך (ע' כה).

(6) תהלים קמה, יא.

(7) = צריך להיות.

(8) הבא לקמן עד סוף הפיסקא הוא ע"פ לשון ד"ה אתם

נצבים בלקו"ת נצבים מד, ד.

(9) כ"ה גם בלקו"ת נצבים שם.

(10) ראה אוה"ת ענינים ס"ע רא ואילך. וש"נ.

(11) ע"פ ישע"י יד, יד.

(12) ראה אגה"ק ס"כ (קל, סע"א).

(13) ראה אוה"ת משפטים ע' א'קכה. ענינים שם ע' רב.

ובהרכבה המשך תרס"ו ע' רטו ואילך.

(14) = רצוני לומר.

(15) = בלשון אשכנז (או: אידיש).

ניט דיא זאך כלל), שזה עצם וזה אינו עצם כלל כו'. ולכן גם על עולמות העליונים אינו שייך ענין המלוכה, מאחר שאינם מערך העצם כלל כו'. וגם מצד היחוד שבהם, דאיהו וחיויה וגרמוהי חד¹⁶ בלי שום פירוד, משו"ג ג"כ אינו שייך ענין המלוכה, מאחר שלא שייך בהם ענין הבחירה כו'. וכמו"כ בנבראים דבי"ע אינו שייך בהם בחירה כנ"ל, ואינם בערך הא"ס כלל. משא"כ בנש"י הרי כתיב¹⁷ בנים אתם לה' אלקיכם, בני בכורי ישראל¹⁸, דכמו¹⁹ הבן שרשו מעצמות מוח האב, כמו"כ נש"י שרשם מעצמות או"ס ב"ה. וכמ"ש במ"א²⁰ דנש"י מושרשים בא"ס עצומ"ה ממש, דכמו הבן הוא מעצמות האב ממש, כמו"כ נש"י הם מעצמות א"ס ממש כו'. ועמ"ש בד"ה שמח תשמח רנ"ז קרוב לסופו²¹ בענין יפה כח הבן²² כו'. וז"ש²³ כי חלק ה' עמו, והוא חלק אלוקה ממעל²⁴, דפי' ממעל הוא בחי' עתיק, כמ"ש בזהר²⁵ ע"פ²⁶ הרעיפו שמים ממעל, לעתיק יומין איתמר, ועתיק הוא בחי' פנימיות הכתר²⁷, ובשרשו היינו בחי' פנימיות ועצמות א"ס, דנש"י שרשם בבחי' העצמות, והם חלק אלוקה ממעל ממש כו'.

ולכן נש"י הם בדומה לו לבחי' העצמות, וכמ"ש²⁸ נעשה אדם בצלמינו כדמותינו, שהם בצלם ודמות שלמעלה ממש, וכמ"ש²⁹ ואנשי קדש תהיון לי, דכשם שא"ס הוא בבחי' קדש, כמו"כ נש"י הם ג"כ בבחי' קדש, וכמארז"ל³⁰ עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כדרך שאומרים לפני הקדב"ה, דקדוש הוא המשכה מקדש, ויהי' המשכה זו מנש"י לעתיד, שיתעלו בבחי' שרשם ומקורם האמיתי. ולכן על נש"י דוקא שייך ענין המלוכה, להיות שהן חלק אלוקה ממעל ממש, הרי הם בדומה לו, ולכן עליהם דוקא יתייחס ענין המלוכה.

אך נש"י כמו שהן בשרשם ה"ה בבחי' יחוד ודביקות באלקות, ומלוכה הוא דוקא על עם³¹, שהם נבראים נפרדים כו', ולזאת בחי' המלוכה היא דוקא על הנשמות כמו שירדו לבי"ע, שאז נק' עבדים, וכידוע מענין אם כבנים אם כעבדים³², דנשמות דאצי' נק' בנים³³, ונשמות דבי"ע נק' עבדים כו'³⁴. ובדרך פרט, כל נשמה שרשה תחלה באצי', וירדה לבי"ע (לבד שיש נשמות פרטיות שגם כמו שירדו למטה היו בבחי' אצי', כמו³⁵ נשמת יוסף ומשה

(16) תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב).
 (17) פ' ראה יד, א.
 (18) שמות ד, כב.
 (19) ראה תניא רפ"ב (ו, א). וראה לקו"ת ויקרא ד, ג.
 (20) ראה סה"מ תרמ"ו-נ"ו ע' שצט ואילך. וראה גם סה"מ תר"ם ח"ב ע' תרג' ואילך.
 (21) סה"מ תרנ"ז ע' רסט ואילך.
 (22) שבועות מח, סע"א. וש"נ.
 (23) האזינו לב, ט. – בהבא לקמן ראה קיצורים והערות לתניא מכ"ק אדמו"ר הצ"צ ע' עג.
 (24) ע"פ איוב לא, ב. וראה תניא רפ"ב (ו, א).
 (25) זח"ג כה, סע"ב [וז"ל: הרעיפו שמים ממעל .. כתיב ממעל, ממעל ודאי, מעתיקא קדישא קא אתיין]. – הובא בקיצורים והערות שם.
 (26) ישע"י מה, ח.
 (27) עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א.
 (28) בראשית א, כו.
 (29) משפטים כב, ל.
 (30) ב"ב עה, ב.
 (31) ראה שעה"ה פ"ז (פא, ב). לקו"ת צו טז, ג. בלק סח, ג. אוה"ת אחרי (כרך ב) ע' תקסו. דרושים לחה"ס ע' אתשלא ועוד. [וראה לקמן בהמשך הפסקא: עם ל' עוממות].
 (32) פיוט „היום הרת עולם" בתפילת מוסף דר"ה.
 (33) ראה זח"ג קיא, ב (ברע"מ), ובפי' הרמ"ק שהובא בס' אור החמה לזח"ג שם. עץ חיים שער נ (שער קיצור אבי"ע) ספ"י. – הובא ונת' בהמשך תרס"ו ע' רו ואילך. וש"נ.
 (34) ראה במקומות שנשמנו בהערה הקודמת.
 (35) ראה בכ"ז המשך תרס"ו שם ע' רט ואילך. וש"נ.

ושלמה ורשב"י כו), שזהו"ע מ"ש³⁶ נשמה שנתת בי טהורה, והיינו כמו שהיא באצי' היא בבחי' טהורה³⁷, ואח"כ אתה בראת היינו כמו שירדה לבי"ע כו'. אמנם ידוע דנשמות גם כמו שירדו לבי"ע לא נשתנו מעצם מהותם, והם בבחי' אלקות ממש כו'. וגם הם בבחי' יש, שזהו"ע ירידתן לבי"ע שנעשו בבחי' יש מאין, עד שאפשר שיתחברו עם הגוף ונה"ב כו'. ועל הנשמות כמו שירדו לבי"ע שייך ענין המלוכה, להיות שהם בבחי' עם ל' עוממות³⁸, וגם הם בדומה לו, שהרי הם בבחי' אלקות ממש, שלא נשתנו בעצם מהותן כו'. והעיקר הוא בהתלבשות הנשמה בגוף ונה"ב, דמצד הנשמה עצמה הרי היא בדומה לו, ומצד התלבשותה בגוף הרי היא בבחי' עם ועוממות, שהו"ע הישות והפירוד, עד שאפשר שיומשך ח"ו אחר הנה"ב כו', ומ"מ יש בו בחי' הביטל לאלקות, ופועל הביטל בנה"ב ג"כ. ומשו"ז שייך עליהם ענין המלוכה כו'. וזהו דכל ענין המלוכה הוא על נש"י דוקא, משום דבהם דוקא שייך ענין הבחירה בבחי' דעת והסכם חזק, והן בדומה לו ממש כו'.

וזהו מ"ש כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו, ופי' אבן יחיא³⁹ ע"פ ההפרש בין מלוכה לממשלה, דמלוכה הוא ברצון, והיינו בנש"י. ועז"א כבוד מלכותך יאמרו, דבהם דוקא שייך ענין המלוכה בבחירה ורצון כו'.

יט אמנם מ"ש כבוד מלכותך יאמרו, ענין אמירה זו י"ל שהוא כענין אמרו לפני מלכות כדי שתמליכוני עליכם כו'⁴⁰, שצ"ל אמרו לפני מלכות בר"ה, בכדי להמשיך בחי' המלוכה כו'. דהנה המשכת המלוכה בכל השנה היא ע"י קיום תומ"צ, וכמו שמברכין על המצוה בא"י⁴¹ אלקינו מלך העולם, שע"י המצות ממשיכים בחי' המלוכה. וכמו במלכותא דארעא, העיקר הוא להיות בטל לרצון המלך ולקיים ציוויו ופקודיו כו', כמו"כ הוא בענין המלוכה למעלה, שיהי' בטל לרצה"ע ויקיים המצות כדבעי למהוי כו'.

אמנם⁴² גם בכל השנה צ"ל קודם לזה קבלת עול מלכות שמים בכלל, וכמארז"ל⁴³ קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזרותי כו', דעיקר הכוונה במעשה המצות הוא שיהי' בדרך עבודת עבד דוקא, והיינו שלא לילך אחר הטעם של המצוה, ולא יעשה את המצוה מצד ההמשכה פרטית שבה, כ"א רק מצד הציווי שנצטווה לעשות את המצוה כו'. ובאמת המצות מצ"ע הם רק גזירת המקום שלמעלה מטעם ודעת⁴⁴, דמשום [זה] נק' גזירותי, דענין הגזירה הוא מה שלא נודע ע"ז טעם, וכמו גזירת המלך שגוזר אומר שיהי' כך וכך, הרי אינו ידוע הטעם למה יהי' הדבר כך, רק הוא גילוי הרצון לבד. וכמו"כ הו"ע

36) ברכת „אלקי נשמה“ בברכות השחר.

37) ראה לקו"ת פ' ראה כו, א. כח, סע"ג. דרושים ליוהכ"פ

ע, ג. ובכ"מ.

38) ע"פ שבת עז, ב. פסחים כז, א. עה, ב. וראה שעהיוה"א

פ"ז (פא, ב). ובארוכה לעיל ד"ה מן המיצר.

39) ס' „פירוש חמש מגילות“ וכתובים למהר"ר יוסף ב"ר

דוד אבן יחיא (בולוניה, רח"צ) בפירושו לתהלים קמה, יא.

דף סא, סע"ג-ד. – הובא לעיל רד"ה כבוד מלכותך ובהערה

שם.

40) ר"ה טז, א.

41) = ברוך אתה ה'.

42) הבא לקמן (עד פיסקא: והנה כ"ז הוא העבודה דכל

השנה) מיוסד על ד"ה ויקח קרח בסה"מ: תרכ"ט ע' רנב"ג.

תרל"א ח"ב ס"ע תכה ואילך.

43) מכילתא יתרו ב, ב.

44) ראה אגה"ק סי"ט (קכת, א). לקו"ת שלח מ, א.

המצות שהן רק גילוי רצה"ע, שעלה ברצונו ית' שזה יהי' מצוה, והוא למעלה מטעם ודעת, דרוב המצות אין להם טעם כלל⁴⁵, וכמו מצות ציצית, למה הוא מצוה, ומה שצ"ל על כנפי בגדיהם⁴⁶ דוקא, וגם למה דוקא טלית בת ד' כנפות חייבת בציצית⁴⁷ כו'. וכמו"כ במצות תפילין, שכותבים הד' פרשיות בדיו ע"ג קלף⁴⁸, וכשמניחם על זרועו ועל ראשו ה"ז מצות תפילין כו'⁴⁹, ובפרטיות באופן כתיבתן והנחתן, ומה שתש"ר צ"ל בד' בתים דוקא, ותש"י בבית אחד⁵⁰, כל זה אינו מובן כלל כו'. וכמו"כ כל איסורי התורה אינם ע"פ דרכי השכל כלל, וכמו איסור בשר בחלב שכל אחד בפני עצמו הוא היתר, וכשמתערבים יחד הוא איסור גמור⁵¹ עד שאסור בהנאה⁵². וכמו איסור שעטנז, שהוא מצמר ופשתים, שהן דברים מותרים כל אחד בפני עצמו, ובהתחברות שניהם הם אסורים כו'⁵³. וכן אפי' באיסורים הפשוטים⁵⁴, כמו איסור דם וחלב וכדומה, שאינו מובן בזה הטעם כלל⁵⁵. והגם כי באמת יש טעם לכל מצוה⁵⁶, אמנם טעמי מצות לא נתגלו⁵⁷, פי' שהן למעלה מבחי' גילוי, כי הטעם שבהם הוא בחי' טעם כמוס שלמעלה מעלה מבחי' שכל גלוי כו'. וכמו אין טעם לרצון⁵⁸, דאין הכוונה שאין טעם כלל לרצון, אלא שלא יש טעם גלוי לרצון, כ"א טעם כמוס וסתום שא"א להתגלות⁵⁹, והגילוי הוא רק הרצון לבד כו'. וכמו"כ במצות, הטעם הוא למעלה מבחי' טעם ושכל, ולמעלה מבחי' גילוי כו', והגילוי הוא רק הרצון, והן רק גזירת המקום, שכך עלה ברצונו שזה מצוה, ותהי' באופן כך וכך דוקא כו'. וכמו"כ עשייתן צ"ל ג"כ רק לקיים גזירת המלך, היינו מצד הציווי שנצטווה, דמצות לאו ליהנות ניתנו⁶⁰, דהנאה ותענוג הוא מצד השכל והשגה כו', אבל מצות לאו ליהנות ניתנו, שהרי לא נתגלה בהם הטעם והשכל, כ"א צריך לעשות רק מצד הציווי שנצטווה לעשות כו', ואילו הי' מצווים אותו לחטוב עצים⁶¹, הי' חוטב עצים, והי' זה מצוה כו'.

(55) בד"ה ויקח קרח תרכ"ט ותרל"א שם מוסיף: שאינו מושג כלל למה יאסור לאכלם, אם לא מצד גזירת המלך ממה"מ הקב"ה, וחלב חיה ועוף מותרים, שאין זה כ"א גזירת המלך.

(56) בד"ה ויקח קרח תרל"א שם: שיש טעם למעלה לכל רצון בפרט.

(57) ראה סנהדרין כא, ב שם. פסחים קיט, א [ושם: דברים שכיסה עתיק יומין, מאי נינהו טעמי תורה]. – וראה בכ"ז אגה"ק ולקו"ת שלח שם. סידור עם דא"ח ח"א (הוצאת תשע"ט) קצה, ג ואילך. שער האמונה לאדהאמ"צ כו, א ואילך. עטרת ראש נט, סע"ב ואילך. המשך תרס"ו ע' נ. וע' פט. וע' תרפת. וש"נ. סה"מ תרע"ח ע' שמו. תו"מ סה"מ מלוקט ח"ב ע' קסד ואילך [ובהוצאות הקודמות ח"ב ע' יט ואילך].

(58) ראה של"ה בית ה' ד, ב בהגה"ה (בשם הר"י אלקשטיליא). יונת אלם (להרמ"ע מפאנו) פ"ב. תו"ח שמות ח"א פט, ד. וש"נ.

(59) ראה סה"מ תרנ"ח ע' קלז ואילך. וראה גם סה"מ תרנ"ה ע' קפה. ועוד.

(60) עירובין לא, א. ר"ה כה, א. וש"נ.

(61) לקו"ת שלח מ, א. המשך תרס"ו ע' עד. וש"נ.

(45) ראה סנהדרין כא, ב: ואמר ר' יצחק מפני מה לא נתגלו טעמי תורה, שהרי שתי מקראות נתגלו טעמן כו'. ובפירש"י וחדא"ג מהרש"א ופי' המאירי שם. וראה מו"נ ח"ג פכ"ו.

(46) שלח טו, לח.

(47) תצא כב, יב. מנחות מג, ב. זבחים יח, ב. רמב"ם הל' ציצית פ"ג ה"ג. תושו"ע או"ח הל' ציצית ס"י ס"א.

(48) מכילתא בא ס"פ יח. תושו"ע או"ח הל' תפילין סל"ב ס"א.

(49) בד"ה ויקח קרח תרכ"ט ותרל"א שם מוסיף: שלכאור' אינו מובן כלל ענינם.

(50) מנחות לד, ב. רמב"ם הל' תפילין פ"ב הל"א. תושו"ע או"ח הל' תפילין סל"ב ס"ב.

(51) ראה פסחים מד, ב. נזיר לז, א. מכילתא משפטים כג, יט.

(52) חולין קיג, סע"א (במשנה). רמב"ם הל' מאכלות אסורות רפ"ט. תושו"ע יו"ד ספ"ז ס"א.

(53) ראה תצא כב, יא. תושו"ע יו"ד הל' כלאים סר"ח צ"א ס"א.

(54) באיסורים הפשוטים: בד"ה ויקח קרח תרכ"ט ותרל"א שם מוסיף: שבלתי מעורבים.

ב אמנם בכדי להיות קבלו גזירותי, צ"ל תחלה קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזירותי כו', וענין קבלו מלכותי הו"ע קבלת עול מלכות שמים כו'. והענין הוא, דהנה המצות הם בחי גילוי רצון העליון, שגילה רצונו ית' במצות ציצית ובמצות תפילין, וכן בשארי מצות כו', וממילא ענין קבלו גזירותי הוא ביטל האדם לבחי' הרצון העליון כו'. אמנם ענין קבלו מלכותי הוא הביטל לאו"ס בעל הרצון, שלמעלה מבחי' גילוי הרצון כו'. והרי זה כענין הקדימו נעשה לנשמע⁶², דפי' נשמע קאי על גילויי הרצונות, שזהו"ע השמיעה ששומע מה שמצווים לו, אמנם נעשה קודם לנשמע היינו קודם שנתגלו הרצונות פרטים, הרי הוא מקבל על עצמו לעשות כל מה שיצטווה כו'. והרי זה ביטל גדול מאד. דאינו דומה כשאומרים לאדם שיעשה איזה דבר ומקבל עליו לעשותה, הרי כבר הוא יודע את הדבר שיהי' ביכולתו לעשותה, ומ"מ יש בזה ג"כ ביטל גדול כשאינו יודע טעם הדבר. דכאשר יודע את הטעם, הרי יש לו טוב טעם ותענוג בהדבר, משא"כ כשאינו יודע את הטעם, הרי הוא עושה מצד שנצטווה כו', אבל מ"מ הרי הוא יודע עכ"פ שביכולתו לעשות. משא"כ כשמקבל עליו לעשות כל מה שיצווה לו, קודם שנצטווה עדיין, הרי אינו יודע אם יהי' ביכולתו לעשות, ומ"מ מקבל עליו לעשות הכל, ה"ז ביטול לבעל הרצון, שכל מה שיצטווה יעשה הכל, גם אם לא יהי' ביכולתו כו'. וזהו"ע הקדמת נעשה לנשמע, שזהו ביטל גדול יותר הרבה מהביטל דנשמע. והגם דהביטל דנשמע מאחר שאינו יודע הטעם, ועושה רק משום מה שנצטווה, הרי הוא ג"כ הביטל לבעל הרצון לעשות רצונותיו ית' כו'. מ"מ זהו הביטל לבעל הרצון עם גילוי רצונותיו, היינו לאחר שכבר גילה רצונו, ויודע שיש ביכולתו לעשות. משא"כ הביטל דנעשה, הוא הביטל קודם שגילה רצונו כו', וה"ז אמיתית הביטל לבעל הרצון לבדו, כמו שהוא למעלה עדיין מבחי' גילוי הרצונות. וע"י ביטל זה מעורר את בחי' בעל הרצון שיומשך גילוי רצונותיו כו'.

וזהו"ע⁶³ קבלת עול מלכות שמים, דלכאורה אינו מובן מהו"ע מלכות שמים דוקא. אך הענין הוא דהנה השמים מקיפים את הארץ עם הד' יסודות שבה, דהד' יסודות הם למטה מהשמים, וכידוע דיסוד האש שהוא למעלה מכל היסודות הרי הוא תחת גלגל הירח כמ"ש הרמב"ם ז"ל⁶⁴, ונמצא השמים מקיפים כל הד' יסודות.

והנה ידוע דהד' יסודות הם נגד ד' אותיות הוי"ו⁶⁵, והם ד' עולמות אבי"ע⁶⁶ כמ"ש בע"ח⁶⁷ דבדרך כלל הד' עולמות הם [שם] הוי' אחד, יו"ד באצ"י, ה' בבריאה, וא"ו ביצ"י, ה' אחרונה בעשי', והם ד' בחי' אש רוח מים עפר כסדר המדרי', ועמ"ש בע"ח שער דרושי

62) שבת פח, סעי"א. וראה סה"מ תרכ"ו ס"ע קכד ואילך.

תרכ"ט ע' רב ואילך. תש"ט ע' 147 ואילך.

63) בהבא לקמן בפסקא זו ראה (בנוסף לד"ה ויקח קרח

בסה"מ תרכ"ט ותרג"א שם) סה"מ תרכ"ז ס"ע שלד. תרכ"ט ע'

רמו. תר"ץ ע' שעב.

64) הל' יסוה"ת פ"ג ה"י. וראה גם רבינו בחיי עה"ת

בראשית א, ב (ד"ה לדעת הפלוסופים. — הובא באוה"ת נ"ך

ס"ע תרלט). תניא פי"ט (בד, כ) בשם הע"ת. תו"א מג"א צו, ג.

צז, א. המשך תער"ב ח"ג (הוצאת תשל"ז) ע' אישכט מספורנו

בראשית א, ב.

65) ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) רפ"א.

רפ"ב. מאו"א אות ד' ערך ד' יסודות סכ"ד. לקו"ת במדבר ה,

רע"ב. שלח מ, רע"ב. סה"מ תרכ"ז ע' שנה. תרכ"ז ס"ע שלד.

תרכ"ט ע' רמו. תרל"ג ח"ב ע' שפא. תר"ץ שם. ועוד.

66) ראה עץ חיים שם. וראה גם אוה"ת בראשית כד, ב.

יתרו ע' תתכו. שלח ע' תריג. קרח ע' תשת. נ"ך (כרך א) ס"ע

תרלט"מ.

67) שער מב שם רפ"ה.

אבי"ע פ"א ופ"ג⁶⁸, ושער קיצור אבי"ע פ"י. דהנה יסוד האש הוא גבוה במעלה מכל היסודות, וע"כ אנו רואין שיש בטבע האש לעלות למעלה מעלה מכל היסודות, שהרי טבע הרוח שאינו עולה למעלה לגמרי, אלא מתפשט לצדדים בשטח רחב, ולא כן האש שעולה רק למעלה מעלה כו', ובזה ניכר מעלתו שהוא למעלה מכל היסודות. ולמטה ממנו הרוח שהוא בהתפשטות כנ"ל. וכ"ה מקומם ומעמדם בעולם, דאש היסודי הוא היותר דק ורוחני, ועומד תחת גלגל הירח למעלה מכל היסודות, ויסוד הרוח למטה ממנו. ויסוד המים למטה מיסוד הרוח, ומקיף על הארץ, שהארץ היא יסוד העפר, שהוא היותר תחתון מכולם.

והם נגד ד' עולמות אבי"ע⁷⁰, אש הוא בחי' האצי', וכמשנת"ל⁷¹ דבאצי' הוא בחי' גחלים לוחשות⁷², וכמ"ש בס"י⁷³ דע"ס דאצי' הם כשלהבת הקשורה בגחלת, ונת"ל⁷⁴ דהיינו

כא דבאצי' מאיר גילוי אוא"ס, דאבא עילאה מקננא באצי'⁷⁵, ובחכ' מאיר אוא"ס בקירוב מקום⁷⁶, וידוע דענין קירוב מקום הוא שהאור מאיר בגילוי כו'⁷⁷, דראשית גילוי הקו הוא בחכ', שעז"נ⁷⁸ ה' קנני ראשית דרכו כו' כמ"ש במ"א⁷⁹. וי"ל דזהו מה שהחכ' נק' אש, כמ"ש במאור"א מע' א'⁸⁰ אות ככ"ה, לפי שבחכ' מאיר גילוי אוא"ס, שזהו בחי' אש, גילוי אור כו'. ולהיות דאבא עילאה מקננא באצי', דבכללות אצי' מאיר גילוי אוא"ס, לכן נק' אצי' אש כו'. ובמ"א מבואר שיש ב' מיני אש⁸¹, וכמו בנר יש נהורא תכלא⁸², והוא [האש] הסמוך לפתילה, שהפתילה נשרפת ונכלה באש זה, ומשו"ז הוא בגוון ירוק, משום שדבר אחר שלא ממינו נכלל באש זה. ולמעלה ממנו הוא נהורא חיוורא⁸³, שאין בו שום תערובות ממין אחר, כ"א האש כמו שהוא מצ"ע כו'. והוא ההפרש בין הביטל דמל' להביטל דחכ', דבחי' מל' נק' נהורא תכלא, שהוא בחי' הביטל והכליון דעולמות ונבראים דבי"ע, שעולים ונכללים בה כו', והו"ע התערובות מדבר זר, היינו נבראים נפרדים, שלא ממין האלקות דאצי' כו', וממילא הביטל הוא בבחי' ביטל היש לבד כו'. משא"כ הביטל דחכ' הוא בחי' נהורא חיוורא, שהוא מראה האש בעצם, שלא בא מדבר שאינו מינו, היינו מכליון וביטל הנבראים דבי"ע, כ"א בבחי' ביטל עצמי ודביקות האמיתי באוא"ס, שהנאצל קשור ודבוק באוא"ס המאציל, שבד"כ הו"ע ביטל ודביקות האור בהמאור כו', שהוא בבחי' חכ' בפרט,

ואילך. המשך תער"ב ח"א (הוצאת תשע"ז) ע' פא ואילך. צה ואילך. וש"נ. סה"מ עזרת ע' קפח ואילך. וראה סה"מ תרכ"ז ע' שמז ואילך. [ובהנסמן שם].

(78) משלי ח, כב.

(79) ראה אוה"ת וראר ע' קמז ואילך. סה"מ תרמ"ז ע' קיח"ט. וראה גם תורת חיים שמות ח"א קע, ג. המשך תער"ב ח"א ע' יג. ח"ד ע' ארצ"ג. ח"ג (הוצאת תשל"ז) ע' א'שלא. א'שצו. ובכ"מ.

(80) = בס' מאורי אור מערכת אל"ף.

(81) תו"א מקץ מ, סע"ב"ג. מא, ג. לקו"ת ויקרא ו, ב. שלח מה, סע"ב ואילך. שערי אורה לד, סע"ב ואילך. רד"ה תקעו תרס"א. ועוד.

(82) זח"א נא, א.

(83) ראה זח"א שם. תו"א ולקו"ת ושערי אורה שם.

(68) ופ"ג: כ"ה בעץ חיים דפוס שקלאוו תק"ס, ובדפוסים שלאח"ז הוא בפ"א שם.

(69) שער נ.

(70) ראה לקו"ת שה"ש ד, ד. אוה"ת יתרו ע' תתכו. נ"ך (כרך א) ס"ע תרלט.

(71) ד"ה מן המיצר (ע' ח).

(72) ע"פ ברכות נג, ב. פסחים כז, א. וראה פירשי עירובין נג, ב (ד"ה לזהבין): גחלים לוחשות, אדומות כזהב.

(73) = בספר יצירה פ"א מ"ז.

(74) ד"ה מן המיצר (שם ס"ע ז ואילך).

(75) ראה רמ"ז לוח"ב רכ, ב. ניצוצי אורות לוח"ג קיז, א.

תו"א משפטים עה, א. ספר המאמרים תרצ"ו ע' 119. וש"נ.

(76) ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"ג.

(77) ראה סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תנג ואילך. תר"ן ע' רפב

וכן באצ"י בכלל, דכללות האצ"י הוא אלקות ממש, והביטל הוא בבחי' ביטל עצמי ממש כו'. ולכן נק' אש [זה] בחי' נהורא חיוורא כו', עצם בחי' האש כו'.* וזהו שאצ"י נק' אש כו', ולכן אנו רואים שהאש מובדל מכל היסודות ואינו מתאחד עמהם, וכמו"כ אצ"י מובדל מבי"ע, דעולמות בי"ע הם בבחי' פירוד, משא"כ אצ"י הוא בחי' אלקות ממש כו' (ונק' קדש בכלל כו').

ורוח הוא עולם הבריאה, וי"ל דהנה טבע [הרוח] הוא להתפשט לצדדין ברוחב כו' כנ"ל, וכן הוא ענין הבינה שהוא בבחי' [התפשטות] באורך ורוחב דוקא, ולכן נק' נהר⁸⁹, דחכ' [הוא] מעין⁹⁰ שנמשך רק טיפין טיפין, אבל הנהר הוא בהתפשטות כו', והוא הבינה שהוא בבחי' התפשטות [באורך] ורוחב כו'. וההתפשטות הוא בחי' הישות, והיינו לפי שבבינה אינו מאיר האור בגילוי כמו בחכ' שמאיר שם גילוי אור, ומשו"ז הוא בבחי' נקודה ובבחי' ביטל בתכלית כו', אבל בבינה שאינו מאיר גילוי האור, לכן הוא בבחי' התפשטות וישות כו'. ומשו"ז נק' הבינה רוח, והו"ע רוח אלקים⁹¹ בחי' בינה⁹², וכידוע דבינה הוא בחי' אלקים חיים כו'⁹³. וי"ל דהנה רוח הוא מגדל ומרכה את האש, דניצוץ קטן ע"י שנופחים עליו כמפות, מתגדל ומתרכה ונעשה שלהבת אש כו', ומכו' במ"א⁹⁴ דהיינו מצד מעלת הרוח, דעם היותו למטה מיסוד האש⁹⁵, מ"מ שרשו הוא למעלה מיסוד

כב

(* וי"ל⁸⁴ שזהו כענין ההפרש בין טהרה לקדושה המבואר במ"א⁸⁵ שזהו ההפרש בין ביטל האורות לביטל הכלים כו'. דחכמה נק' חיוהי, שהוא בחי' אור כו', וכן אצ"י בכלל עיקרו הוא בחי' אור, שהרי גם הכלים דאצ"י הם בחי' אלקות ממש כו' כמ"ש במ"א⁸⁶. ולכן הכלים [דאצ"י] נעשים בחי' אור לבי"ע, דל' כלים דזו"נ נעשים נר"ב לבי"ע⁸⁷, שזהו בחי' האורות דע"ס דבי"ע כו' כידוע ומבואר במ"א⁸⁸. ועיקר הכלים הוא בבי"ע כו', ולכן בחי' מל' המתפשטת בבי"ע נק' אשא תכלא. משא"כ אצ"י הוא בחי' אשא חיוורא כו').

84) על קטע זה כתב רבינו: „צצ"ל" – אין צריך להעתיק].
 וראה לעיל ב„פתח דבר" להספר הערה 2.
 85) ראה לקו"ת פ' ראה כו, א. א. סה"מ תרנ"ז ע' סח. המשך תרס"ו ע' תרסב ואילך.
 86) ראה אגה"ק ס"ב (קכט, סע"א ואילך). מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' קפח ואילך. אוה"ת משפטים ע' אקכה. בהר (כרך ג) ע' תתפה ואילך. סהמ"צ להצ"צ קסט, סע"א ואילך. המשך תרס"ו ע' רנד ואילך. וש"נ. וס"ע רסא ואילך. וש"נ.
 87) עץ חיים שער ל (שער הפרצופים) דרוש ב. שער מד (שער השמות) פ"א ב.
 88) ראה סידור עם דא"ח ח"א קיז, ג ואילך. אוה"ת ואתחנן (כרך ו) ע' ברלב ואילך. סה"מ תר"ץ ע' רפג. ס"ע רפח ואילך. תרנ"ט ע' פג. תרס"ב ס"ע רכח ואילך. תש"ד ע' 35 ואילך. ועוד.
 89) ראה זח"ב כג, ב (באדרא דמשכנא). פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פ"ד ערך נהר. לקו"ת שה"ש לט, ב.
 סידור עם דא"ח ח"א קס, ב. וש"נ.
 90) ראה זח"ב מב, ב. פרדס שער כג שם פ"ג ערך מעיין. לקו"ת שה"ש שם. סידור עם דא"ח שם. וש"נ.
 91) ע"פ בראשית א, ב. ועוד.
 92) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פ"כ ערך רוח.
 93) ירמ"י, י. ובלקו"ת להאריו"ל עה"פ. פרדס שער כג שם פ"א ערך אלקים חיים. מאורי אור את א' סי' סג. סה"מ תרכ"ז ע' שא ואילך. [ובהנסמן שם בע' ש].
 94) ראה אוה"ת במדבר ע' לב.ג. ביאור"ז להצ"צ ח"ב ע' תתקמ. סה"מ תרל"ד ע' ריא ואילך. תרל"ה ח"א ס"ע קצו ואילך. [נדפס גם (בשגגה) באוה"ת ויקרא (כרך ג) ע' תקט ואילך]. תרע"ח ע' שיו. תשי"ד ס"ע קנח"ט. וראה גם רשימות הצ"צ לתהלים (יהל אור) ע' רצב.
 95) שיסוד האש למעלה מיסוד הרוח, כ"ה בשמות רבה פכ"ג, יג. במדבר"ר פ"ד, יב. זח"ב כג, ב. רנד, ב. ועוד. ומ"ש

האש, והיינו דשרשו בכתר שלמע' מהחכ', דרוח ואויר הם דבר אחד⁹⁶, ואויר הוא אור יו"ד⁹⁷, בחי' כתר מקור החכמה כו'. ומצד מעלת הרוח בשרשו, ביכולתו להגדיל את האש ולהוציאו מהעלם אל הגילוי כו'. וכמו"כ י"ל בבחי' הבינה, שמגדל ומרחיב בחי' החכ', דהרי חכ' היא נקודה אחת לבד, והיא נקודה כללית שאין ניכרים בה הפרטים כלל, ובינה מפרט את נקודת החכ' ומוציאה מהעלם אל הגילוי. וכמו תושב"כ ותושבע"פ, דתושבע"פ הוא פי' וביאור תושב"כ, דמה שנאמר בתושב"כ בקצרה, הרי זה מתבאר בתושבע"פ באריכות ובפרטיות, וידוע⁹⁸ דתושב"כ הוא חכמה, ותושבע"פ בינה. והיינו ג"כ מצד יתרון המעלה שיש בכינה על החכמה, דהתגלות עתיק הוא בכינה דוקא⁹⁹, ומשו"ז יש בכח הבינה לגלות הנקודה דחכמה כו', וכמ"ש מזה בתו"א פ' לך לך ד"ה הנה אברם¹⁰⁰. ולהיות דאימא עילאה מקננא בכורסיא¹⁰¹, לכן נק' עולם הבריאה בחי' רוח, מצד גילוי בחי' הבינה שבבריאה כו'. וידוע דעיקר בחי' ההתפשטות והישות דבחי' בינה הוא בהארתה בכריאה דוקא, דבאצי' היא בבחי' תכלית הביטל והדביקות כו', וכמ"ש בלקו"ת שה"ש בד"ה ששים המה מלכות¹⁰². ומשנת"ל שיש מעלה בכינה שמגלה בחי' הנקודה דחכמה, י"ל דהנה מבואר ע"ז בתו"א ד"ה הנ"ל¹⁰³ שזהו כענין המשל אל [ה]נמשל, דשרשו למעלה יותר מהנמשל, עם היותו לבוש בלבד אל הנמשל, מ"מ הוא גבוה בשרשו, ומגלה את הנמשל כו'. ובד"ה פתח אלי' בפ' וירא¹⁰⁴ מבואר דמשל הו"ע הפרסא שבין אצי' לבי"ע (וע' בהגהות בתו"א פ' לך הנ"ל¹⁰⁵), דבי"ע בכלל זהו בחי' משל לגבי אצי', שמדבר מענין זר שלא מענין אצי' כו' (ועמ"ש במ"א בהגהות לד"ה פתח אלי' הנ"ל¹⁰⁶). אמנם ידוע דע"י המשל דוקא ע"ז יכולים לבא לבחי' ראי' במוחש בבחי' האלקות, דהמשל עם היותו דבר זר מהנמשל, מ"מ הרי יש לו שייכות אל הנמשל, דשרש התהוותו הוא מבחי' זו, ולכן הרי הוא משל אליו כו', ולכן כאשר מבין היטיב את הנמשל, הרי יכול לבוא אח"כ על ידי המשל לבחי' ראי' במוחש ממש כו' כמ"ש במ"א¹⁰⁷, וידוע דחכמה הוא בחי' ראי'¹⁰⁸, והו"ע ראיית עין השכל, וע"י המשל דבי"ע בא לבחי' ראי' במוחש באלקות כו'.

ומים הוא עולם היצי', דטבע המים שיוורדים מגבוה לנמוך¹⁰⁹, והו"ע המשכה מלמעלמ"ט,

פא, ב ואילך. אוה"ת לך לך (כרך ו) תתרעג, א ואילך.
101) תקוני זהר ת"ו (כג, א). עץ חיים שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ג.

102) דף לט, ב שם.

103) פ' לך לך שם יא, ג.

104) תו"א וירא יד, סע"ב"ג.

105) אוה"ת לך לך (כרך ד) תרפו, ואילך (בנוסחא הב').

106) הגהות לד"ה פתח אלי' תרנ"ח (הוצאת תשע"ט) ע' ע ואילך.

107) ראה סה"מ תרנ"ז ע' מח ואילך. תרס"ד ע' רפט ואילך.

108) ראה זח"ג קלח, ב. תו"א משפטים עה, א. לקו"ת צו

יז, ב ובכ"מ.

109) תענית ז, א. תניא פ"ד (ת, ב).

באוה"ח ס"פ בראשית (ו, ה) מתורץ עפ"מ"ש בתו"א ס"פ מקץ [מב, ג. מג, ב]. – הערת כ"ק אדמו"ר ז"ע בסה"מ תש"ח ע' 205.

96) ראה מו"נ ח"א פ"מ. תו"א מקץ מב, ג. לקו"ת פנחס עז, א. ועוד.

97) ראה זח"א טו, ב. זח"ג רמה, ב. פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פ"א ערך אויר. של"ה ערב, א. תו"א מקץ שם

מב, ג. מג, ב. המשך תער"ב ח"ג (הוצאת תשל"ז) ע' אי"ש.

וראה ספר הערכים – חב"ד ח"ב ערך אויר ע' רכג"ד. וש"נ.

98) ראה תו"א וירא ארא נט, א ואילך. לקו"ת דרושים לשמע"צ פה, ב ובכ"מ.

99) ראה זח"ג קעת, ב. וראה גם לקו"ת דרושים לר"ה נו,

א. ובהנשמון בהערה הבאה.

100) תו"א לך לך יא, סע"ב ואילך. ובארוכה תו"ח לך לך

והיינו בחי' וא"ו דשם הוי' שהוא בחי' המשכה, וז"א מקננא ביצי'¹¹⁰, לכן נק' עולם היצי' בחי' מים, ומבואר במ"א דהימים וכל אשר בהם¹¹¹ הוא עולם היצי'¹¹², והמלאכים דעולם היצי' נק' נוני ימא כו'¹¹³. ועפר הוא עולם העשי', דיסוד העפר הוא היסוד היותר תחתון, והוא בבחי' תכלית הישות והעביות, וכמו"כ עולם העשי' הוא העולם היותר תחתון ובבחי' הישות ביותר כו'.

כג

והנה¹¹⁴ השמים שמקיף על הד' יסודות, היינו בחי' אוא"ס שלמע' מהגילויים דד' עולמות אבי"ע, וכמ"ש¹¹⁵ ותתפלל חנה על הוי', שיש בחי' מקיף שמקיף על הד' אותיות דשם הוי'. דהנה האותיות דשם הוי' מבואר במ"א¹¹⁶ שזהו אופן ההבאה וההמשכה דהאור האלקי, הן בהע"ס שבעולם האצי', והן בד' עולמות אבי"ע בכלל, דבאצי' מאיר האור באופן כזה, ובבריאה באופן כזה כו', דכ"ז הוא בחי' ממכ"ע. אבל בחי' על הוי', היינו בחי' אוא"ס הסובב ומקיף כולם, וזהו בחי' שמים שמקיף על הד' יסודות. ומלכות שמים, היינו בחי' מל' דא"ס¹¹⁷, מקור הראשון שנעשה מקור על עולם אצי', וזהו בחי' המחשבה דאנא אמלוך¹¹⁸, שהוא בחי' הרצון הראשון על בחי' המלוכה כו', דכל הגילויים וההמשכות בעולמות הוא משום דעלה במחשבתו ורצונו ית' אנא אמלוך כו' כנ"ל, ונמצא דבחי' מלוכה זו היא המקור הראשון לכל הגילויים. וזהו בחי' מלכות שמים כו'.

וזהו"ע¹¹⁹ קבלת עול מלכות שמים שקדום לקבלת עול מצות. דהנה המצות תלויים ג"כ

(110) תקוני זהר ת"ו (כג, א).

(111) נחמי"ט, ו.

(112) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ס"ע רכ. וע' רכב. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' שא. תרנ"א ע' רלו. תרנ"ה ע' קמא. תרס"ה ס"ע קצב"ג. תרצ"ז ע' רה. תשכ"א ע' קעט. תשכ"ד ע' ריח.

(113) ראה זח"ב מה, ב (ובמק"מ שם: נוני ימא, פי' המלאכים). וראה גם לקו"ת צו ה, ג. שמיני יח, א. מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ע' תא. מאמרי אדה"מ"צ ויקרא ח"א ע' שעג. ביאורי הזהר לאדה"מ"צ צב, סע"ד. זד, ג. ולהצ"צ ח"א ע' רח"ט. סה"מ תרס"ה שם. ובכ"מ.

– ולהעיר מביאורי הזהר לאדה"מ"צ צב, סע"ד, וז"ל: הנה במק"מ פי' דנונין המה המלאכים, והארבין הן הנשמות .. אבל האמת אינו כן, דמשמע בזהר בכמה דוכתי דנוני ימא הן בחי' הנשמות הגבוהות שבבחי' האצי' כמו נשמת רב המנונא סבא ובנו. ובלקו"ת צו שם ח, סע"ב-ג: נוני ימא שהם הנשמות .. או יש לומר דקאי על מלאכים דאצילות שנקראים גם כן נוני ימא.

(114) בהבא לקמן בפסקא זו ראה (בנוסף לד"ה ויקח קרח בסה"מ תרכ"ט ותרל"א שם) סה"מ תרכ"ז שם ס"ע שלד, וז"ל: וז"ע קבלת עול מלכות שמים, פי' שמים כמו שהשמים מקיפים את הארץ והד' יסודות ארמ"ע, כמו"כ יש בחי' ד' אותיות דשם הוי', וכת"י ותתפלל חנה על הוי' שהוא בחי' סוכ"ע שעל הוי', ופי' מלכות שמים הוא בחי' מל' דא"ס, ופי' ראשונה היא קבלת עול מלכות שמים היינו בחי' מל' דא"ס וזהו ע"י בכל מאדך

דוקא. ועד"ז בסה"מ תרכ"ט שם ע' רמו. תר"ן שם ע' שעב. וראה סידור עם דא"ח ואוה"ת ואתחנן שבהערה 119.

(115) כ"ה בכ"מ בדא"ח ע"פ שמואל"א א, י [ושם: ותתפלל על הוי']. וראה תו"א משפטים עט, סע"א-ב. תו"ח משפטים ח"ב רחצ, א ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' ריח. תרל"א ח"א ע' קמח. ועוד.

(116) ראה תורת חיים שמות ח"א קמט, ד ואילך. סה"מ תרנ"ו ע' שסו ואילך. תרנ"ז ע' פה ואילך. תרס"ד ע' פה ואילך. רעו ואילך. המשך תרס"ו ע' עדר ואילך.

(117) ראה סידור עם דא"ח שבהערה 119. בסה"מ תר"ן שם ע' שעב מוסיף: מלכות שמים הוא בחי' מל' דא"ס שלמעלה גם מבחי' סוכ"ע, וכמבואר במ"א שיש ג' מדרי' ממכ"ע וסוכ"ע .. ומדרי' הג' בחי' אוא"ס שלמע' מסוכ"ע, והוא בחי' עצמיות שלמע' מגילוי אף בבחי' מקיף. לקמן ד"ה מצה זו (ע' 139). וש"נ.

(118) כ"ה בכ"מ בדא"ח [ובמאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' ז הובא בשם הזהר. ובסה"מ להצ"צ קע, ב בשם האד"ר], וראה ת"י למלכים"א א, ה.

(119) להבנת המשך העניינים ראה סידור עם דא"ח ח"א (הוצאת תשע"ט) קיט, ב: ארו"ל במשנה למה קדמה פי' שמע לפ' והיה, כדי שיקבל עליו עול מ"ש תחילה ואח"כ יקבל עליו עול מצות כו'. הרי עיקר ענין פי' והיה הוא לקבל עליו עול מצות, והנה ידוע בענין המצות שהן רמ"ח אברים דמלאכא, דהיינו בחי' כלים מכלים שונים להשראת אוא"ס. ובפי' ראשונה מקבל עליו עול מלכות שמים, פי' מלכות זה היינו

בהד' אותיות הוי', דהמצות נק' מצות הוי'¹²⁰, ותורה היא תורת הוי'¹²¹. ובדרך פרט¹²², מצות ק"ש היא באות יו"ד דשם הוי', ומצות תפילין באות ה' ראשונה, וציצית באות ו', ותפלה באות ה'. וכן כל מצוה ומצוה היא באות פרטי דשם הוי', שעל ידו נמשך הגילוי משם הוי' בכלים ובעולמות כו'. וזהו"ע קבלת עול מצות, שע"י עשיית המצות נמשך הגילוי בעולמות, דכ"ז הוא בחי' גילוי הרצונות פרטים מבחי' הרצון דאנא אמלוך, דענין המצות הן פקודי וציוויי המלך כו', דתכלית הכוונה הוא ההמשכה דתומ"צ, ועי"ז נמשך הגילוי בעולמות, דבראשית¹²³ בשביל התורה שנק' ראשית כו'¹²⁴. וצריך להיות תחלה קבלת עול מלכות שמים, והיינו מה שאנחנו מקבלים על עצמינו לעשות כל אשר יצווה עלינו, ולא על דבר שאנחנו יודעים כבר, כי אם בכלל כל מה שיצווה אותנו, נעשה בכל אות נפשינו כו'. וזהו"ע הביטל לאו"ס בעל הרצון, היינו בחי' מל' דא"ס שלמעלה מהגילויים והרצונות פרטים דמצות כו', ועי"ז מעוררים בחי' הרצון הראשון דאנא אמלוך, שיומשכו משם גילוי הרצונות פרטים ע"י מעשה המצות כו'. וקיום המצות שאחר הקבלת עול מלכות שמים הוא בבחי' עבודה תמה ושלמה, דלהיותו דבוק לאו"ס בעל הרצון, לכן הוא עושה פרטי רצונותיו כו'.

והנה כ"ז הוא העבודה דכל השנה, אבל¹²⁵ בר"ה אינו מספיק העבודה דתומ"צ לבד. דהנה העבודה דתומ"צ בבחי' קבלת עול מלכות שמים ועול מצות, הוא לעורר מבחי' הרצון דאנא אמלוך, שיומשך בבחי' הרצונות והגילויים פרטים כו'. אבל בר"ה צ"ל ההמשכה שיהי' הרצון דאנא אמלוך, וכידוע דבר"ה חוזר כל דבר לקדמותו¹²⁶ כמו בתחלת הבריאה, דזהו"ע מ"ש³ זכרון ליום ראשון, דכשם שביום הראשון היינו בתחלת הבריאה, הרי נמשך מבחי' עצמות א"ס להיות הרצון דאנא אמלוך כו', כמו"כ הוא בר"ה, שצריכין לעורר בחי' רצון זה ממקורו הראשון כו'. דזהו"ע מה שממשיכים בחי' כתר מל' בר"ה,

בחי' מל' דא"ס, שממנה נמשך הקו וחוט כו' בבחי' עולמות דא"ס, דהיינו עדיין בלתי כלים, כמו עולם העקודים נקודים כו', ונק' עולם התהו בכלל, שאין שם בחי' התחלקות הכלים עדיין להגביל ולהעלים האור כו', והיינו שנא' בכל מאדך ב' שמע שהוא למע' מהגבלת הכלי כנ"ל. וזהו פ' קבלת עול מלכות שמים. אבל ב' והיה הוא היפך זה, והיינו במה שמקבל עליו עול מצות שהוא בחי' התיקון הנק' עולם הברודים, היפך בחי' התהו דעקודים כידוע. עכ"ל.

(120) ויקרא ד, ג. שם, יג. ה. יז. ועוד.

(121) בא יג, ט. ישעי' ל, ט. תהלים א, ב. ועוד.

(122) ראה בכ"ז סדר ק"ש שעל המטה ע"פ נוסח האריז"ל. וראה פרי עץ חיים שער ק"ש שעל המטה פ"ב. שער הכוונות ענין דרושי הלילה פ"ה. משנת חסידים מס' השכיבה פ"ו מ"ג ואילך. אגה"ת ספ"ז (צח, א). ובארוכה סה"מ תרס"ה ע' נא ואילך. וש"נ.

(123) בראשית א, א.

(124) פרש"י ורמב"ן עה"פ. וראה תנחומא (באבער) בראשית ג. יל"ש עה"פ (רמז ב). מדרש לקח טוב עה"פ.

(125) ראה גם תו"מ התוועדויות תשמ"ה ח"ד ע' 2161.

(126) ראה פרי עץ חיים שער ר"ה פ"א. לקו"ת נצבים נא, ב. ובכ"מ.

ונו"א באוה"ת ואתחנן (כרך ו) ע' ברלז"ח: בק"ש שממשיכים המשכה חדשה ממקורא דכולא, צריך להיות בזה שני בחי', הא' לעורר בחי' או"ס שבבחי' אורות דתהו שלמעלה מעלה מהתיקון. הב' להמשיך אח"כ הארה משם בכלים התיקון. וזהו"ע ב' פרשיות שמע והי' אם שמוע, כי פ' שמע הוא להיות בחי' התעוררות אורות דתהו, ולכן נק' קבלת עול מלכות שמים הוא בחי' מל' דא"ס ב"ה שלמע' מאצי' וכלים, ולכן נק' מלכות שמים, כי שמים הוא בחי' מקיפים, דהיינו קודם התלבשות האור בכלים. ולכן ע"י קבלת או"ס

וידוע דכתר הוא בחי' הרצון¹²⁷, וכמו המלך שמכתירין אותו, הרי ענין ההכתרה¹²⁸ היא שמעוררין אותו ברצון שירצה למלוך, דודאי כח המלוכה יש בעצם נפשו כו', אבל הוא מוסתר ונעלם מאד מאד שאינו בגדר גילוי כלל, וההכתרה היא שמעוררים בו רצון שירצה למלוך כו'. וכמו"כ הו"ע ההכתרה למעלה, שנש"י מכתירין אותו ית' בר"ה בבחי' כתר מל', הוא שמעוררים אותו ית' שיהי' בחי' הרצון דאנא אמלוך כו'. ונמצא [ש]צ"ל ההתעוררות בבחי' א"ס עצומ"ה כו', שלמעלה מעלה מבחי' המחשבה והרצון דאנא אמלוך, להיות נמשך בחי' מחשבה זאת כו'.

כד

וביאור ¹²⁹ הענין הוא, דהנה כתיב¹³⁰ כי לא מחשבותי מחשבותיכם, הרי נאמר מחשבותי לשון רבים, וכן כתיב¹³¹ מאד עמקו מחשבותיך, וכן נפלאותיך ומחשבותיך אלינו כו'¹³², דנאמר הכל לשון רבים, שיש כמה מדריגות במחשבה כו', וכמ"ש בזהר¹³³ כמה מחשבתין אינון, דאית מחשבה, ואית מחשבה למחשבה כו'. ובכללות הוא בחי' מחשבה וכח המחשבה כו'¹³⁴. עד"מ באדם יש כח המח' שיוכל לחשוב בכל דבר מה שירצה, שזהו בחי' כח היולי של כל מח' שכלולה בעצם הנפש, ואינה באה בבחי' גילוי המח' ממש, רק כשעולה ברצונו לחשוב איזה ענין, אז נפרד מכח המח' הזאת ובא לידי גילוי מההעלם העצמי. אבל קודם שעלה ברצונו לחשוב דבר מה, הרי כח המח' כלולה בעצם הנפש ומיוחדת בו בתכלית, ולא נמצא בה שום דבר מה בפרט, לא רצון ולא שכל, כי כלול בה גם כח הרצון וכח השכל הכלולים בנפש כו'. אמנם כח המח' הזאת העצמי, נעשה מקור עכ"פ להביא כל רצון ושכל בגילוי המח' מההעלם העצמי כו'¹³⁵.

אבל¹³⁶ יש עוד מחשבה למעלה גם מזו, והוא כמו מה שהאדם יודע את עצמו בכלל, בלי חילוק מדרי' בפרט כלל, רק שמרגיש ויודע את כל עצם נפשו בבת אחת¹³⁷, עם כל הכחות הכלולים בה, ככח המח' והרצון כו', שלא יתכן לומר בידיעת עצמו זה שיבוא ממנה בבחי' גילוי מן ההעלם בדבר מה¹³⁸, אלא מתאחדת בכלל עם כללות עצם הנפש

ריבוי ענינים דתושבע"פ, וכמו דברים הדברים כו', דמ"מ הוא בחי' כלל ופרט. ... וכמו"כ כח המח' שהוא היולי דמח' ה"ז בחי' כלל לגבי גילוי המח' שזהו הפרט כו', וכלל ופרט יש להם שייכות זל"ז, דכלל איצטריך לפרט, ופרט איצטריך לכלל כו', דאם לא היו המחשבות פרטיות לא הי' בחי' הכלל שזהו כח המח' כו'. ובכדי שיהי' בחי' מח' פרטיות זהו ע"י שיש בחי' כח המח', ע"ז נמשך בחי' המח' פרטיות כו'. [וראה שם בארוכה שכח היולי דמחשבה אינו כמו כח היולי דשאר הכחות, עיי"ש].

136) בהבא לקמן בפיסקא זו ראה המשך יונתי בשה"מ תר"ם ח"ב ע' תקח"ט. שם ע' תשלג"ד. וע' תתע"ב. סה"מ אעת"ר ס"ע כד ואילך. המשך תער"ב ח"א (הוצאת תשע"ז) ע' קו"ח. (וראה גם שם ח"ג ע' תרל"ז).

137) בהמשך ר"ה בשה"מ תרס"ט שם מוסיף: ולא רק מה שיודע את הכחות שלו, כ"א מה שיודע ומרגיש כללות אור וחיות נפשו עם כל הכחות הכלולים בה.

138) בהמשך ר"ה בשה"מ תרס"ט שם מוסיף: דהיינו

127) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פ"כ, ערך רצון. אגה"ק סכ"ט (קמט, סע"ב ואילך).

128) ראה בארוכה סה"מ תרס"ה ע' ג ואילך. ובהנסמן שם.

129) בהבא לקמן (עד קרוב לסוף המאמר) ראה בארוכה המשך ר"ה בשה"מ תרס"ט שם ע' סב ואילך.

130) ישע"י נה, ת.

131) תהלים צב, ו.

132) שם מ, ו.

133) ראה תקו"ז תס"ט (קטו, א).

134) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"א ע' שי"א. תורת חיים

בשלח ח"א (הוצאת תשס"ג ואילך) קלט, ג. ובארוכה שם קמ"ד, ג ואילך. אוה"ת בשלח ע' שצ"א.

135) בהמשך ר"ה בשה"מ תרס"ט שם מוסיף: וה"ז כמו

כלל ופרט, דכח המח' הוא בחי' כלל שכולל כל המח' שיוכל לחשוב, והמח' בגילוי הוא הפרט כו'. ... וכמו מח' לגבי דבור, דמח' אחת באה בדבור בריבוי פרטים, שזהו בחי' כלל ופרט כו'. וכמו תושב"כ לגבי תושבע"פ, שאות אחת מתושב"כ כולל

בתמידות, ונק' ידיעה זו ידיעת עצמו¹³⁹ לבד, ולא ידיעה שחוץ ממנו כלל כו'. ומה שנמשך מהכחות הפשוטים שבנפש בידיעה שחוץ ממנו, דהיינו כמו שכח המח' והרצון שכלולים בעצמו, יבואו לידי גילוי מן ההעלם על דבר שחוץ להעצם, כמו שיעלה במחשבתו ורצונו לבנות בנין וכה"ג, שמח' ורצון [זה] הוא אשר מתפשט ונמשך מעצם הנפש בדבר מה, כמו מחשבת הבנין שהוא דבר הזולת שחוץ להעצם כו', זהו מה שנמשך מן ההעלם דכח המח' והרצון הנ"ל הכלול בעצם הנפש בכללות, לכל מה שירצה לחשוב ולרצות כו', דכח מח' זאת היא כח היולי ומקור, שממנה נמשכים המח' בדבר מה כו'. אבל גם כח מח' זו, אין ערוך כלל לגבי ענין ובחי' המח' שבידיעת עצמו ממש הנ"ל, שמייוחד בבחי' העצמות, ואינו נבדל מן העצם כלל כו'. והראי', שהרי אנו רואין כאשר אדם נטרד בידיעת כל פנימיות עצמו ממש, והוא כאשר לפעמים אדם מוטרד מאד מאד, ולא מדבר פרטי, שאינו יודע בעת מעשה שום דבר כלל וכלל, שהטרדא הזאת הוא טרדת עצם נפשו ממש, בבחי' ידיעת עצמו ממש, שאינו שייך לשום פרט כלל כו', הרי אנו רואין שאי אפשר שיתצמצם אז בעצמו להיות מתעורר ברצון ומח' לאיזה דבר מה, אף שיש בו תענוג נפלא ביותר, אף גם במה שנוגע לעצמו ממש, כנפש בנו יחידו שהוא כמו עצמות נפשו ממש, לא יתעורר גם בזה כו'. והיינו מפני שענין ידיעת עצמו היא מיוחדת ממש בעצם נפשו, והיא כמו העצם ממש, דכשם שהעצם אינו בגדר המשכה, ואינו בגדר מקור לדבר מה כו', כמו"כ הוא הידיעת עצמו שאינו בגדר מקור כלל כו', עד שגם כח המח' הנ"ל לחשוב כל מה שירצה, אין ערוך כלל לידיעה זו כו'.

כה

ובדוגמא כזאת יובן למעלה, שיש ב' מדרי' במח', בחי' מח', וכח המח' כו'. דהנה בחי' המח' למעלה הוא מה שעלה במחשבתו ורצונו אנה אמלוך, דמח' זו בעצמותו כבי' היא כמו הידיעה שחוץ ממנו כו'. הגם שאין לך דבר חוץ ממנו כלל, גם בעולמות ונבראים שאחר הצמצום, שהרי גם הנבראים דעולמות ב"ע, גם הנברא היותר תחתון שבעולם העשי' התחתונה, באמת כולם בטלים ומיוחדים באלקות בתכלית כו', שזהו"ע הוי' אחד¹⁴⁰, שהוא יחיד ומיוחד גם מצד העולמות (דלכן נאמר אחד, ולא נאמר יחיד כו', כמ"ש במ"א¹⁴¹), שעם היות שנבראו ונתהוו עולמות ונבראים מוגבלים, שנראים ליש ודבר נפרד, מ"מ באמת הרי הם מיוחדים בתכלית היחוד, עד שאינם נחשבים למציאות נחלקים כלל שיפול עליהם ענין אחדות הפרטים, כ"א הם בבחי' יחיד ממש (כמ"ש במ"א¹⁴² דאחד זה דפסוק ראשון דק"ש הוא כמו יחיד, וכמ"ש¹⁴² יש אחד ואין שני לו כו'), וכמבואר כ"ז באריכות במ"א¹⁴². מ"מ הרי נבראו באופן כזה שיהיו נראים לדבר הזולת דוקא, דכן היתה הכוונה העליונה שיהיו מציאות התחתונים, שירגישו את עצמם למציאות יש ודבר בפ"ע כו'. וא"כ המח' העליונה דאנה אמלוך שהוא מקור כל העולמות והנבראים, דאין מלך

140 ואתחנן ו, ד.

141 ראה תו"א וארא נה, ב ואילך. לקו"ת תזרע כג, ג. בלק ע, א. אמרי בינה שער הק"ש פ"ח (לא, ד ואילך). דרך מצותיך ככד, א.ב. סה"מ תרכ"ו ע' קצג"ד. תרכ"ז ע' רכג"ד. תרכ"ט ע' קנו ואילך. ועוד.

142 קהלת ד, ח.

שנאמר שהידיעה הזאת היא בבחי' מקור להגילויים שאח"כ, אלא מתאחדת היא ממש בעצם נפשו כו'.

139 ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב, ה"ט"י. קו"א לתניא ד"ה דוד זמירות (קסא, א). ועוד. ובמקומות שנשמנו בהערה 137. – נתבאר באריכה בהמשך ר"ה בסה"מ תרס"ט שם ע' סג ואילך.

בלא עם¹⁴³ כו' כנ"ל, ונת"ל דבמח' זו כבר יש שם בחי' התכללות כל העולמות, שזהו"ע מה שגיליף גליפו בטו"ע¹⁴⁴, שהוא בחי' חקיקת העולמות מרוכ"ד עד סוכ"ד¹⁴⁵, שהן ב' מדרי' דעלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא כמו שהיו בהשערה בבחי' מח' הנ"ל, ששיער בעצמו בכח¹⁴⁶ כל מה שעתיד להיות בפועל אחר הצמצום כו', א"כ הרי הידיעה דמח' זו שהוא מה ששיער בעצמו בכח כו', ה"ה בחי' ידיעה בדבר שחוץ ממנו, דהיינו העולמות והנבראים שיהיו בבחי' יש ודבר נפרד כו'.

ולמעלה מזה הוא בחי' כח המח', והיינו בחי' מדת המל' כמו שהיא כלולה ומיוחדת בעצמות, שלמעלה עדיין מבחי' המח' דאנא אמלוך שזהו מה שבא לכלל בחי' רצון בגילוי, אבל בחי' כח המח' הוא מה שיכול לבא לכלל בחי' מח' ורצון, ולא בא עדיין כו'. וי"ל זה בב' אופנים, הא' דהנה ידוע דבכל אור יש בחי' עצם האור ובחי' התפשטות האור¹⁴⁷, דעצם האור ה"ה ג"כ בבחי' גילוי אור, אלא שהוא כמו שהאור מאיר לעצמו עדיין, ואינו שייך עדיין אל הזולת כו'. ובחי' התפשטות האור הוא האור השייך אל הזולת כו', וזהו בחי' המח' דאנא אמלוך, שהוא בחי' האור השייך אל הזולת, היינו אל העולמות כו' כנ"ל. ובחי' עצם האור הוא בחי' כח המח', שאינה בבחי' מח' פרטית עדיין להפרט דעולמות, כ"א הוא בחי' האור המאיר לעצמו עדיין, שמשם נמשך בחי' התפשטות האור דמח' פרטית דאנא אמלוך כו'. ואופן הב' י"ל, דבחי' כח המח' הוא בחי' כח המדה דמל' כמו שהוא בעצמות שלמעלה מבחי' גילוי אור עדיין כו', והוא כמו עד"מ כח המלוכה הנטוע ומושרש בעצם הנפש, דמדה זו כלולה בעצם הנפש כמו כל המדות, כמו כח החכ' וכח החסד כו', כמו"כ מדת המלוכה כלולה ג"כ בעצם הנפש, והוא הכח ההיולי על ענין המלוכה, דכל הגילויים והרצונות במדת המלוכה בפרט נמצאים ונמשכים מהכח ההיולי הזה כו'. וכמו"כ יובן למע', דהנה בבחי' מל' דא"ס כמו שהוא לפני הצמצום יש בה ג"כ עשר מדרי' מן הכתר עד המל', דבחי' הרצון דאנא אמלוך י"ל שהוא בחי' מל' דמל' דא"ס כמו שהוא לפני הצמצום עדיין כו', (וכמ"ש בפ"י האדרא להאריז"ל¹⁴⁸ שהצמצום ומקו"פ¹⁴⁹ הי' תוך בחי' האחרונה שבא"ס, וכאילו נאמר בחי' מל' דמל' כו', וכמ"ש בהוספות לקו"ת ד"ה להבין מ"ש באוצ"ח ספ"ד¹⁵⁰). ובחי' כתר מל' הוא העצמות דמדת המל' כמו שהיא מושרשת בעצמות, כמו כל הספי' הכלולים בעצמות, ככח החכ' דא"ס וכח החסד כו'. ובחי' זו היא בחי' כח המח', שמשם נמצא ונמשך בחי' הרצון דאנא אמלוך כו'. וי"ל דבחי' הרצון דאנא אמלוך הוא בחי' המלוכה, היינו מה שכבר עלה ברצונו להיות בבחי' מלך כו', ובחי'

כו

תרס"ב (ע' ושכב ואילך).

148) הכוונה לס' קול ברמה [ביאור האדר"ר מהאריז"ל עם הגהות מהר"י צמח (קארעץ, תקמ"ה)] יז, רע"ב. [וליתא בשער מאמרי רשב"י להאריז"ל]. הובא בשינויים בעץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א.

149) = ומקום פנוי.

150) דף נג, סע"ב-ג [בשם: ביאור האדר"ר מהאריז"ל]. הובא גם בלקו"ת בהר מג, ג [כנ"ל]. שה"ש מב, ב [בשם הע"ח שם]. ועוד.

143) בחי' וישב לח, ל. שם ר"פ בלק. כד הקמח רה, ב (ד"ה ועוד במצוה וז). עמה"מ שער שעשועי המלך בעצמותו רפ"א.

וראה פדרי"א פ"ג. שעהיה"א פ"ז (פא, ב).

144) = בטהירו עילאה. זח"א טו, א.

145) = מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין.

146) ראה מק"מ לזח"א טו, א.

147) ראה סידור עם דא"ח ח"ב שטו, סע"ב ואילך. סה"מ

148) תרנ"ד ע' יא. תרנ"ז ס"ע רא ואילך. תרס"ד ע' רלג. המשך תרס"ו ע' רמב ואילך. ס"ע תעו ואילך. תרעג ואילך. לקמן ד"ה ואתם תהיו לי תר"ס (ס"ע וקנד ואילך). ד"ה והר סיני עשו

כתר מל' הוא בחי' הרצון והתענוג במדת המלוכה, דמשו"ז נתעורר כבי' בבחי' רצון למלוך כו'. ועל ב' בחי' אלו אומר כי לא מחשבותי מחשבותיכם, מחשבותי לשון רבים, שהן ב' בחי' מח' הנ"ל. והעיקר משום שיש בהם בחי' התכללות הפרטים, דהמח' דאנא אמלוך הרי יש בה ההשערה בכח על כל מה שעתיד להיות בפועל בעולמות, דמח' זו כוללת כולם כו'. ובחי' כח המח' הרי היא כוללת ג"כ כל בחי' המח' שיומשך ממנה, דהיינו בחי' המח' פרטית על כל פרט שבעולמות ונבראים, הכל כלולים בהעלם בבחי' כח המח' ומתאחדים שם כו'. ומשו"ז נק' מחשבותי לשון רבים כו'.

אמנם אמיתית בחי' המח' אחת, הוא בחי' מדת המל' כמו שהיא בעצמות א"ס ממש, שלמעלה גם מבחי' עצמות העשר ספירות הכלולים בו כו', וכמו הידיעה עצמית הנ"ל שיודע את עצמו, המיוחדת בעצמותו ואינו נבדל מן העצם כלל כו'.¹⁵¹ וכמו"כ יובן למעלה במדת המל', דהנה ידוע דמדת המל' בשרשה למעלה מכל המדות,¹⁵² וכמו בנפש האדם הרי מדת המלוכה מגיע בעומק הנפש ביותר, הרבה יותר מכל המדות והכחות, והראי'¹⁵³ שהרי משום נצחון המלוכה יפקיר את עצמו ממש, וימסור נפשו בפועל ממש, ומכ"ש שיבזבז כל הון יקר שלו כו', ה"ז הוראה דמדת המלוכה מגיע בעצם נפשו ממש שלמעלה מכל הכחות, דמשום זה מפקיר את עצמו לגמרי על נצחון המל'¹⁵⁴ כו'. ובדוגמא כזאת יובן למעלה, דמדת המל' היא כלולה ומיוחדת בעצמות א"ס ממש, שלמעלה מבחי' כח ומדה הכלול בעצמות כו', ואינו נבדל מן העצם כלל, ר"ל¹⁵⁵ שהוא דבר אחד ממש עם בחי' העצמות כו'. ועז"א¹⁵⁶ עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד, דהוא ר"ת הוא ושמו אחד¹⁵⁷, היינו שהוא בחי' דבר אחד ממש שאינו נבדל מן העצם כלל כו'. וז"ש¹⁵⁸ כל הנק' בשמי ולכבודי, דכבודי הוא בחי' מל' דא"ס, והיינו בחי' הרצון דאנא אמלוך כו' כנ"ל, אמנם כל הנק' בשמי הוא בחי' שמי העצמי, שמי המיוחד ביי¹⁵⁹, שמייוחד וכלול במהות ועצמות א"ס, שלמעלה הרבה גם מבחי' כח המח', עד שגם כח המח' אין ערוך כלל לגבי בחי' שמו העצמי המיוחד בו כו'. וזהו שרש האמיתי דמדת המל' בבחי' שמו העצמי המיוחד בעצמות ממש כו'.

וזהו שרש ענין ההמשכה דר"ה, שממשיכים בחי' כתר מל', שנת"ל שהוא בחי' הרצון והתענוג במדת המלוכה, דמשו"ז יתעורר בבחי' הרצון דאנא אמלוך כו', דשרש

אוה"ת בשלח ע' תערב ואילך. סה"מ תרכ"ו ע' רפו. תרכ"ט ע' סד. וש"נ. תרל"א ח"ב ע' תקיד. וע' תרסו. תרמ"ו ע' כת. תרס"ה ע' תקכב ואילך. וש"נ.

(154) = המלחמה (או: המלוכה, כמובא לעיל).

(155) = רצוני לומר.

(156) פדר"א פ"ג.

(157) ראה שלה"ה ד, א ואילך. אוה"ת ואתחנן ע' קג.

המשך תרס"ו ע' רמד.

(158) ישעי' מג, ז.

(159) סוטה לח, א. מו"נ ח"א פס"א.

(151) נת' בארוכה בהמשך ר"ה בסה"מ תרס"ט שם ס"ע סה"ז.

(152) ראה עץ חיים שער יג (שער א"א) פ"ב. סה"מ עטר"ת

ע' סה. תרפ"ב ע' צט. תרפ"ד ע' ח ואילך. תרפ"ה ע' נא ואילך.

תרפ"ז ע' ו ואילך. תרצ"ט ע' 18 ואילך. וע' 20. תש"ד ע' 264

ואילך. תש"ח ע' 53 ואילך. תש"ט ע' יב ואילך. הישי"ת ע' 100.

תו"מ סה"מ מלוקט ח"א ע' לו ואילך. [ובהוצאות הקודמות

בח"ב ע' קז ואילך].

(153) ראה בכ"ז בארוכה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע'

תתקפט ואילך. תורת חיים שמות ח"א רכא, סע"ד ואילך.

המשכה זאת הוא מבחי' עצמות א"ס ממש, שמעוררים אותו ית' להיות לו רצון ותענוג במדת המלוכה כו'.

כז והנה התעוררות זו הוא ע"י נש"י דוקא, וכמו אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם, דדוקא ע"י שנש"י אומרים י' פסוקי מלכיות הכתובים בתורה, מעוררים להיות בחי' הרצון למלוכה כו'. דהנה ישראל עלו במח¹⁶⁰, היינו בבחי' מח' אחת הנ"ל, וזהו שת"י¹⁶¹ ע"פ כל הנק' בשמי כל דא בגין אבהתכון צדיקייא דאתקרי שמי עליהון כו', ונת"ל דכל הנק' בשמי הוא בחי' שמי המיוחד בי, דשם הוא השרש דנש"י כו', דלכן במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים¹⁶², פי' במי נמלך על כללות המשכת הרצון דבריאת העולם, דהיינו בחי' הרצון דאנא אמלוך כו', בנשמותיהן של צדיקים דוקא, שהן מושרשין בבחי' העצמות ממש, ומשו"ז על ידם דוקא נמשך הרצון דאנא אמלוך כו'. וכמו"כ הוא עכשיו בכל ר"ה, שצריכים לעורר מדת המל' משרשו ומקורו הראשון, הוא ע"י נש"י דוקא, דשרשן הוא בבחי' העצמי, וכמו שירדו למטה הרי בהם הוא עיקר ענין הבחירה כנ"ל, ולכן הם דוקא ממשיכים ומעוררים בחי' הרצון למלוכה כו'.

ומשו"ז נק' היום דר"ה תחלת מעשיך, דהגם דבכ"ה באלול נברא העולם¹⁶³, מ"מ הרי בריאת והתהוות העולם הוא מבחי' הרצון דאנא אמלוך כו', ובתחלת ההתהוות הי' זה מצד כי חפץ חסד הוא¹⁶⁴. דעם היות דגם בתחלת ההתהוות נמלך בנשמותיהן של צדיקים, מ"מ הרי הי' כל זה מיני' ובי' עצמו¹⁶⁵, שלא היו נש"י לעורר בחי' הרצון, כי אם הי' מצד עצמו בבחי' חפץ חסד, והי' זה בראשית ההתהוות כו'. אבל אח"כ באתעדל"ת תליא מילתא, שנשמות ישראל מעוררים בחי' הרצון הנ"ל מעצמות א"ס, והיינו בר"ה יום ברוא אדם הראשון כו', ולכן נק' נשמות ישראל והיום הזה דר"ה תחלת מעשיך כו'.

164 מיכה ז, יח.

165 ראה עץ חיים שער העיבורים (שער כח) פ"ב. שער מ"ן ומ"ד (שער לט) דרוש ב. ועוד. – הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בסה"מ תש"ג ע' 9. וראה גם שם שער ח (שער דרושי נקודות) ספ"ו. מאמרי אדה"ז תקע"ב ע' רסת. מאמרי אדה"מ צ"ג ע' שלא. אוה"ת שה"ש (כרך ב) ע' תקצא. ובכ"מ.

160 ראה בר" פ"א, ד.

161 = שתרגם יונתן.

162 ראה רות רבה פ"ב, ג.

163 ראה ויק"ר פכ"ט, א. פסיקתא דר"כ פיסקא כג. יל"ש פינחס רמז תשפב. וראה פרקי דר"א רפ"ח (ובהגות הרד"ל שם). וראה גם ר"ן לר"ה טז, א (הובא בחדא"ג מהרש"א לר"ה שם).

בס"ד.

אמנם¹ במה מעוררים בחי' הרצון למלוכה משרשו הקדום בבחי' עצמות א"ס כו' כנ"ל, על זה אמרו ובמה בשופר², דענין תקיעת שופר הוא בחי' צעקה פנימית בקול פשוט, היוצא מעומק ופנימיות הלב דוקא.

והענין, דהנה ידוע שיש ב' מיני קול³, קול מורכב וקול פשוט. קול מורכב הוא הקול היוצא מחיצוניות הלב, ומורכב באותיות הדיבור. דעם היות שהקול בעצם הוא ג"כ קול פשוט בלי התחלקות חלקים בגילוי, מ"מ להיותו נמשך מחיצוניות הלב, דהיינו מהמדות שבלב שנמשכים ע"פ השכל, לכן הוא מתלבש באותיות הדיבור שנמשכים ג"כ מן החכ', וכידוע דאבא יסד ברתא⁴ כו', (ועמ"ש מזה בד"ה צאינה וראינה, רנ"ט⁵). ונמצא דקול זה הוא מהכחות הגלויים שכנפש, שבאים בבחי' אור פנימי, והם בחי' שכל ומדות כו'. אך בחי' קול פשוט, הוא הקול היוצא מהבל הפנימי שבעומקא דליבא, שהוא למעלה מהשכל והטעם, והיינו מבחי' הרצון פשוט שכנפש שלמעלה מן השכל כו', וממילא קול זה א"א להיות מורכב בדיבור ש[בא] מן החכ', מאחר שבא מבחי' המקיף שכנפש שלמעלה מהחכ' כו', כ"א מתגלה בקול פשוט דוקא, וכמו בצעקה פתאומית, שבאה מנקודת עומק הלב להיות ההתפעלות בעצם הנפש ממש, כמו צעק לבם אל ה' כו'.

וביאור הענין הוא, דהנה ידוע דיש ה' מדרי' בנפש, נפש רוח נשמה וחי' יחידה⁶, דנר"ן הן בחי' כחות פנימיים שכל ומדות בכלל, וחי' יחידה הן בחי' מקיפים שכנפש. **כח** וידוע דמקיף דחי' הוא בחי' הרצון שלמעלה מן השכל⁷, שאין טעם לרצון⁸ כו'. ועם היות שאין טעם לרצון, מ"מ הרי יש לו אחיזה בשכל וטעם, והוא מוסיף אור וחיות בשכל. וכמו ענין השוחד שמעוור עיני פקחים¹⁰, הרי ידוע ענינו¹¹ שמפני רצונו בו, מצד הקירוב הדעת שאליו, מחייב שכלו ליזכותו, דבאמת זהו רק מצד הרצון שרוצה בטובו, הרי זה מטה שכלו

(6) איכה ב, יח.

(7) ראה בר פ"ד, ט. דב"ר פ"ב, לו. עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) בתחילתו. שער הגלגולים בתחילתו. ובכ"מ.

(8) ראה שערי תשובה לאדהאמ"צ נב, א ואילך. תורת חיים לך לך זה, ג ואילך. קונטרס העבודה פ"ה (ע' 30 ואילך). סה"מ עת"ר ע' י.

(9) ראה של"ה בית ה' ד, ב בהגה"ה (בשם הר"י אלקשטיליא). יונת אלם (להרמ"ע מפאנו) פ"ב. הובא לעיל ד"ה זה היום.

(10) ע"פ משפטים כג, ת. וראה גם שופטים טז, יט.

(11) ראה בארוכה תורת חיים וירא קא, סע"א ואילך. קיד, ד. ועוד.

(1) מאמר זה הוא הוספה להמשך ר"ה תר"ס [ולא נגמר בגוכי"ק], וכשניתן ההמשך להעתקה עבור החסידים, חלק זה לא ניתן להעתיק.

לכללות המאמר ראה מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ס"ע תשסד ואילך. סה"מ תרנ"א ע' מז ואילך. תרנ"ג ס"ע קנו ואילך. תרס"ח ס"ע יב ואילך. תש"ג ע' 25 ואילך.

(2) ר"ה טז, א.

(3) ראה מאמרי אדהאמ"צ דברים שם ע' תשסה ואילך. סה"מ תרנ"א ותרנ"ג שם. תרנ"ט ע' ריח. תרס"ח שם. המשך תערי"ב ח"ג (הוצאת תשל"ז) ע' א'רמד. ד"ה ולקחתם לכם תרס"א קרוב לסופו. ועוד.

(4) זח"ג רמח, א. רנו, סע"ב (ברע"מ). רנח, א (שם). תקו"ז תכ"א (סא, ב). תס"ט (קה, ב). אגה"ק ס"ה (קז, א). ובכ"מ.

(5) סה"מ תרנ"ט שם ע' רטו ואילך.

שימצא טעם ושכל לזכותו כו'. וכמו באהבת הבן לכנו או לאוהבו האמיתי, שמצד האהבה האמיתית אליו, שהאהבה בעצם היא למעלה מהטעם, ואינה תלויה בדבר¹², ומשום זה הוא מוצא עליו זכות תמיד לזכותו כו'. וכן בלימוד התורה אמרו¹³ ל"ע"פ¹⁴ כי אם בתורת ה' חפצו, שלעולם ילמד אדם במקום שלבו חפץ, דהחפץ והרצון הוא למעלה מהשכל, ומ"מ עי"ז מתוסף אור בשכל כו'. וכן הוא בעבודה בהגלות נגלית בחי' הרצון הפשוט שבנפש שלמעלה מט"ד, עי"ז דוקא יבוא לבחי' השגה והתבוננות, להבין את הענין האלקי בטוב ביותר, ויוקלט במוחו בבחי' חיות פנימי כו', כמ"ש במ"א¹⁵. וכל זה הוא מפני שהרצון הזה יש לו אחיזה בשכל, ומתלבש בו קצת, שעל ידו נתוסף אור בשכל כו'.

אך יש עוד מדרי' שלמעלה מזה, והוא בחי' יחידה שבנפש, והוא בחי' הרצון פשוט ועצמי, שלעולם בלתי¹⁶ בא בהתלבשות שכל וטעם, ואין לו שום אחיזה כלל בשכל, כי לא יוכל השכל והטעם להכילו כלל, להיותו נוגע בעצם הנפש ממש, שמצד זה יוכל לבוא למסירות נפש ממש, כמו למסור נפשו על קדה"ש כו'. וידוע דמסירות נפש אין השכל מחייב כלל¹⁷, דהאהבה שע"פ השכל היא כמ"ש¹⁸ לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חייך כו' כמ"ש במ"א¹⁹, אבל למסור נפשו בפועל ממש אין השכל מחייב זה כלל. וא"כ מובן דרצון זה אין לו שום אחיזה בשכל כלל, כ"א הוא בבחי' הנקודה העצמית שבנפשו כו'. וכמו שמצינו גם במילי דעלמא, שלפעמים נוגע לאדם איזה ענין לעצם נקודת חיותו, כמו כאשר דנין אותו בנפשו, או לבנו יחידו, או לאוהבו כנפשו כו', ה"ל²⁰, שפועל בו הזות כל עצם נפשו כו'. וכמו"כ נמצא בבעלי תשובה אמיתיים כראב"ד²¹ שיצאה נשמתו בככי²², שהרצוא וההמשכה הזאת לאלקות עד כלותה ממש, אין זה רצון הנוולד, ולא רצון המורכב בשכל וטעם, (דהיינו הרצון דמקיף דחי' שיש לו אחיזה בשכל כו' כנ"ל), כ"א בחי' עצם הרצון דבחי' יחידה שבנפש כו'. והוא כי המיצר דהחטאים ועוונות, ואיך רע ומר עזבו את ה'²³, ועוצם ריחוקו מאלקות, נגע עד פנימית עצם נקודת נפשו ממש, ונעשה בחי' מרוצת כל הנפש עד כלותה ממש כו'. וממילא מובן, דאמיתת בחי' קול פשוט שאינו מורכב כלל, הוא בהקול היוצא מפנימיות נקודת הלב ממש, והוא בהתפעלות והזות עצם הנפש בבחי' יחידה שבה כו'²⁴.

12) ראה אבות פ"ה מט"ז.
 13) עי"ז יט, א.
 14) תהלים א, ב.
 15) ראה סה"מ תרנ"ג שם ע' קנט. תרנ"ח ע' יט"כ. הגהות לד"ה פתח אל"י תרנ"ח (הוצאת תשע"ט) ע' מו. המשך תרס"ו ע' תקסב"ג. המשך תער"ב ח"ד (הוצאת תשע"ט) ע' אשו ואילך. וש"נ.
 16) בלתי: אוצ"ל: אינו.
 17) ראה תו"א ויחי נג, א. מגילת אסתר צט, ב. לקו"ת ויקרא ד, ג. נצבים מו, ג. סה"מ תש"ט ע' 121 ובהערת כ"ק אדמו"ר זי"ע שם. וש"נ.
 18) נצבים ל, ב.
 19) ראה תניא פמ"ד (סג, א). אגה"ת פ"ט (צח, ב). תו"א ויחי שם נב, סע"ד ואילך. מגילת אסתר שם. לקו"ת שלח מב, ג. ואתחנן יא, ב. נצבים שם. ובכ"מ.
 20) = ה' ירחם.
 21) = כר' אלעזר בן דורדיא.
 22) עי"ז יט, א.
 23) ע"פ ירמ"י ב, יט.
 24) בגוכי"ק מתחיל עוד פיסקא: ועפ"ז יובן ענין ובמה בשופר. (ולא נגמר בגוכי"ק).

לזכות
חתן הבר מצווה
הת' יונה שיחי' איידלקאפף
לרגל הגיעו לגיל מצוות,

יהי רצון שיקויימו בו ברכות כ"ק אדמו"ר
שיגדל להיות חסיד ירא שמים ולמדן,
והוריו וזקניו יראו ממנו רוב נחת יהודי חסידי
ולזכות אחיו ישי שיחי', ואחיותיו מאטיל רחל שתחי',
שיינדל שתחי', חיה ויטה שתחי'

נדפס ע"י הוריו
הרה"ת מנחם מענדל וזוגתו נחמה דינה שיחיו איידלקאפף

זקניו
הרה"ת יהודה לייב וזוגתו ציפורה פייגא שיחיו איידלקאפף
הרה"ת יצחק דוד הכהן וזוגתו פייגא שיחיו רוזנברג

